

Kwiecień 2025

RAPORT KOŃCOWY

DZIAŁANIA PODEJMOWANE
W OBSZARZE POLITYKI NA RZECZ
ROZWOJU UMIEJĘTNOŚCI
I WSPÓŁPRACY W TYM ZAKRESIE
W WOJEWÓDZTWIE WIELKOPOLSKIM
SZKOLNICTWO WYŻSZE

SPIS TREŚCI

Wstęp.....	4
Metodologia badawcza.....	5
Analiza danych zastanych	5
Badania ilościowe.....	5
Grupa I i II – przedstawiciele akademickich biur karier oraz wydziałów szkół wyższych	5
Grupa III – uczniowie ostatnich klas szkół ponadpodstawowych.....	5
Badania jakościowe	6
Charakterystyka placówek kształcenia wyższego w województwie wielkopolskim.....	7
Zatrudnienie na uczelniach.....	10
Studenci i absolwenci uczelni	12
Struktura studentów i absolwentów	14
Najważniejsze wnioski	15
Działania podejmowane na rzecz rozwoju oraz podniesienia jakości i atrakcyjności szkolnictwa wyższego w województwie wielkopolskim	16
Oferta edukacyjna	16
Zainteresowanie studiowaniem.....	17
Przygotowanie absolwentów do pracy zawodowej	18
Dopasowanie kształcenia do potrzeb regionalnego rynku pracy	20
Działania podejmowane w celu poprawy jakości kształcenia.....	25
Działania na rzecz rozwoju kompetencji studentów.....	29
Promocja kształcenia i popularyzacja nauki	35
Najważniejsze wnioski	41
Działania podejmowane na rzecz rozwoju nauki przez uczelnie województwa wielkopolskiego.....	43
Najważniejsze wnioski	49
Współpraca podejmowana przez wielkopolskie uczelnie	50
Najważniejsze wnioski	59
Pierwsze kroki absolwentów szkół wyższych w Wielkopolsce	60
Charakterystyka ofert pracy zgłaszanych do biur karier.....	61
Doradztwo zawodowe i kariery	62
Współpraca biur karier z pracodawcami	62
Wspieranie przedsiębiorczości osób młodych.....	64
Czynniki wpływające na szanse podjęcia pracy w zawodzie/ podjęcia dalszego kształcenia i rozwoju	64
Problemy absolwentów na rynku pracy	65

Najważniejsze wnioski	66
Zainteresowanie młodzieży kształceniem wyższym	67
Plany edukacyjne uczniów szkół ponadpodstawowych	67
Opinie osób młodych na temat kształcenia wyższego.....	70
Czynniki, jakimi uczniowie szkół ponadpodstawowych będą się kierować podczas wyboru dalszej drogi rozwoju	72
Potencjał w obszarze kompetencji uczniów szkół ponadpodstawowych	77
Najważniejsze wnioski	78
Perspektywy, plany i wyzwania w zakresie rozwoju szkolnictwa wyższego w województwie wielkopolskim.....	79
Najważniejsze wnioski	85
Rekomendacje	87
Bibliografia.....	95
Spis tabel.....	97
Spis wykresów/rysunków	98

WSTĘP

Przedmiotem niniejszego badania była analiza działań podejmowanych na rzecz rozwoju umiejętności i współpracy w obszarze szkolnictwa wyższego w województwie wielkopolskim. Badanie przeprowadzono na zlecenie Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu w ramach przedsięwzięcia „Zbudowanie systemu koordynacji i monitorowania regionalnych działań na rzecz kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie, w tym uczenia się dorosłych” inwestycja A3.1.1. Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności. Jego wyniki mają przyczynić się do kreowania regionalnej polityki rozwoju umiejętności i wsparcia Wojewódzkiego Zespołu Koordynacji (WZK) działającego przy Zarządzie Województwa Wielkopolskiego. Celem badania było zgromadzenie szczegółowych informacji dotyczących funkcjonowania szkół wyższych w regionie oraz ich roli w realizacji założeń Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030. Badanie było ukierunkowane na rozpoznanie roli uczelni w polityce rozwoju umiejętności, na bazie danych, opinii przedstawicieli uczelni oraz otoczenia zewnętrznego.

Realizacja badania ma przyczynić się do wzmocnienia systemu koordynacji i monitorowania działań na rzecz kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie w województwie wielkopolskim.

METODOLOGIA BADAWCZA

Analiza danych zastanych

Analiza danych zastanych to metoda polegająca na analizie dostępnych danych i dokumentów (m.in. publikacji, danych statystycznych). Stanowi bazę związaną z realizacją dalszych etapów badania i służy ustaleniu faktycznego stanu rzeczy, jak również stworzeniu prognozy na przyszłość. W ramach analizy danych zastanych dokonano przeglądu dostępnych materiałów i danych związanych z tematyką badania, koniecznych do realizacji założeń badawczych.

Badania ilościowe

Badaniem ilościowym objęto trzy grupy. Pierwszą z nich byli przedstawiciele akademickich biur karier. Drugą grupę stanowili przedstawiciele wydziałów szkół wyższych. Trzecia grupa obejmowała uczniów ostatnich klas szkół ponadpodstawowych. W badaniach ilościowych wykorzystano techniki CAWI oraz CATI.

Grupa I i II – przedstawiciele akademickich biur karier oraz wydziałów szkół wyższych

Badanie wśród przedstawicieli akademickich biur karier oraz wydziałów wielkopolskich szkół wyższych oraz filii szkół wyższych w regionie obejmowało całą populację tych jednostek, czyli wszystkie biura karier i wydziały funkcjonujące w województwie wielkopolskim. Respondentami były osoby posiadające wiedzę w zakresie jakości kształcenia, rozwoju i współpracy zewnętrznej. Wykonawca podejmował działania w celu uzyskania jak największej liczby odpowiedzi, dzięki czemu udało się zrealizować 13 ankiet z przedstawicielami ABK oraz 54 ankiety z przedstawicielami wydziałów wielkopolskich uczelni.

Grupa III – uczniowie ostatnich klas szkół ponadpodstawowych

Badanie ilościowe przeprowadzone zostało również wśród uczniów ostatnich klas wielkopolskich szkół ponadpodstawowych. Wielkość próby została ustalona na podstawie danych opublikowanych na stronie www.dane.gov.pl i przygotowana oddzielnie dla uczniów IV klasy liceów ogólnokształcących oraz V klasy techników w podziale na powiaty województwa wielkopolskiego. Proporcje liczby wywiadów dla każdej grupy ustalono na podstawie procentowego udziału uczniów w ogólnej populacji szkół danego typu w regionie. Zrealizowano 1 667 wywiadów wśród uczniów liceów ogólnokształcących oraz 1 633 wśród uczniów techników.

Badania jakościowe

Indywidualne wywiady pogłębione (IDI) to technika badawcza polegająca na przeprowadzeniu rozmów z wybranymi respondentami, które mają na celu uzyskanie szczegółowych i pogłębionych informacji na temat określonych zagadnień badawczych. Wywiady te są prowadzone w formie bezpośredniej lub zdalnej, zgodnie z preferencjami i możliwościami respondentów, a ich scenariusz jest dostosowany do specyfiki badania oraz grupy uczestników.

IDI zostały przeprowadzone z osobami posiadającymi niezbędną wiedzę w zakresie tematyki badania. Zrealizowane zostały 43 indywidualne wywiady pogłębione z przedstawicielami podmiotów zaangażowanych w funkcjonowanie uczelni w województwie wielkopolskim. Do udziału w badaniu zaproszeni zostali przedstawiciele następujących podmiotów:

- organizacje branżowe i organizacje pracodawców – 5 wywiadów (grupa I),
- przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego miast, w których funkcjonują uczelnie – 4 wywiady (grupa II),
- przedstawiciele szkół ponadpodstawowych współpracujących z uczelniami – 4 wywiady (grupa III),
- przedsiębiorcy, przedstawiciele inteligentnych specjalizacji regionu – łącznie 24 wywiady tj. minimum 4 wywiady z przedstawicielami każdej z inteligentnych specjalizacji regionu, w tym minimum 2 przedstawicielami małych lub średnich przedsiębiorstw oraz minimum 2 z przedstawicielami dużych przedsiębiorstw (grupa IV),
- przedstawiciele instytucji/organizacji zajmujących się rozwojem nauki oraz szkolnictwa wyższego, upowszechnianiem działalności naukowo-badawczej i dydaktycznej uniwersytetów/ich pracowników naukowych lub świadczeniem usług doradczych dla uczelni – 6 wywiadów (grupa V).

CHARAKTERYSTYKA PLACÓWEK KSZTAŁCENIA WYŻSZEGO W WOJEWÓDZTWIE WIELKOPOLSKIM

W tabeli 1 przedstawiono wykaz szkół wyższych w Wielkopolsce, uwzględniający podział na instytucje publiczne i niepubliczne. W kolejnej tabeli zestawiono filie uczelni działających na obszarze województwa wielkopolskiego. W obu przypadkach wykorzystano dane pochodzące ze zintegrowanego systemu informacji o szkolnictwie wyższym i nauce polskiej POL-on. Dane te umożliwiły szczegółowe zestawienie liczby uczelni oraz ich struktury organizacyjnej. Z analizy wynika, że w województwie wielkopolskim działają 32 uczelnie oraz 23 filie. W ramach wszystkich podmiotów funkcjonują 122 wydziały¹.

Tabela 1. Wykaz działających w Wielkopolsce szkół wyższych

Lp.	Nazwa instytucji	Rodzaj instytucji
1	Akademia Muzyczna im. Ignacego Jana Paderewskiego w Poznaniu	publiczna
2	Akademia Nauk Stosowanych im. Hipolita Cegielskiego w Gnieźnie Uczelnia Państwowa	publiczna
3	Akademia Nauk Stosowanych im. Jana Amosa Komeńskiego w Lesznie	publiczna
4	Akademia Nauk Stosowanych im. Stanisława Staszica w Pile	publiczna
5	Akademia Nauk Stosowanych w Koninie	publiczna
6	Akademia Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu	publiczna
7	Collegium Da Vinci z siedzibą w Poznaniu	niepubliczna
8	Gnieźnieńska Szkoła Wyższa Milenium z siedzibą w Gnieźnie	niepubliczna
9	Politechnika Poznańska	publiczna
10	Poznańska Akademia Medyczna Nauk Stosowanych im. Księcia Mieszka I	niepubliczna
11	Uniwersytet Artystyczny im. Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu	publiczna
12	Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu	publiczna
13	Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu	publiczna
14	Uniwersytet Kaliski im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego	publiczna
15	Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu	publiczna
16	Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu	publiczna
17	Uniwersytet WSB Merito w Poznaniu	niepubliczna
18	Wielkopolska Akademia Społeczno-Ekonomiczna w Środzie Wielkopolskiej - Akademia Nauk Stosowanych	niepubliczna
19	WSHIU Akademia Nauk Stosowanych	niepubliczna
20	Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa w Poznaniu	niepubliczna
21	Wyższa Szkoła Edukacji i Terapii im. prof. Kazimiery Milanowskiej z siedzibą w Poznaniu	niepubliczna

¹ Pełną listę wydziałów zawiera aneks tabelaryczny do niniejszego opracowania.

Lp.	Nazwa instytucji	Rodzaj instytucji
22	Wyższa Szkoła Hotelarstwa i Gastronomii w Poznaniu (w restrukturyzacji)	niepubliczna
23	Wyższa Szkoła Humanistyczna im. Króla Stanisława Leszczyńskiego w Lesznie	niepubliczna
24	Wyższa Szkoła Języków Obcych im. Samuela Bogumiła Lindego z siedzibą w Poznaniu	niepubliczna
25	Wyższa Szkoła Kadr Menedżerskich	niepubliczna
26	Wyższa Szkoła Komunikacji i Zarządzania	niepubliczna
27	Wyższa Szkoła Logistyki w Poznaniu	niepubliczna
28	Wyższa Szkoła Pedagogiczno-Techniczna w Koninie	niepubliczna
29	Wyższa Szkoła Umiejętności Społecznych im. prof. Michała Iwaszkiewicza	niepubliczna
30	Wyższa Szkoła Uni-Terra z siedzibą w Poznaniu	niepubliczna
31	Wyższa Szkoła Zarządzania i Psychologii w Poznaniu	niepubliczna
32	Wyższa Szkoła Zdrowia, Urody i Edukacji w Poznaniu	niepubliczna

Opracowanie własne na podstawie <https://polon.nauka.gov.pl/dane-publiczne/>

Tabela 2. Wykaz filii szkół wyższych działających w Wielkopolsce

Lp.	Nazwa instytucji	Filia
1	Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi	Filia AHE w Trzciance
2	Akademia Nauk Stosowanych Towarzystwa Wiedzy Powszechnej w Szczecinie	Filia w Koninie
3	Społeczna Akademia Nauk z siedzibą w Łodzi	Filia w Ostrowie Wielkopolskim
4	SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny z siedzibą w Warszawie	Filia w Poznaniu
5	Uczelnia Biznesu i Nauk Stosowanych „Varsovia”	Filia w Poznaniu
6	Uczelnia Collegium Intermarium	Filia w Poznaniu
7	Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu	Instytut Kultury Europejskiej w Gnieźnie - filia
8	Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu	Instytut Nauk Medycznych
9	Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy	Kolegium Nauk Stosowanych – Filia w Pile
10	Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu	Nadnotecki Instytut UAM w Pile - filia
11	Wyższa Szkoła Finansów i Informatyki im. prof. Janusza Chechlińskiego w Łodzi	Wydział Ekonomii
12	Akademia Kaliska im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego	Wydział Medyczno-Społeczno-Techniczny we Wrześni
13	Wyższa Szkoła Planowania Strategicznego w Dąbrowie Górniczej	Wydział Medyczno-Społeczny w Jarocinie
14	Wielkopolska Akademia Społeczno-Ekonomiczna w Środzie Wielkopolskiej - Akademia Nauk Stosowanych	Wydział Nauk Społecznych w Kaliszu
15	Wschód-Zachód Szkoła Wyższa im. Henryka Józwiaka	Wydział Nauk Społecznych w Lesznie

Lp.	Nazwa instytucji	Filia
16	Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu	Wydział Pedagogiczno-Artystyczny w Kaliszu – filia
17	Wyższa Szkoła Umiejętności Społecznych im. prof. Michała Iwaszkiewicza	Wydział Zamiejscowy w Koninie
18	Poznańska Akademia Medyczna Nauk Stosowanych im. Księcia Mieszka I	Wydział Zamiejscowy w Nowym Tomysłu
19	Wyższa Szkoła Informatyki i Umiejętności w likwidacji	Wydział Zamiejscowy w Opatówku
20	Poznańska Akademia Medyczna Nauk Stosowanych im. Księcia Mieszka I	Wydział Zamiejscowy w Wągrowcu
21	Gnieźnieńska Szkoła Wyższa Milenium z siedzibą w Gnieźnie	Wydział Zamiejscowy w Wągrowcu
22	Wyższa Szkoła Kadr Menedżerskich	Wyższa Szkoła Kadr Menedżerskich, Filia w Złotowie
23	Wyższa Szkoła Nauk o Zdrowiu w Bydgoszczy	Wyższa Szkoła Nauk o Zdrowiu w Bydgoszczy Filia w Poznaniu

Opracowanie własne na podstawie <https://polon.nauka.gov.pl/dane-publiczne/>

Poza uczelniami w województwie wielkopolskim funkcjonuje 17 instytucji naukowych, w tym:

- 2 Państwowe Instytuty Badawcze;
- 6 instytutów naukowych Polskiej Akademii Nauk, 2- instytuty badawcze, 1 – instytut Sieci Łukasiewicz oraz 8 – innych instytucji naukowych;
- 6 nadzorowanych przez Polska Akademię Nauk, 2 – przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz 1 – przez Centrum Łukasiewicz.

Tabela 3. Wykaz instytucji naukowych działających w województwie wielkopolskim

Lp.	Nazwa instytucji	Miasto	Państwowy Instytut Badawczy	Typ instytucji	Organ nadzorujący
1	Fundacja Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu	Poznań	nie	inna instytucja naukowa	-
2	Instytut Chemii Bioorganicznej Polskiej Akademii Nauk	Poznań	nie	instytut naukowy PAN	Polska Akademia Nauk
3	Instytut Dendrologii Polskiej Akademii Nauk	Kórnik	nie	instytut naukowy PAN	Polska Akademia Nauk
4	Instytut Fizyki Molekularnej Polskiej Akademii Nauk	Poznań	nie	instytut naukowy PAN	Polska Akademia Nauk
5	Instytut Genetyki Człowieka Polskiej Akademii Nauk	Poznań	nie	instytut naukowy PAN	Polska Akademia Nauk

Lp.	Nazwa instytucji	Miasto	Państwowy Instytut Badawczy	Typ instytucji	Organ nadzorujący
6	Instytut Genetyki Roślin Polskiej Akademii Nauk	Poznań	nie	instytut naukowy PAN	Polska Akademia Nauk
7	Instytut Ochrony Roślin - Państwowy Instytut Badawczy	Poznań	tak	instytut badawczy	Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
8	Instytut Środowiska Rolniczego i Leśnego Polskiej Akademii Nauk	Poznań	nie	instytut naukowy PAN	Polska Akademia Nauk
9	Instytut Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich - Państwowy Instytut Badawczy	Poznań	tak	instytut badawczy	Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
10	Instytut Zachodni im. Zygmunta Wojciechowskiego	Poznań	nie	inna instytucja naukowa	-
11	Międzynarodowy Instytut Onkologii Molekularnej	Poznań	nie	inna instytucja naukowa	-
12	Muzeum Archeologiczne w Poznaniu	Poznań	nie	inna instytucja naukowa	-
13	Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk	Poznań	nie	inna instytucja naukowa	-
14	Sieć Badawcza Łukasiewicz - Poznański Instytut Technologiczny	Poznań	nie	instytut Sieci Łukasiewicz	Centrum Łukasiewicz
15	STER Instytut Maciej Szymański	Swadzim	nie	inna instytucja naukowa	-
16	Stowarzyszenie Polska Platforma Bezpieczeństwa Wewnętrznego	Poznań	nie	inna instytucja naukowa	-
17	Wielkopolskie Centrum Onkologii im. Marii Skłodowskiej-Curie	Poznań	nie	inna instytucja naukowa	-

Opracowanie własne na podstawie <https://polon.nauka.gov.pl/dane-publiczne/>, dostęp: 16.02.2025

Zatrudnienie na uczelniach

W 2023 roku na uczelniach w województwie wielkopolskim funkcjonowało prawie 9 tys. etatów nauczycieli akademickich. Ponad połowę z nich (51,1%) stanowiły etaty mężczyzn, a 48,9% – kobiet. Odsetek cudzoziemców w tej grupie wyniósł 3,0%.

W odniesieniu do grup stanowisk największą część nauczycieli akademickich stanowili w 2023 roku pracownicy badawczo-dydaktyczni (63,1%), a następnie pracownicy

dydaktyczni (33,2%). Województwo wielkopolskie na tle pozostałych województw cechuje relatywnie wysoki udział profesorów w strukturze nauczycieli akademickich – 11,0% (w ogóle kraju to 9,8%). Jednocześnie relatywnie niski jest udział asystentów – 9,4% (wobec 15,2% w ogóle kraju). Pełne dane przedstawia tabela 4.

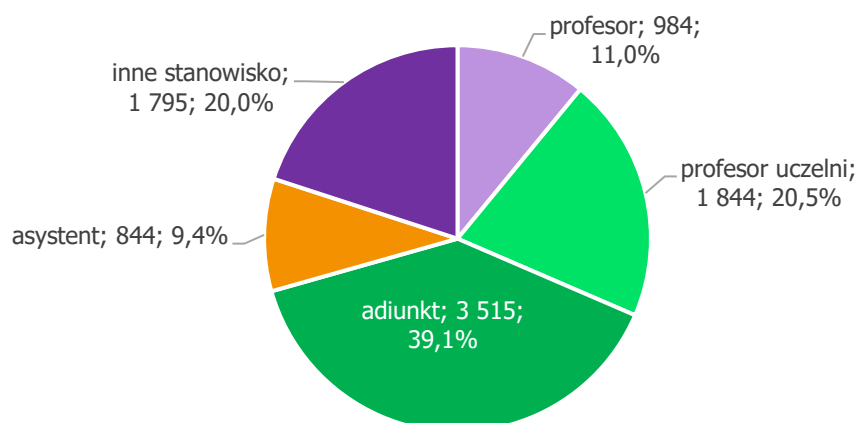
Tabela 4. Struktura etatów nauczycieli akademickich w poszczególnych województwach w 2023 roku według stanowisk

Województwo	Profesor (%)	Profesor uczelni (%)	Adiunkt (%)	Asystent (%)	Inne stanowisko (%)
Polska	9,8%	19,4%	44,3%	15,2%	11,4%
dolnośląskie	9,6%	17,6%	47,2%	13,7%	11,9%
kujawsko-pomorskie	10,8%	23,2%	40,3%	17,3%	8,4%
lubelskie	9,3%	20,0%	39,8%	16,8%	14,2%
lubuskie	10,3%	22,1%	43,7%	5,3%	18,6%
łódzkie	9,9%	18,4%	47,1%	14,6%	10,1%
małopolskie	9,8%	20,5%	43,8%	14,9%	11,0%
mazowieckie	10,0%	17,1%	48,1%	15,5%	9,3%
opolskie	8,6%	20,4%	37,0%	11,9%	22,1%
podkarpackie	6,6%	20,9%	45,7%	17,3%	9,5%
podlaskie	10,5%	12,8%	46,3%	23,3%	7,0%
pomorskie	9,7%	19,4%	46,4%	16,2%	8,3%
śląskie	9,9%	21,6%	43,5%	18,3%	6,8%
świętokrzyskie	7,5%	20,0%	46,4%	18,1%	8,0%
warmińsko-mazurskie	9,5%	19,1%	40,8%	17,9%	12,7%
wielkopolskie	11,0%	20,5%	39,1%	9,4%	20,0%
zachodniopomorskie	9,2%	20,6%	40,7%	13,9%	15,5%

Opracowanie własne na podstawie <https://radon.nauka.gov.pl/>, dostęp: 16.02.2025

W skali samego województwa wielkopolskiego największą część nauczycieli akademickich stanowili adiunkci (39,1%), a następnie profesorowie uczelni (20,5%) (zob. wykres 1).

Wykres 1. Struktura etatów nauczycieli akademickich w województwie wielkopolskim w 2023 roku według stanowisk (etat, %)

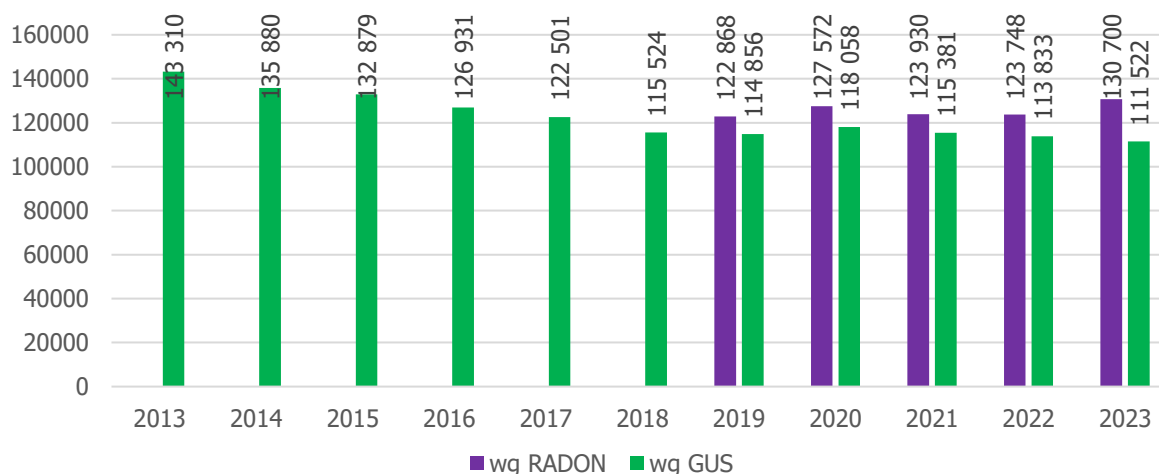

Opracowanie własne na podstawie <https://radon.nauka.gov.pl/>, dostęp: 16.02.2025

Studenci i absolwenci uczelni

Według danych z portalu radon.nauka.gov.pl w województwie wielkopolskim w 2023 roku studiowało 130,7 tys. osób. Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego wskazuje, że było to 111,5 tys. osób². Liczba studentów według GUS w 2023 roku była o 22,2% niższa niż dekadę wcześniej (zob. wykres 2).

Wykres 2. Liczba studentów uczelni w województwie wielkopolskim w latach 2013-2023 (os.)

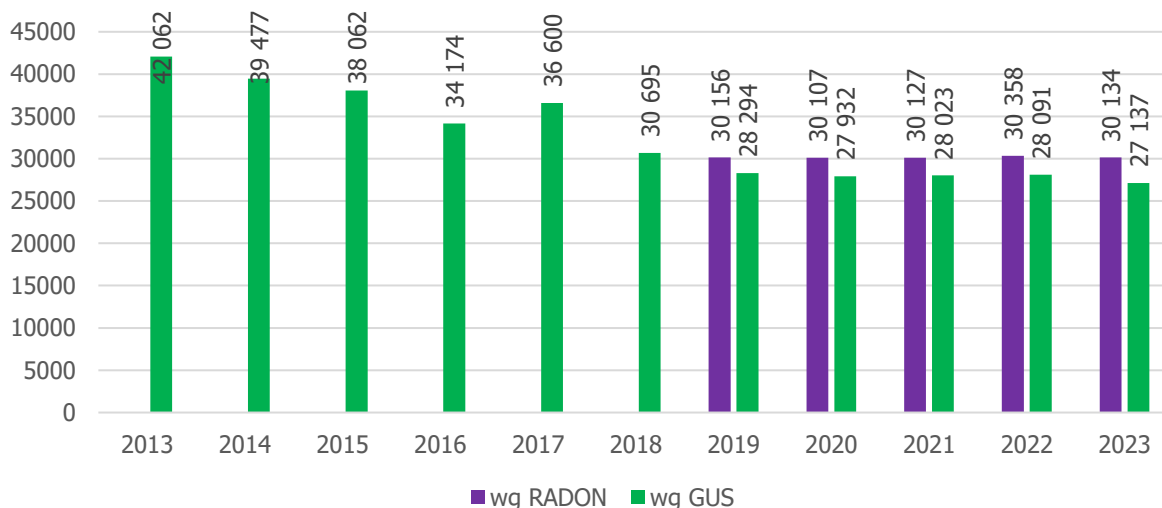
Opracowanie własne na podstawie <https://radon.nauka.gov.pl/> oraz <https://bdl.stat.gov.pl>, dostęp: 16.02.2025

Według danych z portalu radon.nauka.gov.pl w Wielkopolsce liczba absolwentów studiów wyższych w 2023 roku wyniosła 30,1 tys. osób. Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego podaje, że było to 27,1 tys. osób. Liczba absolwentów w 2023 roku według GUS była o 35,5% niższa niż 10 lat wcześniej (zob. wykres 3). Zauważalne spadki liczby studentów, jak i absolwentów studiów wyższych w województwie wielkopolskim są wynikiem kilku nakładających się na siebie procesów społeczno-demograficznych. Jednym z kluczowych czynników jest niż demograficzny, którego skutki odczuwalne są w postaci zmniejszającej się liczby młodych osób w wieku 18-24 lat. Kolejnym istotnym czynnikiem może być zmiana preferencji młodych ludzi – coraz szersze ich grono wybiera bowiem alternatywne ścieżki rozwoju zawodowego, decydując się na szkoły policealne, kursy branżowe czy

² Różnica w liczbie studentów uczelni województwa wielkopolskiego wskazywana przez radon.nauka.gov.pl i GUS może wynikać zarówno z odmiennych metodologii stosowanych przy zbieraniu i opracowywaniu danych (np. przyjęta definicja studenta, przyjęty moment pomiaru), jak również z przyjętego zakresu uczelni (dane RAD-on mogą nie uwzględniać wszystkich uczelni, takich jak szkoły prowadzone przez kościoły i inne związki wyznaniowe) oraz różnych źródeł danych (RAD-on korzysta z danych Zintegrowanego Systemu Informacji o Nauce i Szkolnictwie Wyższym POL-on, zarządzanego przez Ministerstwo Edukacji i Nauki, podczas gdy GUS opiera się na własnej sprawozdawczości).

szybkie wejście na rynek pracy po ukończeniu szkoły średniej. Inną przyczynę spadku liczby przedstawicieli obu grup może stanowić emigracja młodych osób, które coraz częściej decydują się na wyjazd za granicę – zarówno w celach edukacyjnych, jak i zawodowych.

Wykres 3. Liczba absolwentów uczelni w województwie wielkopolskim w latach 2013-2023 (os.)

Opracowanie własne na podstawie <https://radon.nauka.gov.pl/> oraz <https://bdl.stat.gov.pl/>, dostęp: 16.02.2025

Zgodnie z danymi pochodzącymi z portalu radon.nauka.gov.pl, w 2023 roku obcokrajowcy stanowili 7,1% studentów i 5,0% absolwentów uczelni wyższych w województwie wielkopolskim.

Województwo wielkopolskie jest 6. województwem w Polsce pod względem liczby studentów, jak i absolwentów uczelni na 10 tys. ludności (za województwami: mazowieckim, małopolskim, dolnośląskim, pomorskim i lubelskim). Osoby studiujące w Wielkopolsce w 2023 roku stanowiły 9,0% studiujących w kraju (5. miejsce w kraju za mazowieckim, małopolskim, dolnośląskim i śląskim). Jest zatem jednym z ważniejszych ośrodków akademickich kraju (zob. tabela 5).

Tabela 5. Liczba studentów i absolwentów uczelni na 10 tys. ludności w poszczególnych województwach w 2013 i 2023 roku

Województwo	Studenci		Absolwenci	
	2013	2023	2013	2023
Polska	402	330	118	78
dolnośląskie	487	402	137	101
kujawsko-pomorskie	332	283	103	64
lubelskie	398	325	127	85
lubuskie	186	119	59	30
łódzkie	367	296	103	68

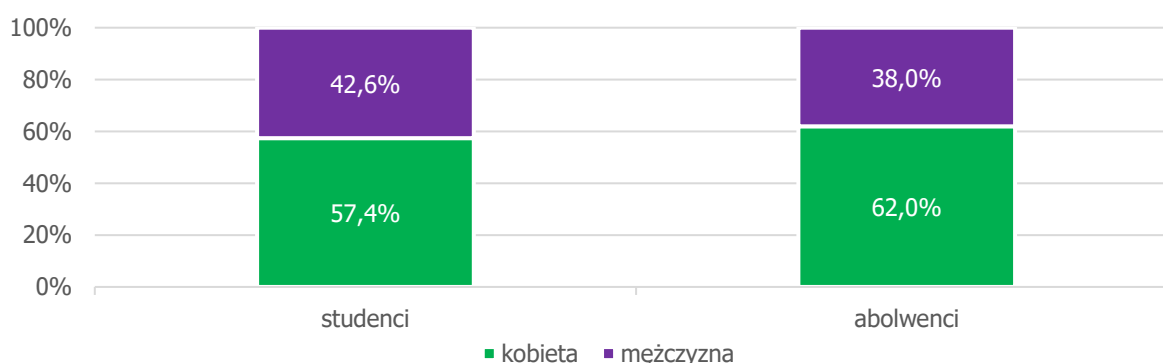
Województwo	Studenci		Absolwenci	
	2013	2023	2013	2023
małopolskie	564	443	161	107
mazowieckie	554	514	149	102
opolskie	308	223	108	54
podkarpackie	295	214	96	60
podlaskie	352	251	117	65
pomorskie	444	387	122	89
śląskie	314	268	97	67
świętokrzyskie	266	156	103	46
warmińsko-mazurskie	272	165	86	45
wielkopolskie	413	320	121	78
zachodniopomorskie	336	220	91	46

Opracowanie własne na podstawie <https://bdl.stat.gov.pl>, dostęp: 16.02.2025

Struktura studentów i absolwentów

Kobiety stanowiły w 2023 roku 57,4% studentów uczelni w województwie wielkopolskim i 62,0% absolwentów tych uczelni (zob. wykres 4).

Wykres 4. Struktura studentów i absolwentów uczelni w województwie wielkopolskim w 2023 roku według płci (%)

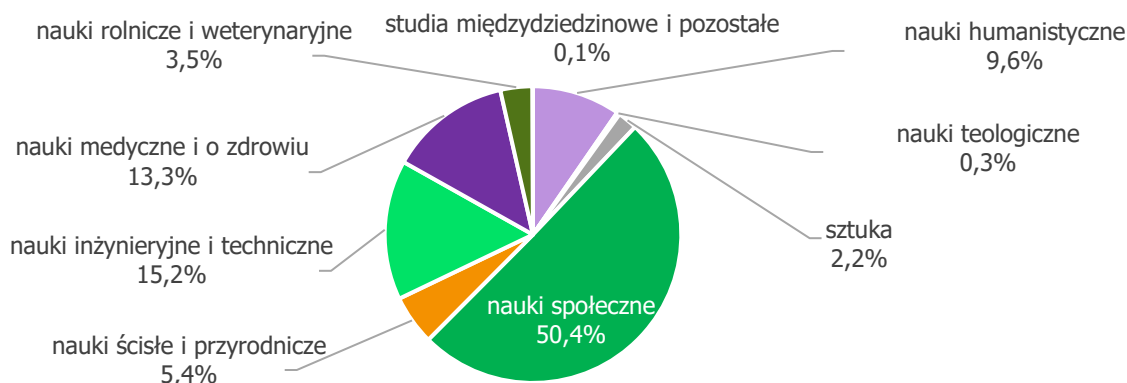
Opracowanie własne na podstawie <https://radon.nauka.gov.pl/>, dostęp: 16.02.2025

Większość studentów i absolwentów uczelni w województwie wielkopolskim to osoby przed 30. rokiem życia – w 2023 roku stanowiły 90,5% studentów i 87,3% absolwentów wielkopolskich uczelni.

W województwie kształcenie wyższe skoncentrowane jest w obszarze nauk społecznych. Największą grupę studentów stanowią osoby studiujące nauki społeczne (50,4%, 2. miejsce w kraju), a następnie inżynieryjne i techniczne oraz nauki medyczne i o zdrowiu (zob. wykres 5).

W 2023 roku w województwie wielkopolskim w studiach podyplomowych uczestniczyło prawie 8,5 tys. osób – znacznie mniej niż dekadę wcześniej (spadek o 31,6%). W przeliczeniu na 10 tys. ludności z tej formy kształcenia korzysta 24,3 os. (w kraju – 47,3 os.).

Wykres 5. Struktura studentów uczelni w województwie wielkopolskim w 2023 roku według dziedzin studiów (%)

Opracowanie własne na podstawie <https://radon.nauka.gov.pl/>, dostęp: 16.02.2025

Najważniejsze wnioski

- Wielkopolska jest jednym z kluczowych ośrodków akademickich w Polsce. W regionie funkcjonują zarówno uczelnie publiczne, jak i niepubliczne, a także liczne filie jednostek z innych województw.
- Oprócz uczelni w Wielkopolsce działa także kilkanaście instytutów naukowych, co świadczy o rozwiniętej infrastrukturze badawczej i edukacyjnej.
- Na wielkopolskich uczelniach jest zatrudnionych niemal 9 tys. nauczycieli akademickich. Dominującą grupę stanowią pracownicy badawczo-dydaktyczni. Wśród stanowisk najwięcej jest adiunktów, a następnie profesorów uczelni (udział najwyższy w kraju).
- Liczba studentów w Wielkopolsce w ostatniej dekadzie spadła o ponad jedną piątą, a liczba absolwentów zmniejszyła się o ponad jedną trzecią. To trend widoczny w całym kraju, wynikający zarówno z niżu demograficznego, jak i zmian preferencji edukacyjnych młodych ludzi.
- Większość studentów i absolwentów w Wielkopolsce to kobiety, co potwierdza trend widoczny na poziomie krajowym. Dominują one niemal we wszystkich dziedzinach nauki, z wyjątkiem studiów teologicznych (44,6%) oraz nauk inżynieryjnych i technicznych (22,1%).
- W województwie wielkopolskim 3,0% nauczycieli akademickich oraz 7,1% studentów stanowią cudzoziemcy.
- Od lat spada zainteresowanie studiami podyplomowymi w Wielkopolsce, w przeliczeniu na 10 tys. ludności korzysta z nich 24,3 os. (w kraju – 47,3 os.).
- Studenci z niepełnosprawnością stanowili w 2023 r. 1,6% ogółu (w kraju 1,8%).

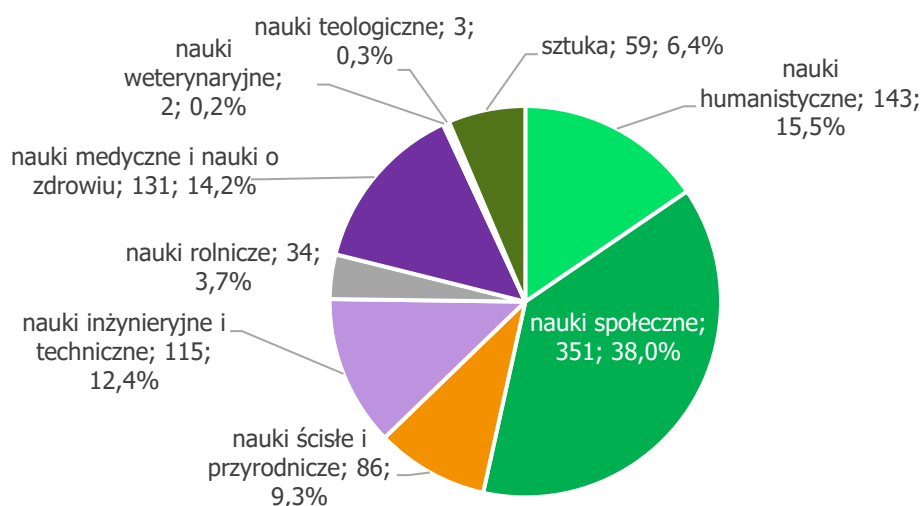
DZIAŁANIA PODEJMOWANE NA RZECZ ROZWOJU ORAZ PODNIESIENIA JAKOŚCI I ATRAKCYJNOŚCI SZKOLNICTWA WYŻSZEGO W WOJEWÓDZTWIE WIELKOPOLSKIM

Rozwój szkolnictwa wyższego należy rozumieć jako proces systematycznego doskonalenia jakości kształcenia, poszerzania oferty edukacyjnej i badawczej, wzmacniania powiązań z otoczeniem społeczno-gospodarczym oraz zwiększania dostępności i atrakcyjności studiów dla zróżnicowanych grup odbiorców. Obejmuje on zarówno działania wewnętrzne uczelni – takie jak wdrażanie innowacyjnych metod dydaktycznych, umiędzynarodowienie programów – jak i zewnętrzne inicjatywy współpracy z pracodawcami, instytucjami publicznymi i partnerami zagranicznymi. Celem rozwoju jest nie tylko poprawa efektywności kształcenia, ale również zwiększenie jego zgodności z potrzebami rynku pracy i wyzwaniami rozwojowymi regionu.

Oferta edukacyjna

Wielkopolskie szkoły wyższe oferują łącznie 924 kierunki studiów. Największa część z nich to kierunki z obszaru nauk społecznych (38,0%), a następnie humanistycznych (15,5%) oraz nauk medycznych i nauk o zdrowiu (14,2%) (zob. wykres 6).

Wykres 6. Struktura kierunków studiów oferowanych przez szkoły wyższe w województwie wielkopolskim (I. kierunków, %)

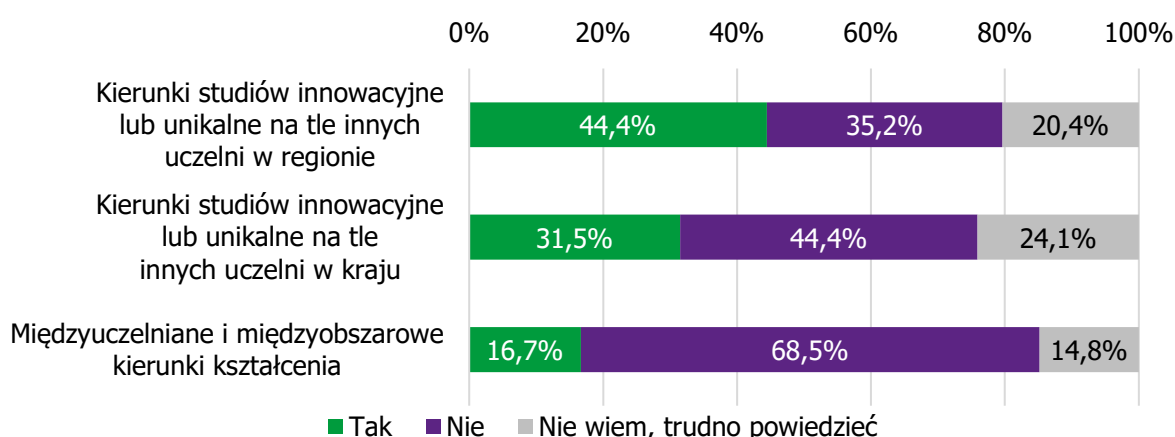
Opracowanie własne na podstawie <https://radon.nauka.gov.pl/>, dostęp: 16.02.2025

Badanie ilościowe wykazało, że na prowadzonych przez badane wydziały kierunkach kształcenia nieco częściej dominuje praktyczny profil kształcenia (51,9%). Pozostałe 48,1% respondentów wskazało na profil akademicki.

W opinii badanych wydziałów duży nacisk kładziony jest na rozwój innowacyjnych lub unikalnych w skali regionu kierunków studiów – taką ofertę deklaruje 44,4%

jednostek. Wśród nich wymieniono bądź zidentyfikowano m.in. inżynierię biomedyczną, elektromobilność, technologie obiegu zamkniętego, inżynierię bezpieczeństwa, taniec w kulturze fizycznej, doradztwo i coaching, mechanikę i budowę pojazdów, elektroenergetykę, analitykę bezpieczeństwa, sztuczną inteligencję, leśnictwo, rolnictwo, ogrodnictwo, psychologię w biznesie, transport i logistykę, kreatywną produkcję filmową, scenografię, wokalistykę, język niemiecki i komunikację w biznesie, kognitywistykę, komunikację europejską, architekturę krajobrazu i zarządzanie kryzysowe. Nieco rzadziej wskazywano innowacyjne/unikalne w skali kraju kierunki studiów (31,5%), z czego można wskazać: kreatywną produkcję filmową, lotnictwo i kosmonautykę, matematykę nowoczesnych technologii, elektromobilność, komunikację europejską czy game development. Najmniej jednostek wskazywało międzyuczelniane i międzyobszarowe kierunki kształcenia (16,7%), a wśród nich bioinformatykę, inwestycje i projektowanie w ochronie zdrowia czy inżynierię farmaceutyczną (zob. wykres 7).

Wykres 7. Oferta kierunków studiów na badanych wydziałach (N=54)

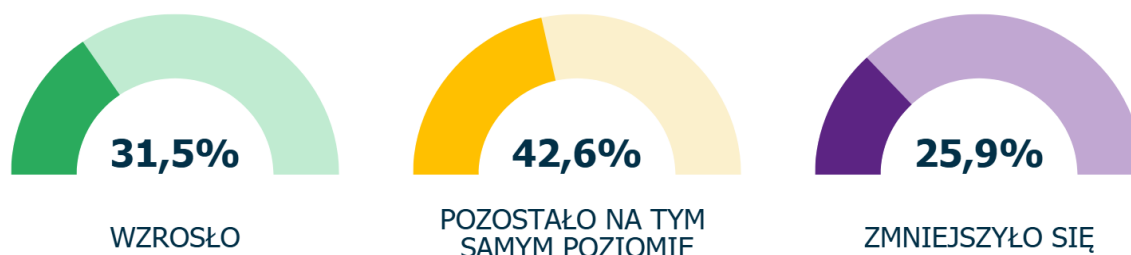

Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Zainteresowanie studiowaniem

W ciągu ostatnich pięciu lat zainteresowanie kandydatów studiami prowadzonymi przez badane wydziały najczęściej pozostawało na zbliżonym poziomie (42,6%), co jest widoczne szczególnie wśród wydziałów uczelni publicznych (47,5% vs. 28,6% niepublicznych). Co trzeci wydział (31,5%) odnotował jednak wzrost liczby kandydatów. Co czwarty ankietowany (25,9%) wskazał na spadek liczby kandydatów, co może stanowić wyzwanie w kontekście dalszego rozwoju oferty edukacyjnej (zob. wykres 8). Dotyczy to zwłaszcza uczelni niepublicznych (35,7% vs. 22,5% publicznych).

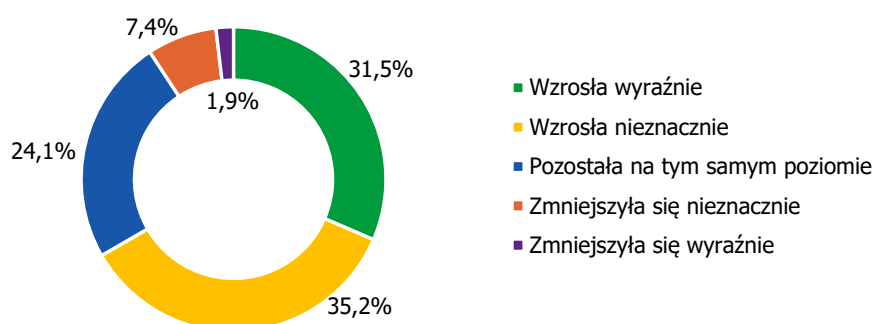
Wykres 8. Poziom zainteresowania kandydatów na studia prowadzonym przez wydziały kierunkami na przestrzeni ostatnich 5 lat (N=54)

Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

W ciągu ostatnich pięciu lat liczba cudzoziemców studiujących na badanych wydziałach w większości przypadków wzrosła. Co trzeci respondent wskazał, że wzrost był nieznaczny (35,2%) lub wyraźny (31,5%) (zob. wykres 9). Zwiększenie liczby zagranicznych studentów odnotowano głównie na wydziałach uczelni publicznych (77,5% vs. 35,7% niepublicznych; suma odpowiedzi „wzrosła wyraźnie” i „wzrosła nieznacznie”).

Wykres 9. Zmiany w liczbie cudzoziemców studiujących na wydziałach na przestrzeni ostatnich 5 lat (N=54)

Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

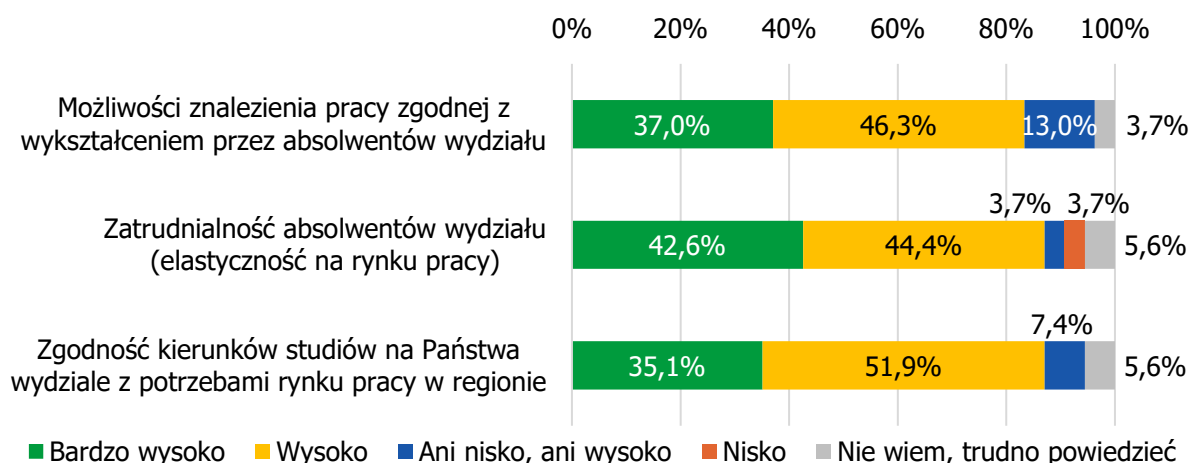
Przygotowanie absolwentów do pracy zawodowej

Ocena jakości oferty kształcenia na badanych wydziałach w kontekście przygotowania studentów do pracy zawodowej była przeważnie bardzo pozytywna. Aż trzech na czterech respondentów (75,9%) oceniło ją bardzo dobrze, a kolejne 22,2% – dobrze. Jedynie 1,9% badanych nie potrafiło jednoznacznie ocenić tego aspektu.

Zdecydowana większość przedstawicieli wydziałów wysoko oceniła zarówno zatrudnialność absolwentów, jak i zgodność kierunków studiów z potrzebami rynku pracy w regionie (po 87,0%; suma odpowiedzi "bardzo wysoko" i "wysoko"). Niżej, ale wciąż na wysokim poziomie, oceniono możliwości znalezienia pracy zgodnej z wykształceniem (83,3%). Wyniki te potwierdzają, że przedstawiciele badanych

wydziałów uważają, że skutecznie przygotowują studentów do rynku pracy, a ich oferta edukacyjna odpowiada aktualnym potrzebom regionalnych pracodawców (zob. wykres 10).

Wykres 10. Ocena poszczególnych aspektów kształcenia na badanych wydziałach (N=54)

Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Z kolei wypowiedzi przedstawicieli organizacji branżowych i organizacji pracodawców wskazywały, że przygotowanie absolwentów wielkopolskich uczelni do wejścia na rynek pracy jest zróżnicowane i zależy od nastawienia uczelni oraz rodzaju kierunku studiów. W opinii rozmówców najlepiej przygotowani są absolwenci kierunków praktycznych, takich jak pielęgniarstwo czy technologie informatyczne. W ich przypadku istotną rolę odgrywa aktywna współpraca uczelni z pracodawcami, co pozwala studentom już w trakcie studiów zdobywać praktyczne doświadczenie pracy w zawodzie.

W zależności od kierunku, w zależności od tego, kogo się kształci. Inaczej jest tutaj kształcony ktoś, kto studiuje pielęgniarstwo czy technologie informatyczne, a inaczej kształcony jest ktoś na kierunku ekonomicznym.

Źródło: wyniki badania jakościowego, grupa I

Z drugiej strony, negatywnie oceniano przygotowanie absolwentów kierunków, które w swoich programach skupiają się głównie na przekazywaniu wiedzy teoretycznej, zwłaszcza na uczelniach o profilu ekonomicznym i humanistycznym. Wskazywano, że choć studenci często posiadają szeroką wiedzę merytoryczną, to brakuje im umiejętności praktycznych, a także kompetencji miękkich, takich jak komunikatywność, praca zespołowa czy samodzielność. Podkreślano też trudności w zakresie wyszukiwania i przetwarzania informacji, mimo że młodzi ludzie na co

dzień korzystają z Internetu. Pojawiły się głosy, że część studentów nie powinna w ogóle znaleźć się na studiach wyższych, co jest efektem zaniżonych progów przyjęć i masowego dostępu do edukacji wyższej.

Zdaniem przedstawicieli inteligentnych specjalizacji regionu przygotowanie absolwentów wielkopolskich uczelni do wejścia na rynek pracy bywa zróżnicowane – w wielu wypowiedziach powtarzała się opinia, że osoby po politechnice są dobrze przygotowane pod kątem technicznym, ale mogą mieć deficyty w zakresie kompetencji społecznych i komunikacyjnych. Z kolei absolwenci uczelni humanistycznych, lepiej radzą sobie z aspektami społecznymi, ale brakuje im przygotowania praktycznego.

Przedstawiciele instytucji/organizacji zajmujących się rozwojem nauki oraz szkolnictwa wyższego generalnie pozytywnie oceniali sytuację absolwentów wielkopolskich uczelni na rynku pracy. Wielokrotnie podkreślano, że region Wielkopolski – a szczególnie Poznań – charakteryzuje się bardzo niskim poziomem bezrobocia, co tworzy korzystne warunki dla młodych ludzi wchodzących na rynek pracy. Praca – choć nie zawsze zgodna z kierunkiem wykształcenia – jest dostępna, a osoby aktywne i samodzielne znajdują zatrudnienie relatywnie szybko. Zwracano uwagę, że wielu studentów podejmuje pracę już w trakcie studiów, co skraca czas adaptacji po ich ukończeniu i ułatwia późniejsze znalezienie pełnoetatowego zatrudnienia.

Wypowiedzi wskazują również na duże zróżnicowanie sytuacji w zależności od ukończonego kierunku. Absolwenci kierunków technicznych są uznawani za dobrze przygotowanych i cenionych na rynku pracy. Zdarza się, że ich zarobki przekraczają średnią krajową, co potwierdzają dane z systemu ELA (Ekonomiczne Losy Absolwentów). Trudniejsza sytuacja dotyczy natomiast absolwentów kierunków humanistycznych i społecznych – tutaj częściej występuje zjawisko zatrudnienia poza wyuczonym zawodem. Jednocześnie, mimo pozytywnej oceny ogólnej sytuacji, podkreślano znaczenie czynników indywidualnych – samodzielności, motywacji i aktywności studenta – które mają często większy wpływ na sukces zawodowy niż sam dyplom. Wskazuje to na rolę kompetencji na współczesnym rynku pracy.

Dopasowanie kształcenia do potrzeb regionalnego rynku pracy

Analiza danych zastanych wykazała, że wśród kierunków, które są jednocześnie popularne wśród studentów w województwie wielkopolskim i odpowiadają deficytom na regionalnym rynku pracy wymienia się finanse i rachunkowość, pedagogikę, pielęgniarstwo i psychologię. Jednocześnie ze strony rynku pracy oczekiwane byłoby zwiększenie dostępności takich kierunków jak fizjoterapia, kierunki lekarskie,

położnictwo i ratownictwo medyczne, a więc specjalności z dziedziny nauk medycznych i nauk o zdrowiu (zob. tabela 6).

Tabela 6. Kierunki odpowiadające deficytom i nadwyżkom na rynku pracy wg prognozy na 2024 rok oraz kierunki z największą liczbą absolwentów w 2022 roku w województwie wielkopolskim

Kierunek	Charakterystyka
Ekonomia	Popularny
Finansowe i rachunkowość	Popularny i odpowiadający deficytom
Fizjoterapia	Odpowiadający deficytom
Informatyka	Popularny
Kierunek lekarski	Odpowiadający deficytom
Kosmetologia	Popularny
Logistyka	Popularny
Pedagogika	Popularny i odpowiadający deficytom
Pielęgniarstwo	Popularny i odpowiadający deficytom
Położnictwo	Odpowiadający deficytom
Psychologia	Popularny i odpowiadający deficytom
Ratownictwo medyczne	Odpowiadający deficytom
Zarządzanie	Popularny

Polski Instytut Ekonomiczny, Absolwenci uczelni na polskim rynku pracy, Warszawa 2024, s. 26-27

Kierunki i profile kształcenia oferowane przez wielkopolskie uczelnie w blisko 14% są bezpośrednio związane z inteligentnymi specjalizacjami województwa, a w blisko 20% są powiązane w dużej mierze, jeśli wzięlibyśmy łącznie pod uwagę powiązane bezpośrednio, częściowo i pośrednio. Dla każdej z IS regionu można wskazać odpowiednie programy studiów, w tym o wysokim stopniu specjalizacji. Dzięki temu możliwe jest kształcenie wykwalifikowanych kadr odpowiadających na potrzeby kluczowych branż istotnych dla rozwoju województwa (zob. tabela 7).

Tabela 7. Liczba kierunków studiów związanych bezpośrednio oraz częściowo lub pośrednio z inteligentnymi specjalizacjami województwa wielkopolskiego

Inteligentne specjalizacje	Związane bezpośrednio	Związane częściowo lub pośrednio
Biosurowce i żywność dla świadomych konsumentów	24	8
Wnętrza przyszłości	9	3
Przemysł jutra	31	11
Wyspecjalizowane procesy logistyczne	18	8
Rozwój oparty o ICT	19	5
Nowoczesne technologie medyczne	28	18

Opracowanie własne na podstawie: Analiza kierunków kształcenia w wielkopolskich uczelniach i szkołach w obszarze rozwoju inteligentnych specjalizacji regionu, Wielkopolskie Obserwatorium Innowacji w strukturze Departamentu Gospodarki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego, Poznań, 2024, s. 38-49

Przedstawiciele pracodawców należących do inteligentnych specjalizacji w większości uważają, że istnieje możliwość pogodzenia kształcenia akademickiego z potrzebami regionalnego rynku pracy. W wielu wypowiedziach wskazywano, że oferta wielkopolskich uczelni jest w dużym stopniu zgodna z potrzebami rynku. Szczególnie pozytywnie oceniano dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb firm z branży ICT czy logistyki. Respondenci zauważają rosnącą liczbę kierunków odpowiadających potrzebom gospodarki oraz istnienie programów współpracy z uczelniami, które pozwalają absolwentom płynnie rozpocząć karierę zawodową zgodną z wykształceniem. Niemniej jednak zauważyli oni równolegle brak specjalistów w konkretnych, często niszowych, ale istotnych dla regionu dziedzinach – np. technologii drewna, meblarstwa, modelarstwa przemysłowego.

Część pracodawców zgłaszała krytykę programów nauczania, m.in. nadmiaru teorii i niewystarczającej uwagi poświęconej zajęciom praktycznym, zwłaszcza na uczelniach publicznych. Pojawiały się głosy o braku aktualizacji (lub o długotrwałym procesie aktualizacji) programów nauczania i wykładowcach uczących przestarzałych technologii, niedostosowaniu kadry dydaktycznej do współczesnych realiów. Uczelnie prywatne oceniane były często jako bardziej elastyczne i lepiej przystosowane do nauczania umiejętności praktycznych.

Przedstawiciele instytucji/organizacji zajmujących się rozwojem nauki oraz szkolnictwa wyższego wyrażali zróżnicowane opinie na temat stopnia dostosowania oferty kształcenia wielkopolskich szkół wyższych. W ich ocenie część uczelni – szczególnie technicznych i związanych z naukami ścisłymi – aktywnie reaguje na potrzeby rynku i uczestniczy w procesie dostosowywania programów studiów do aktualnych wyzwań gospodarczych. Przykładem są działania Politechniki Poznańskiej, która tworzy rady biznesu i zespoły współpracujące z firmami w celu bieżącej weryfikacji potrzeb branżowych.

Wielu rozmówców podkreślało, że kierunki studiów ewoluują – szczególnie w obszarach nowych technologii, sztucznej inteligencji i IT – co jest odpowiedzią na rosnące zapotrzebowanie rynku.

To wciąż ewoluuje, ale z roku na rok obserwuję wzrost kierunków, które odpowiadają na potrzeby współczesnego biznesu, czyli te wąskie specjalizacje, szeroko rozumiany rozwój sztucznej inteligencji i nowe technologie, które są już teraz przyszłością. Więc jak najbardziej tutaj uczelnie reagują na te potrzeby.

Źródło: wyniki badania jakościowego, grupa V

Pojawiały się także sceptyczne głosy, sugerujące, że uczelnie wciąż kształcą przede wszystkim w oparciu o dostępność kadry akademickiej, a nie faktyczne potrzeby kluczowych branż. Zwracano uwagę, że proces tworzenia nowych kierunków jest czasochłonny i sformalizowany, co ogranicza elastyczność w reagowaniu na zmieniające się specjalizacje. Część rozmówców wskazywała, że z punktu widzenia niektórych uczelni bardziej liczy się lokalna współpraca z przedsiębiorstwami niż formalne odniesienia do regionalnych strategii.

Uczestniczące w badaniu ilościowym wydziały wskazywały szereg działań mających na celu dostosowanie kształcenia do potrzeb regionalnego rynku pracy. Najczęstsze z nich to organizacja praktyk i staży dla studentów w lokalnych przedsiębiorstwach (94,4%) oraz współpraca z firmami w celu tworzenia programów studiów dostosowanych do potrzeb rynku pracy (87,0%). Większość jednostek dostosowuje ofertę edukacyjną do wyników analiz rynku pracy (61,1%) oraz monitoruje losy absolwentów w kontekście ich zatrudnienia w regionie (57,4%) (zob. wykres 11).

Wykres 11. Działania podejmowane na rzecz kształcenia na potrzeby regionalnego rynku pracy (N=54)

Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Przedstawiciele pracodawców należących do IS zgodnie podkreślali, że największym problemem w obecnej ofercie kształcenia akademickiego jest niewystarczające poświęcenie uwagi przygotowaniu praktycznemu studentów. W swoim podejściu

uczelnie skupiają się przede wszystkim na przekazywaniu wiedzy teoretycznej, zaniedbując kompetencje związane z obsługą nowoczesnych systemów, urządzeń i oprogramowania wykorzystywanego w realnym środowisku pracy. Często przywoływano przykład braku zajęć laboratoryjnych, pracy na rzeczywistym sprzęcie oraz braku kontaktu z branżą. Wskazywano również, że praktyki zawodowe są projektowane nieefektywnie. Wielu rozmówców postulowało wprowadzenie lub rozwój tzw. studiów dualnych, umożliwiających studentom zdobywanie wiedzy teoretycznej na uczelni i doświadczenia zawodowego w firmach. Podkreślano także konieczność systemowego podejścia do organizowania długoterminowych praktyk studenckich. Wypowiedzi akcentowały potrzebę wzmocnienia współpracy uczelni z biznesem, lepszego monitorowania zapotrzebowania rynkowego (np. przez urzędy pracy) i trafniejszego dostosowywania oferty kierunków studiów do faktycznych deficytów zawodowych.

Ponadto w opiniach uczestników badania często pojawiały się głosy o niedostatecznym rozwijaniu kompetencji miękkich u studentów i absolwentów – umiejętności komunikacyjnych, autoprezentacyjnych, pracy zespołowej, zarządzania czasem, działania pod presją. Wskazywano, że wielu absolwentów nie potrafi sprawnie przedstawić swojej wiedzy, poprowadzić rozmowy z klientem czy odnaleźć się w pracy zespołowej. Podkreślano deficyt znajomości języków obcych – zwłaszcza w kontekście współpracy z zagranicznymi klientami, gdzie nawet podstawowa komunikacja w języku angielskim sprawia trudności. Zgłaszano potrzebę kształtowania postaw przedsiębiorczych – wielu młodych ludzi nie rozumie mechanizmów działania firmy, nie zna podstaw prowadzenia działalności gospodarczej, a nawet nie wie, czego się spodziewać po pierwszej pracy.

Najczęściej wskazywanym przez przedstawicieli organizacji branżowych i organizacji pracodawców problemem była również dominacja teorii nad praktyką – studenci kończący studia posiadają często dużą wiedzę podręcznikową, ale nie są przygotowani do pracy w rzeczywistych warunkach. Pozytywnie ocenione zostały inicjatywy związane ze studiami dualnymi, które łączą edukację akademicką z pracą w firmie – taki model wskazywano jako przykład skuteczniejszego przygotowania absolwentów do wejścia na rynek pracy.

Tutaj w Pile stawia się na to kształcenie dualne i wiem, że to się sprawdza i cieszy się dobrą opinią wśród studentów.

Źródło: wyniki badania jakościowego, grupa I

Istotnym problem z punktu widzenia przedstawicieli środowisk branżowych stanowi niedostosowanie kadry akademickiej do zmieniających się realiów technologicznych.

Wskazywano, że w wielu przypadkach wykładowcy nie nadążają za dynamicznym rozwojem nowych technologii, co przekłada się na przestarzałe treści nauczania.

Przedstawiciele organizacji branżowych i organizacji pracodawców dostrzegają także deficyty w zakresie kompetencji miękkich. Ich zdaniem absolwenci szkół wyższych mają trudności z komunikacją interpersonalną – nie radzą sobie w bezpośrednich kontaktach i nie potrafią skutecznie współpracować w zespole. Wskazywano, że w toku studiów należałoby wprowadzić więcej zajęć z zakresu komunikacji czy autoprezentacji.

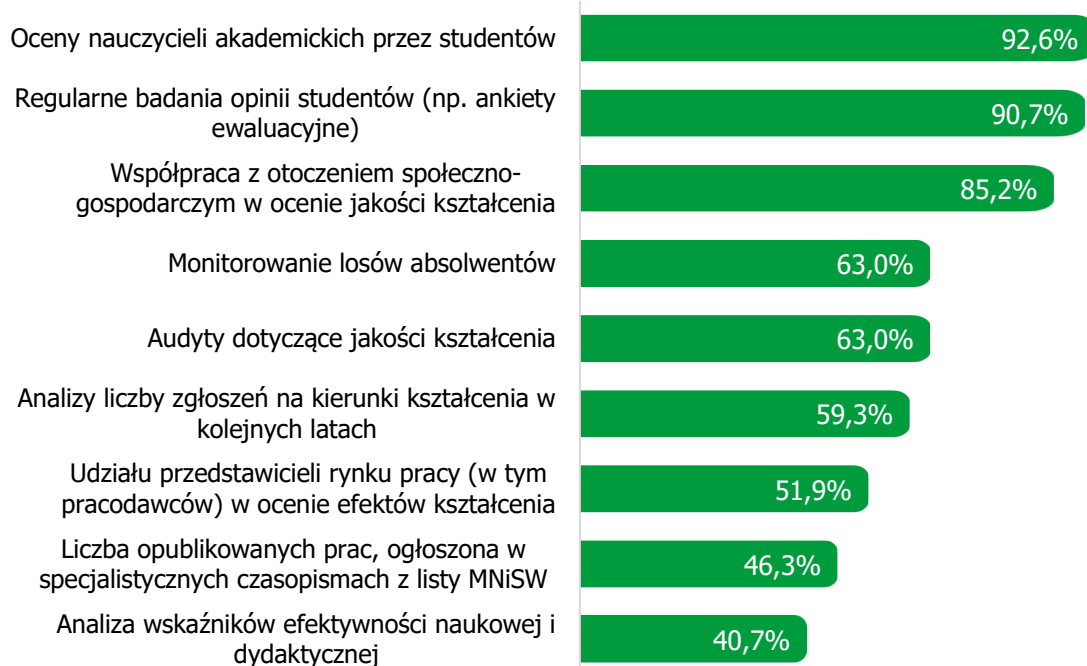
Wielu pracodawców mówi, że mają wykształconych pracowników, którzy do nich przychodzą, ale są to ludzie, którzy nie potrafią komunikować się między sobą inaczej, jak tylko poprzez email czy poprzez SMS-y. Natomiast jeżeli dochodzi do kontaktu telefonicznego z klientem czy z drugim człowiekiem, to powoduje to frustrację.

Źródło: wyniki badania jakościowego, grupa I

Działania podejmowane w celu poprawy jakości kształcenia

Na badanych wydziałach stosowane są różnorodne metody monitorowania jakości i efektywności działań, przy czym najczęściej wykorzystywane są oceny nauczycieli akademickich przez studentów (92,6%) oraz regularne badania opinii studentów, takie jak ankiety ewaluacyjne (90,7%). Świadczy to o dużym znaczeniu opinii studentów w ocenie jakości kształcenia i doskonaleniu procesów dydaktycznych. Istotnym elementem monitoringu jest także współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w ocenie jakości kształcenia (85,2%) (zob. wykres 12).

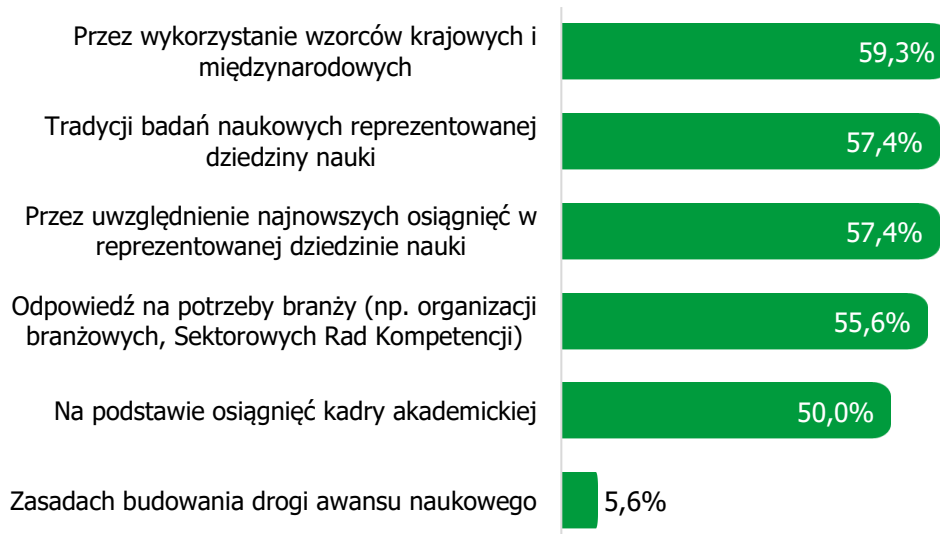
Wykres 12. Metody monitorowania jakości i efektywności działań stosowane na wydziałach (N=54)

Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Projektowanie programów nauczania na badanych wydziałach opiera się przede wszystkim na wykorzystaniu wzorców krajowych i międzynarodowych (59,3%). Podobnie istotne jest uwzględnienie najnowszych osiągnięć w reprezentowanej dziedzinie nauki (57,4%), czerpanie z tradycji badań naukowych w swojej dziedzinie (57,4%) oraz odpowiadanie na potrzeby branży (55,6%) (zob. wykres 13).

Wykres 13. Czynniki brane pod uwagę podczas projektowania programów nauczania (także nowopowstałych kierunków) (N=54)

Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Deklaracje respondentów wskazują, że badane wydziały podejmują szereg działań mających na celu poprawę jakości kształcenia. Najczęściej deklarowaną inicjatywą jest dostosowywanie programów kształcenia do potrzeb rynku pracy (87,0%). Bardzo istotną rolę odgrywają programy wymiany międzynarodowej dla studentów i pracowników (83,3%) oraz organizacja szkoleń dla kadry akademickiej (77,8%). Należy zwrócić uwagę, że ponad połowa ankietowanych (55,6%) zadeklarowała wdrażanie innowacyjnych metod nauczania (zob. wykres 14).

Wykres 14. Działania pro jakościowe podejmowane w celu poprawy jakości kształcenia na wydziałach (N=54)

Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

W przypadku form zarządzania jakością kształcenia, stosowanych na badanych wydziałach, największy nacisk kładziony jest na działanie komitetów/komisji ds. jakości kształcenia (85,2%). Bardzo istotne dla wydziałów są również wewnętrzne standardy jakości kształcenia oraz konsultacje z interesariuszami zewnętrznymi (po 79,6%) (zob. wykres 15).

Wykres 15. Formy zarządzania jakością kształcenia stosowane na wydziałach (N=54)

Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Przedstawiciele badanych wydziałów uważają, że na tle innych uczelni o podobnym profilu kształcenia wyróżniają się najczęściej rozbudowaną infrastrukturą naukową i dydaktyczną (63,0%), silną współpracą z lokalnym przemysłem i przedsiębiorcami (57,4%) oraz unikalnymi kierunkami studiów, dopasowanymi do specyfiki regionu (51,9%) (zob. wykres 16).

Wykres 16. Czynniki wyróżniające uczelnię na tle innych uczelni o podobnym profilu kształcenia (N=54)

Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

W ciągu ostatnich pięciu lat na badanych wydziałach podjęto szereg działań mających na celu rozwój oraz podniesienie atrakcyjności kształcenia, koncentrujących się głównie na modernizacji infrastruktury i dostosowywaniu oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy. Najczęściej wskazywanym działaniem (88,9%) była inwestycja w rozwój infrastruktury dydaktycznej i wyposażenie placówki w nowoczesne pomoce naukowe i sprzęt. Trzy na cztery jednostki (77,8%) przystosowały/wyposażyły specjalistyczne pracownie lub zainwestowały w sprzęt multimedialny (75,9%). (zob. tabela 8). Porównanie wyników badań jakościowych i ilościowych ukazuje istotne rozbieżności między podejmowanymi inicjatywami a oczekiwaniami pracodawców. Przedstawiciele przedsiębiorstw działających w obszarze IS wyraźnie wskazywali, że uczelnie powinny dysponować sprzętem odpowiadającym realnym warunkom pracy w lokalnych firmach. Choć w tym obszarze uczelnie podejmują działania zgodne z potrzebami rynku, z badań jakościowych wyłania się obraz niedostatecznego powiązania kształcenia z praktyką zawodową.

Tabela 8. Działania podejmowane w ostatnich 5 latach na rzecz rozwoju oraz podniesienia atrakcyjności kształcenia na wydziałach (N=54)

Wyszczególnienie	Odsetek
Rozwój infrastruktury, wyposażenie placówki w pomoce dydaktyczne i sprzęt niezbędny do realizacji programów nauczania	88,9%
Przystosowanie, wyposażenie pracowni specjalistycznych	77,8%
Wyposażenie wydziału w sprzęt multimedialny np. tablice interaktywne, projektory, wizualizery, komputery, laptopy, ksera, drukarki itp.	75,9%
Budowa, rozbudowa lub modernizacja obiektu, wykonywanie remontów, zadań inwestycyjnych na terenie placówki	70,4%
Zapewnienia opieki psychologicznej, opieki medycznej	61,1%
Otworzenie nowego kierunku kształcenia	59,3%
Monitorowanie potrzeb rynku pracy, dążenie do podnoszenia adekwatności oferty kształcenia do potrzeb gospodarki regionu	59,3%
Działania mające na celu rozwój cyfryzacji np. poprawa infrastruktury sieciowej, wyposażenie placówek w cyfrowe materiały edukacyjne itp.	57,4%
Otworzenie nowych specjalizacji w ramach kierunku	55,6%
Działania na rzecz doskonalenia zawodowego nauczycieli akademickich	55,6%
Podejmowanie działań na rzecz wsparcia edukacji uzdolnionych studentów, stypendia	53,7%
Działania na rzecz współpracy wydziału, sektora biznesu, uczelni oraz innych podmiotów zaangażowanych w kształtowanie polityki edukacyjnej i zatrudnienia	44,4%
Likwidacja kierunku kształcenia	22,2%
Uzyskiwanie akredytacji udzielanych przez instytucje środowiskowe i organizacje pozarządowe	16,7%
Uzyskiwanie akredytacji międzynarodowych do prowadzonych kierunków	11,1%

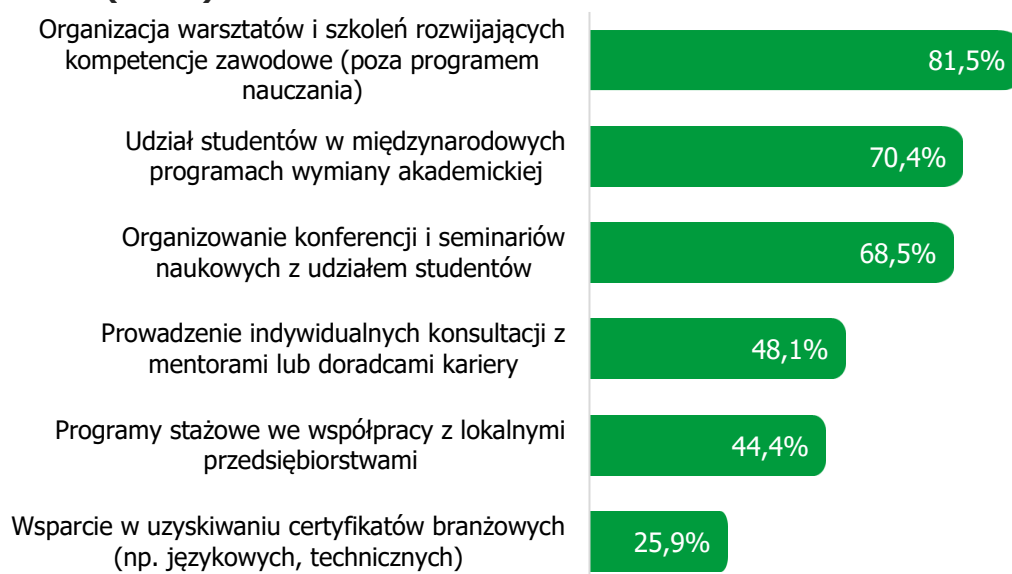
Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Działania na rzecz rozwoju kompetencji studentów

W kontekście podnoszenia umiejętności i rozwoju studentów, badane wydziały deklarowały, że najmocniej działania skupiają się na organizacji warsztatów i szkoleń rozwijających kompetencje zawodowe poza programem nauczania (81,5%).

Wskazuje to na istotną rolę dodatkowych form kształcenia, które pozwalają studentom zdobywać praktyczne umiejętności istotne na rynku pracy. Jeden z kluczowych obszarów wspierania studentów stanowi również udział w międzynarodowych programach wymiany akademickiej (70,4%) (zob. wykres 17).

Wykres 17. Działania podejmowane w celu podnoszenia umiejętności i rozwoju studentów (N=54)

Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Pracodawcy reprezentujący inteligentne specjalizacje regionu, zapytani o działania, jakie powinny podejmować uczelnie w celu przygotowania studentów do pracy w lokalnych firmach, ponownie podkreślali, że wciąż za mały nacisk kładziony jest na praktyczne aspekty kształcenia. Wskazywano, że studenci bardzo często odbywają obowiązkowe praktyki, wykonując zadania niepowiązane z kierunkiem studiów, np. archiwizując dokumenty. Model studiów dualnych uznano za skuteczny w kontekście nabywania umiejętności zawodowych i przygotowania do rynku pracy.

Kolejnym powtarzającym się postulatem było większe otwarcie uczelni na współpracę z biznesem – zarówno w zakresie modyfikacji programów kształcenia (dostosowywanie ich do aktualnych i prognozowanych potrzeb rynku), jak i zaangażowania praktyków w prowadzenie zajęć. Wskazywano, że nauczyciele akademicki z doświadczeniem biznesowym są bardziej wiarygodni i przekazują wiedzę przydatną w życiu zawodowym.

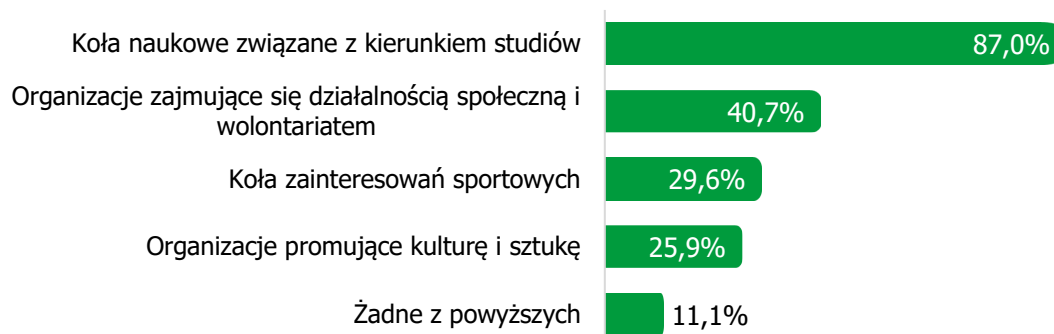
Na pewno takie uczelnie powinny też zatrudniać może osoby z biznesu, które miałyby jakieś przełożenie później na ten kierunek kształcenia.

Źródło: wyniki badania jakościowego, grupa IV

W ocenie respondentów, uczelnie powinny oferować obowiązkowe lub fakultatywne szkolenia i warsztaty z zakresu tzw. kompetencji miękkich – takich jak autoprezentacja, komunikatywność, umiejętność pracy zespołowej czy organizacja pracy.

W przypadku większości badanych wydziałów (87,0%) studenci mają możliwości uczestnictwa w kołach naukowych związanych z kierunkiem studiów. Organizacje zajmujące się działalnością społeczną i wolontariatem działają w obrębie 40,7% jednostek (zob. wykres 18).

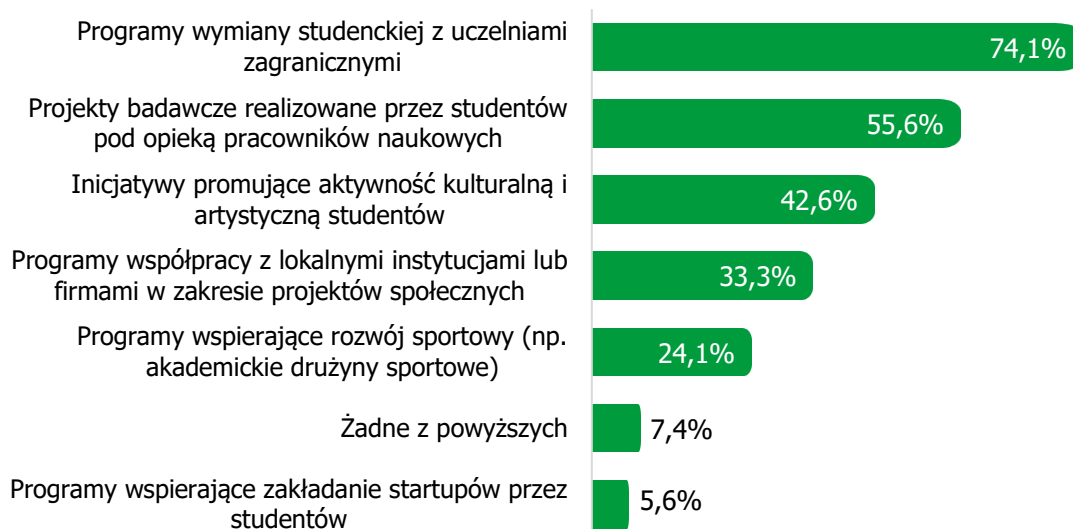
Wykres 18. Możliwości uczestnictwa w kołach naukowych i organizacjach studenckich (N=54)

Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Analiza specjalnych programów i inicjatyw dla studentów, realizowanych na badanych wydziałach, pozwoliła ustalić, że największy nacisk kładzie się na programy wymiany studenckiej z uczelniami zagranicznymi (74,1%). Ponad połowa jednostek (55,6%) wskazywała na realizację projektów badawczych prowadzonych przez studentów pod opieką pracowników naukowych. Dodatkowo, 42,6% respondentów wskazało na organizowanie inicjatyw promujących aktywność kulturalną i artystyczną studentów (zob. wykres 19).

Wykres 19. Specjalne programy lub inicjatywy dla studentów są realizowane na wydziałach (N=54)

Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Respondenci zostali poproszeni o odniesienie się do posiadania przez studentów ich wydziału umiejętności, które wyróżnia ZSU 2030 na bazie ośmiu kompetencji kluczowych określonych przez Komisję Europejską. Umiejętności przekrojowe mają zastosowanie w wielu zawodach, umiejętności podstawowe są ważne dla funkcjonowania społecznego jednostki. Analiza danych wykazała, że w zakresie umiejętności podstawowych za najlepiej rozwinięte uznano rozumienie i tworzenie informacji, w tym komunikatywność (55,6%), które jednocześnie połowa badanych (50%) wskazała jako obszar wymagający dalszego rozwoju. Co trzeci badany pozytywnie ocenił reprezentowany przez studentów poziom wielojęzyczności (35,2%). Taki sam odsetek respondentów uważa, że umiejętność ta wymaga doskonalenia. Znaczący deficyt zauważono w zakresie umiejętności matematycznych, które tylko 16,7% respondentów uznało za dobrze rozwinięte, podczas gdy aż 25,9% wskazało na potrzebę ich dalszego doskonalenia.

W zakresie umiejętności przekrojowych studentów najwyżej oceniono umiejętność pracy zespołowej (72,2%) oraz umiejętności zawodowe (68,5%), co sugeruje, że w opinii pracowników wydziałów studenci są wystarczająco dobrze przygotowywani do współpracy i realizacji konkretnych zadań w obrębie wyuczonych specjalizacji. Wysoko oceniono również umiejętności osobiste, społeczne i w zakresie uczenia się (64,8%), choć w tym obszarze równolegle jedna trzecia (33,3%) oceniających wskazała na konieczność dalszego doskonalenia. W opinii respondentów obszary wymagające wyraźnego wzmocnienia u studentów to przede wszystkim umiejętności w zakresie przedsiębiorczości (44,4%), umiejętności myślenia krytycznego i rozwiązywania problemów (42,6%) oraz umiejętności cyfrowe (40,7%), choć te ostatnie niemal połowa respondentów wskazała jako atut (48,1%) osób studiujących (zob. rysunek 1).

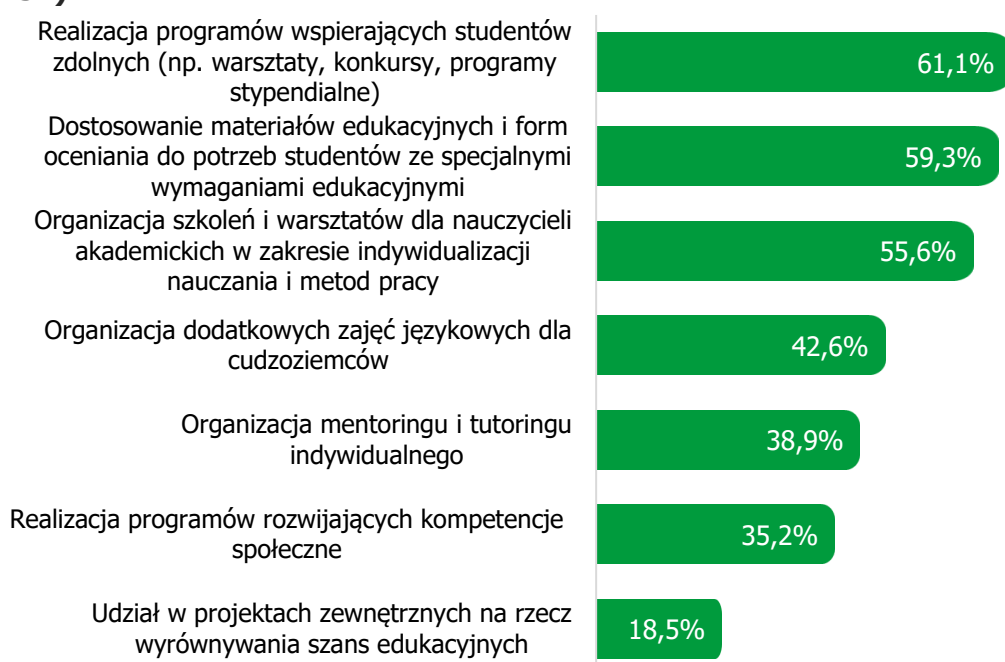
Rysunek 1. Umiejętności przekrojowe studentów uważane za najlepiej rozwinięte

Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Działania podejmowane przez wydziały na rzecz indywidualizacji nauczania, wspierania studentów zdolnych oraz wyrównywania szans edukacyjnych, koncentrują się głównie na realizacji programów wspierających studentów zdolnych (61,1%) oraz dostosowaniu materiałów edukacyjnych i form oceniania do potrzeb studentów ze specjalnymi wymaganiami edukacyjnymi (59,3%). Ponad połowa jednostek (55,6%) organizuje szkolenia i warsztaty dla nauczycieli akademickich w zakresie indywidualizacji nauczania, a ponad 40% zapewnia wsparcie dla cudzoziemców poprzez dodatkowe zajęcia językowe (zob. wykres 20).

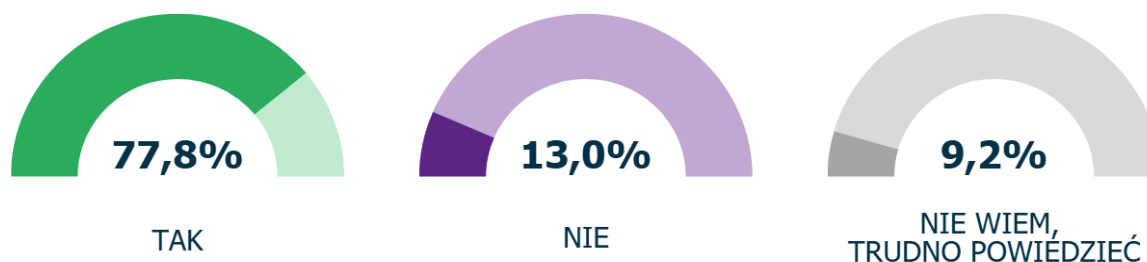
Wykres 20. Działania podejmowane przez wydziały w zakresie indywidualizacji nauczania, wspierania studentów zdolnych, wyrównywania szans edukacyjnych (N=54)

Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Na większości wydziałów zapewniony jest dostęp do wsparcia psychologicznego dla studentów (77,8%), co świadczy o rosnącej świadomości w odniesieniu do zaspokajania potrzeb w zakresie dobrostanu psychicznego. Wsparcie koncentruje się głównie na konsultacjach z psychologiem (95,2%). Warsztaty rozwijające kompetencje emocjonalne są oferowane przez 28,6% wydziałów. Mniej powszechne są programy mentoringowe (11,9%), grupy wsparcia (9,5%) oraz telefon zaufania lub infolinia (4,8%) (zob. wykres 21).

Wykres 21. Zapewnianie studentom dostępu do wsparcia psychologicznego (N=54)

Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Kwestia wyrównywania szans w dostępie do rozwoju i edukacji znajduje odzwierciedlenie w dokumentach 25 z 32 analizowanych uczelni wielkopolskich, przede wszystkim w ich statutach. Jedną z ciekawszych inicjatyw w obszarze propagowania postaw włączających na uczelniach jest Centrum Inkluzji w Collegium Da Vinci. Ma ona na celu zapewnienie wszystkim studentom równych szans edukacyjnych poprzez eliminowanie barier i dostosowywanie procesu kształcenia do indywidualnych potrzeb. Uczelnia jest otwarta na potrzeby studentów niezależnie od rodzaju niepełnosprawności. Zajęcia odbywają się w budynku pozbawionym barier architektonicznych i przystosowanym do różnych potrzeb, wyposażonym m.in. w podjazdy, szerokie windy, przystosowane toalety, nagłośnienie sal, szerokie korytarze oraz oznaczenia w alfabecie Braille'a. W ramach wsparcia, uczelnia oferuje stypendia dla osób z niepełnosprawnością, przyznawane studentom posiadającym orzeczony stopień niepełnosprawności.

Z kolei Uniwersytet Artystyczny im. Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu realizuje projekt "UAP – Uczelnia coraz bardziej dostępna", którego celem jest zwiększenie dostępności uczelni dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz ograniczeniami wynikającymi ze stanu zdrowia, w tym osób z niepełnosprawnościami. Projekt, trwający od 1 lutego 2025 roku do 31 stycznia 2028 roku, obejmuje działania w ośmiu kluczowych obszarach:

- Struktura organizacyjna: Wdrażanie zmian organizacyjnych ułatwiających funkcjonowanie osób z niepełnosprawnościami w środowisku akademickim.
- Dostępność architektoniczna: Eliminowanie barier architektonicznych w celu zapewnienia swobodnego dostępu do budynków i pomieszczeń uczelni.
- Dostępność informacyjno-komunikacyjna: Usprawnienie komunikacji oraz dostępu do informacji dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności.
- Dostępność cyfrowa: Dostosowanie zasobów cyfrowych uczelni do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

- Technologie wspierające: Wprowadzenie nowoczesnych technologii ułatwiających proces kształcenia i codzienne funkcjonowanie studentów z niepełnosprawnościami.
- Procedury: Opracowanie i wdrożenie procedur zapewniających wsparcie dla osób z niepełnosprawnościami.
- Usługi wspierające edukację, badania naukowe i rekrutację na studia: Zapewnienie usług ułatwiających proces edukacji, prowadzenia badań oraz rekrutacji dla osób z niepełnosprawnościami.
- Działania podnoszące świadomość niepełnosprawności: Organizowanie szkoleń dla kadry dydaktycznej, administracyjnej oraz przedstawicieli studentów w celu zwiększenia świadomości na temat potrzeb osób z niepełnosprawnościami i sposobów ich wspierania w procesie edukacji.

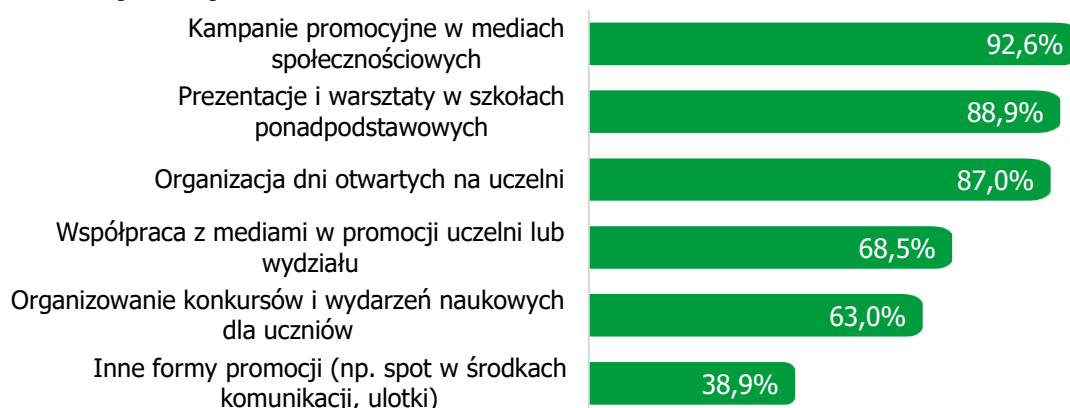
Szereg działań mających na celu wsparcie studentów z niepełnosprawnościami, promując indywidualizację nauczania oraz wyrównywanie szans edukacyjnych podejmuje także Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu (UEP). Na uczelni działa Zespół ds. Osób z Niepełnosprawnościami, którego zadaniem jest:

- Likwidacja barier uniemożliwiających pełne uczestnictwo osób z niepełnosprawnościami w życiu akademickim,
- Zapewnienie pomocy technicznej oraz usług specjalistycznych, podnoszących niezależność studentów z niepełnosprawnościami,
- Ułatwienie dostępu do zajęć dydaktycznych dla studentów, którzy nie są w stanie standardowo realizować programu studiów,
- Wsparcie pracowników dydaktycznych w pracy ze studentami z niepełnosprawnościami.

Promocja kształcenia i popularyzacja nauki

W celu promocji kształcenia badane wydziały najczęściej wskazywały na wykorzystywanie kampanii promocyjnej w mediach społecznościowych (92,6%). Pod względem wskazań respondentów, równie popularne okazały się prezentacje i warsztaty w szkołach ponadpodstawowych (88,9%) oraz organizacja dni otwartych na uczelni (87%), co świadczy o potrzebie angażowania uczniów w poznawanie oferty edukacyjnej uczelni i podejmowaniu prób zachęcania ich do wyboru kształcenia na poziomie wyższym (zob. wykres 22).

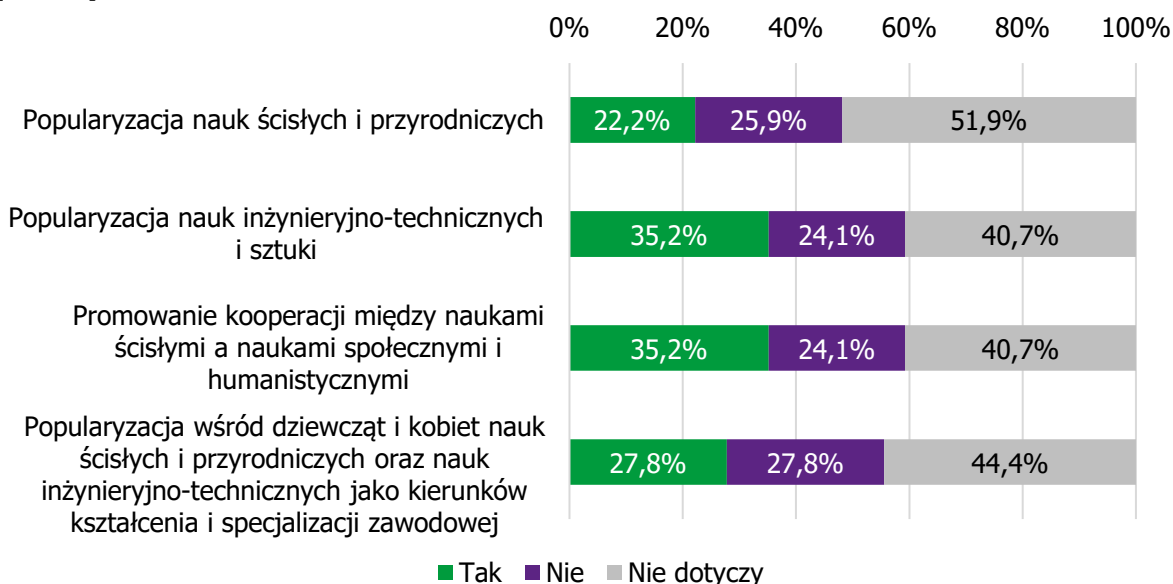
Wykres 22. Działania podejmowane w celu promocji podjęcia kształcenia na wydziałach (N=54)

Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Analiza działań podejmowanych przez wydziały w zakresie zwiększenia zainteresowania nauką wykazała, że najczęściej dotyczą one popularyzacji nauk inżynieryjno-technicznych i sztuki oraz promowania współpracy między naukami ścisłymi a naukami społecznymi i humanistycznymi (po 35,2%). Świadczy to o dążeniu do interdyscyplinarnego podejścia oraz łączenia różnych dziedzin nauki w procesie kształcenia. Rzadziej realizowane są inicjatywy promujące nauki ścisłe i przyrodnicze (22,2%) oraz działania na rzecz zachęcania kobiet do podejmowania studiów w naukach ścisłych i inżynieryjno-technicznych (27,8%) (zob. wykres 23).

Wykres 23. Działania podejmowane przez wydziały w zakresie popularyzacji nauk (N=54)

Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Przedstawiciele instytucji/organizacji zajmujących się rozwojem nauki oraz szkolnictwa wyższego zgodnie podkreślali, że współpraca między różnymi obszarami nauki jest nieunikniona, zwłaszcza w kontekście rosnącego znaczenia kompetencji

miękkich na rynku pracy. Jednym z najczęściej wskazywanych kierunków działań było tworzenie i rozwijanie studiów oraz projektów interdyscyplinarnych, które pozwoliłyby efektywniej łączyć wiedzę z obszaru technologii, nauk społecznych i humanistycznych. Za szczególnie istotne uznano formowanie interdyscyplinarnych zespołów badawczych, zarówno w ramach jednej uczelni, jak i w partnerstwie między różnymi instytucjami. Zwrócono uwagę, że takie inicjatywy są coraz częstsze, choć nadal napotykają przeszkody formalne i organizacyjne – m.in. różnice w strukturach programowych.

Współpraca uczelni by się przydała, ale musiałyby być środki, żeby wzajemnie doksztalać swoje kadry. Prowadzimy studia interdyscyplinarne z innymi uczelniami, ale to nie jest takie proste. Są różne systemy nauczania i trudno je ze sobą pogodzić.

Źródło: wyniki badania jakościowego, grupa I

Respondenci sygnalizowali również, że skuteczne promowanie współpracy wymaga pokazywania dobrych praktyk i przykładów, które inspirują i pokazują realne korzyści wynikające z łączenia różnych dziedzin wiedzy.

Rozmówcy wskazywali, że w wybranych dziedzinach związanych z naukami ścisłymi (np. genetyczne, medyczne) kobiety są już bardzo silnie reprezentowane, a nawet dominują liczebnie. Jednak na kierunkach klasycznie postrzeganych jako „męskie” – jak informatyka, robotyka czy mechanika – nadal widoczny jest niedobór kobiet, co uzasadnia potrzebę dalszej promocji tego zagadnienia.

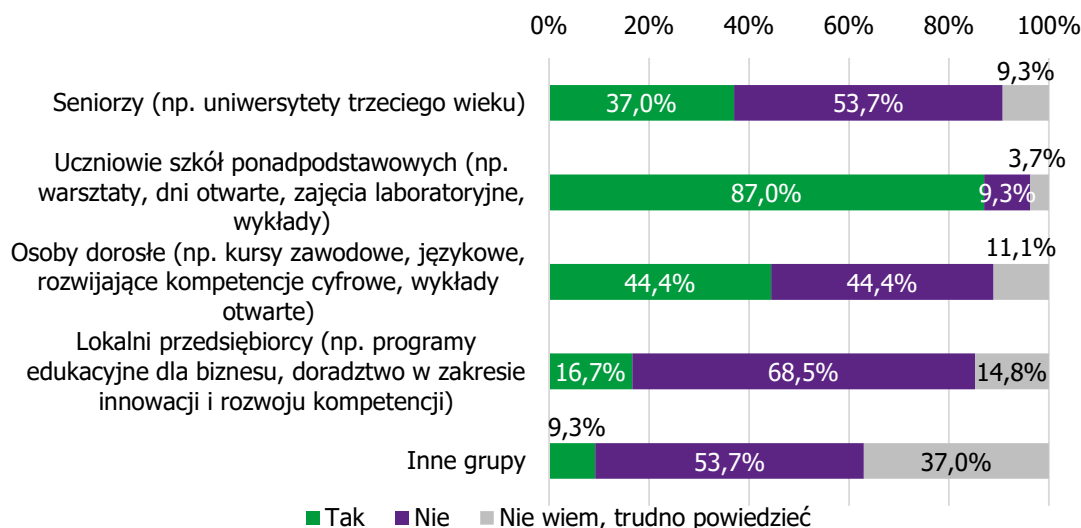
W ramach już funkcjonujących form wsparcia promocji kobiet w naukach technicznych wskazano dedykowane akcje, takie jak kampania „Dziewczyny na politechniki”, organizowane cyklicznie przez uczelnie techniczne. Respondenci pozytywnie oceniali takie inicjatywy, zwłaszcza w postaci dni otwartych czy wydarzeń specjalnie kierowanych do uczennic szkół średnich, które mogą poznać uczelnie, kierunki, a przede wszystkim spotkać inne kobiety studiujące na kierunkach technicznych i ścisłych. Podkreślano konieczność przełamywania stereotypów dotyczących predyspozycji matematycznych i technologicznych. Niektórzy rozmówcy wskazywali również na potrzebę systemowego wsparcia kobiet w łączeniu kariery naukowej z życiem rodzinnym.

W zakresie oferty szkół wyższych kierowanej do przedstawicieli innych grup niż studenci, według deklaracji, większość wydziałów najczęściej angażuje się w programy edukacyjne skierowane do uczniów szkół ponadpodstawowych (87,0%). Ponad 44% jednostek prowadzi również programy dla osób dorosłych, obejmujące kursy zawodowe, językowe czy rozwijające kompetencje cyfrowe. Działania

skierowane do seniorów realizuje 37% wydziałów, a najrzadziej uwzględnianą grupę docelową stanowią lokalni przedsiębiorcy (16,7%). Dodatkowo, 9,3% jednostek deklaruje realizowanie programów dla innych grup odbiorców, w tym dzieci oraz klubów sportowych (zob. wykres 24).

Wykres 24. Oferta programów edukacyjnych dla osób spoza grona studentów (N=54)

Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Na podstawie wypowiedzi przedstawicieli JST można stwierdzić, że uczelnie w Wielkopolsce w znacznym stopniu angażują się w działania na rzecz rozwoju społecznego, kierując swoją ofertę edukacyjną również do innych grup społecznych, takich jak seniorzy, dzieci, młodzież szkolna czy lokalni przedsiębiorcy. Popularną formą są uniwersytety trzeciego wieku, warsztaty edukacyjne, wydarzenia popularyzujące naukę (np. pikniki, dni otwarte, wykłady), a także projekty miejskie i partnerskie realizowane we współpracy z instytucjami samorządowymi, organizacjami pozarządowymi czy sektorem biznesowym. Działania te mają nie tylko charakter edukacyjny, ale także integracyjny – uczelnie otwierają swoje przestrzenie dla różnych grup wiekowych, oferując dostęp do wiedzy, laboratoriów, zajęć praktycznych czy wydarzeń kulturalnych, co może skutecznie wspomóc potrzebę rozwijania idei uczenia się przez całe życie, odpowiadającej na wyzwania demograficzne i pokoleniowe. Wysoko oceniano inicjatywy uczelni spoza głównego ośrodka akademickiego regionu, polegające na współpracy z przedszkolami i szkołami, jak również istnienie takich projektów jak Pilska Akademia Umiejętności czy Uniwersytet Dziecięcy.

Mamy projekt miejski, który się nazywa Pilska Akademia Umiejętności, skierowany dla uczniów klas szkół ponadpodstawowych, gdzie kadra dydaktyczna uczelni bierze udział

w pracach jury konkursowego. Pilska Akademia Umiejętności wiąże się z nagrodami, właśnie z rywalizacją studentów i uczniów szkół ponadpodstawowych.

Źródło: wyniki badania jakościowego, grupa II

Mamy trójstronne porozumienie z Doliną Lotniczą, miastem i uniwersytetem, czyli na przykład Uniwersytet Dziecięcy. Mamy również projekty skierowane dla uczniów szkół podstawowych, uczniów szkół średnich, którym uczelnia oferuje różne bezpłatnie warsztaty, oferty zajęć. Wiem, że oni pozyskują też środki unijne i oferują przestrzeń dla emerytów czy przedszkolaków.

Źródło: wyniki badania jakościowego, grupa II

Analiza wypowiedzi przedstawicieli instytucji i organizacji zajmujących się rozwojem nauki i szkolnictwa wyższego wskazuje, że wielkopolskie uczelnie podejmują liczne inicjatywy w zakresie społecznej odpowiedzialności, jednak istnieje potencjał do ich rozszerzenia i lepszego dostosowania do potrzeb społeczności lokalnych. Wskazano, że uczelnie organizują wykłady otwarte, dni nauki czy współpracują ze szkołami. Niektóre podmioty angażują się w projekty skierowane do najmłodszych, takie jak zajęcia dla przedszkolaków i uczniów szkół podstawowych, mające na celu zainteresowanie ich naukami ścisłymi. Również szkoły średnie korzystają z oferty uczelni, chociaż zauważono, że współpraca w ramach tzw. klas akademickich często sprowadza się jedynie do okazjonalnych wykładów. Kolejnym istotnym aspektem działalności uczelni jest edukacja dla seniorów, realizowana m.in. poprzez uniwersytety trzeciego wieku. Niektóre instytucje akademickie angażują się w organizację wykładów i spotkań dla osób starszych. Niemniej jednak, pojawiły się głosy wskazujące na ograniczoną ofertę dla tej grupy oraz potrzebę szerszego promowania inicjatyw skierowanych do seniorów. Wskazano także na znaczenie kształcenia ustawicznego i idei "lifelong learning", podkreślając konieczność dostosowania programów edukacyjnych do potrzeb osób starszych, które coraz częściej chcą kontynuować karierę zawodową lub zdobywać nowe umiejętności.

Moim zdaniem powinniśmy inwestować w kształcenie ustawiczne. Ten lifelong learning, który stał się ostatnio modnym sloganem. Ale ja bym chciał, żeby to nie był tylko slogan. Ja bym chciał, żebyśmy my propagowali i żeby uczelnie propagowały mocno ideę uczenia się przez całe życie. Żebyśmy nie wykluczali żadnej grupy zawodowej, ale też żebyśmy prowadzili świadomy dialog z grupami i 50+, i 60+.

Źródło: wyniki badania jakościowego, grupa V

Wyniki badania wskazują na aktywne zaangażowanie wydziałów w popularyzację nauki w środowisku lokalnym, oferujących różnorodne inicjatywy edukacyjne. Najczęściej realizowane działania to warsztaty i pokazy naukowe (64,8%) oraz wykłady popularnonaukowe (61,1%). Niemal połowa jednostek organizuje festiwale nauki (48,1%). Stosunkowo częstą formą promocji nauki są również publikacje popularnonaukowe w mediach (37%) oraz konkursy i olimpiady dla młodzieży (35,2%) (zob. wykres 25).

Wykres 25. Działania popularyzujące naukę realizowane przez wydziały w środowisku lokalnym (N=54)

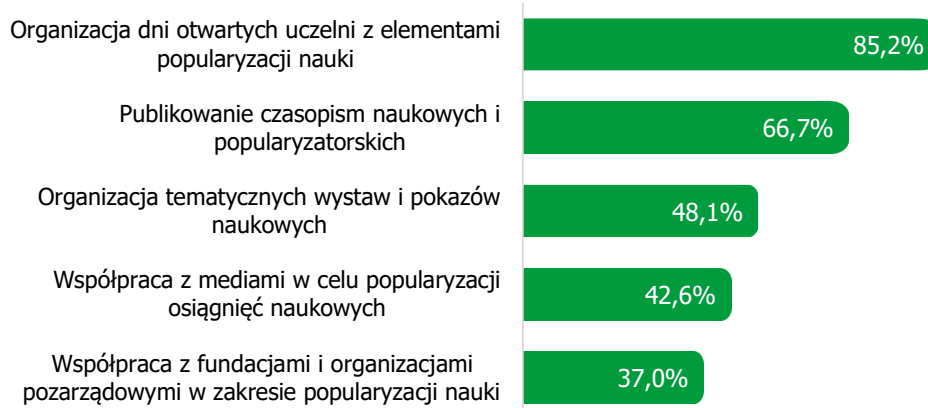

Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Przedstawiciele instytucji/organizacji zajmujących się rozwojem nauki oraz szkolnictwa wyższego zwracali uwagę, że różnego rodzaju instytucje – w tym uczelnie, fundacje oraz parki naukowe – podejmują inicjatywy popularyzujące nauki ścisłe, techniczne i przyrodnicze. Organizowane są wykłady, konkursy, wystawy, Noc Naukowców, czy warsztaty laboratoryjne. Jednak pomimo zaangażowania, część rozmówców wskazywała, że zasięg tych działań jest ograniczony – głównie do Poznania i największych miast regionu. Udział w wydarzeniach wymaga często przyjazdu z odległych miejscowości, co stanowi barierę, zwłaszcza dla uczniów i szkół spoza dużych ośrodków. W ocenie respondentów potrzebna jest większa skala działań oraz wsparcie organizacyjne i finansowe ze strony władz samorządowych.

W zakresie popularyzacji nauki najczęściej realizowanym działaniem jest organizacja dni otwartych uczelni z elementami popularyzacji nauki (85,2%). Dwóch na trzech ankietowanych (66,7%) deklarowało, że wydział publikuje czasopisma naukowe i popularyzatorskie, a blisko połowa (48,1%) wskazała na organizację tematycznych wystaw i pokazów naukowych (zob. wykres 26).

Wykres 26. Działania na rzecz popularyzacji nauki realizowane przez wydziały (N=54)

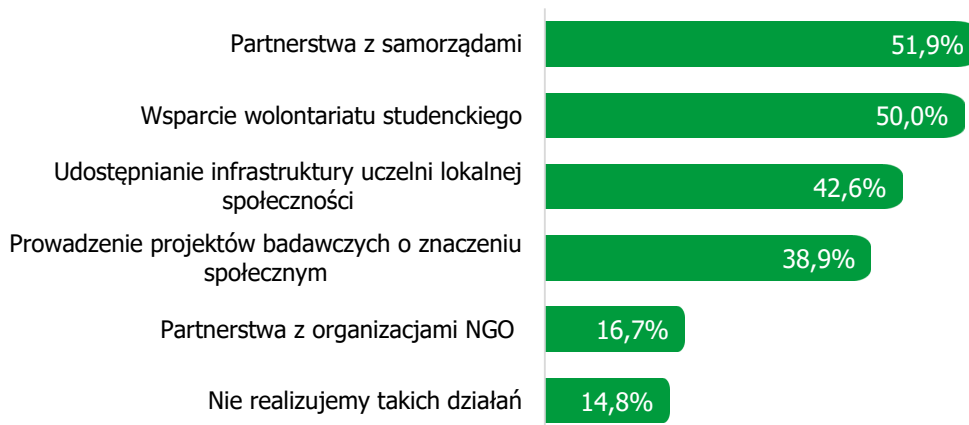

Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Formy społecznej odpowiedzialności

Wydziały często realizują różne formy społecznej odpowiedzialności, angażując się w inicjatywy wspierające społeczność lokalną. Najczęściej wskazywaną formą działań są partnerstwa z samorządami (51,9%) oraz wsparcie wolontariatu studenckiego (50,0%). Udostępnianie infrastruktury uczelni lokalnej społeczności deklaruje 42,6% wydziałów, a ponad jedna trzecia (38,9%) prowadzi projekty badawcze o znaczeniu społecznym (zob. wykres 27).

Wykres 27. Formy społecznej odpowiedzialności realizowane przez wydziały (N=54)

Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Najważniejsze wnioski

- Badane wydziały najczęściej odnotowują stabilny poziom zainteresowania kandydatów na studia, a jedna trzecia deklaruje wzrost liczby chętnych. Jednak dla co czwartej jednostki spadek liczby kandydatów stanowi wyzwanie, które wymaga intensywniejszych działań promocyjnych i dostosowania oferty do oczekiwań studentów.

- Ponad 40% badanych wydziałów rozwija innowacyjne/unikalne kierunki studiów na poziomie regionalnym, a co trzeci – w skali kraju. Takie inicjatywy zwiększają konkurencyjność uczelni i przyciągają kandydatów poszukujących specjalistycznego wykształcenia.
- W kontekście przygotowania studentów do pracy zawodowej, większość wydziałów oceniła jakość oferty kształcenia wysoko. Wyniki te potwierdzają, że przedstawiciele badanych wydziałów uważają, że skutecznie przygotowują studentów do rynku pracy, a ich oferta edukacyjna odpowiada aktualnym potrzebom regionalnych pracodawców. Z kolei wypowiedzi przedstawicieli organizacji branżowych i organizacji pracodawców oraz przedstawicieli IS regionu wskazują, że przygotowanie absolwentów wielkopolskich uczelni do wejścia na rynek pracy jest zróżnicowane i zależy od nastawienia uczelni oraz rodzaju kierunku studiów.
- Często postulowaną sugestią zgłaszaną ze strony środowisk pracodawców było wprowadzenie lub rozwój tzw. studiów dualnych, umożliwiających studentom zdobywanie wiedzy teoretycznej na uczelni i doświadczenia zawodowego w firmach. Przedstawiciele środowisk pracodawców podkreślali, że wciąż za mały nacisk kładziony jest na praktyczne aspekty kształcenia.
- Kolejnym powtarzającym się postulatem pracodawców było większe otwarcie uczelni na współpracę z biznesem – zarówno w zakresie modyfikacji programów kształcenia (dostosowywanie ich do aktualnych i prognozowanych potrzeb rynku), jak i zaangażowania praktyków w kształcenie.
- Najczęściej deklarowaną przez wydziały inicjatywą, jaką realizują w ramach dostosowania kształcenia do potrzeb regionalnego rynku pracy była współpraca z lokalnymi przedsiębiorstwami poprzez organizację praktyk i staży, ale także poprzez tworzenie dostosowanych programów studiów. Blisko 60% jednostek monitoruje losy absolwentów, co pozwala na bieżąco analizować skuteczność edukacji i wprowadzać zmiany w programach nauczania.
- W ramach podnoszenia umiejętności i rozwoju studentów, wydziały skupiają działania na organizacji warsztatów i szkoleń rozwijających kompetencje zawodowe poza programem nauczania. Wskazuje to na istotną rolę dodatkowych form kształcenia, które pozwalają studentom zdobywać praktyczne umiejętności istotne na rynku pracy. Jeden z kluczowych obszarów wspierania studentów stanowi udział w międzynarodowych programach wymiany akademickiej.
- W zakresie oceny umiejętności podstawowych studentów, za najlepiej rozwinięte uznano rozumienie i tworzenie informacji, w tym komunikatywność, przy czym połowa badanych wskazała ją także jako wymagającą dalszego rozwoju. W zakresie umiejętności przekrojowych studentów najwyższej oceniono

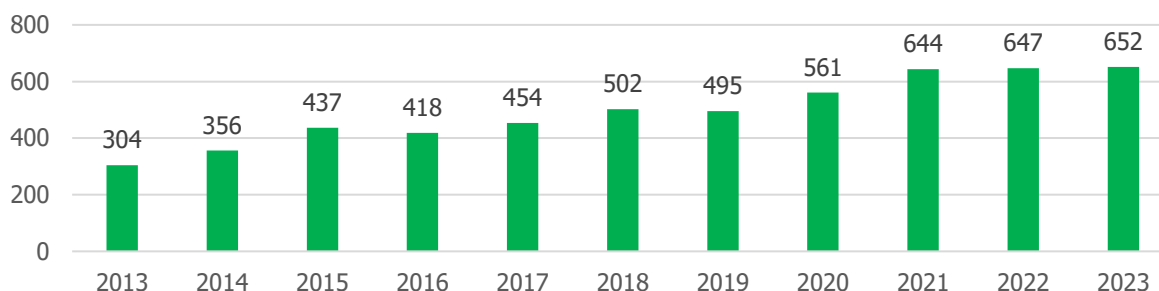
umiejętność pracy zespołowej oraz umiejętności zawodowe, co sugeruje, że w opinii respondentów studenci są wystarczająco dobrze przygotowywani do współpracy i realizacji konkretnych zadań w obrębie wyuczonych specjalizacji.

- Najczęściej stosowaną formą promocji podjęcia kształcenia na wydziałach są kampanie w mediach społecznościowych, warsztaty w szkołach średnich oraz dni otwarte na uczelni.
- Przedstawiciele organizacji zajmujących się rozwojem nauki oraz szkolnictwa wyższego zgodnie podkreślali, że współpraca między różnymi obszarami nauki jest potrzebna, szczególnie w kontekście rosnącego znaczenia kompetencji miękkich na rynku pracy. Jednym z najczęściej wskazywanych kierunków działań było tworzenie i rozwijanie studiów oraz projektów interdyscyplinarnych, a w ramach skutecznego promowania współpracy – upowszechnianie dobrych praktyk i przykładów, które inspirują i pokazują realne korzyści wynikające z łączenia różnych dziedzin wiedzy.
- Większość wydziałów angażuje się w programy edukacyjne skierowane do uczniów szkół ponadpodstawowych. Programy dla osób dorosłych realizuje ponad 44% jednostek, a działania skierowane do seniorów - ponad jedna trzecia z nich. Działania te mają nie tylko charakter edukacyjny, ale także integracyjny – uczelnie otwierają swoje przestrzenie dla różnych grup wiekowych, co może skutecznie wspomóc potrzebę rozwijania idei uczenia się przez całe życie.
- Najczęściej realizowane działania popularyzujące naukę w środowisku lokalnym obejmują warsztaty i pokazy naukowe, wykłady popularnonaukowe oraz festiwale nauki. Uczestnicy badania zwracali jednak uwagę, że działalność ta ogranicza się do miast akademickich, co utrudnia dostęp mieszkańcom mniejszych miejscowości.

DZIAŁANIA PODEJMOWANE NA RZECZ ROZWOJU NAUKI PRZEZ UCZELNIE WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

Z analizy danych zastanych wynika, że w 2023 roku w działalności B+R w województwie wielkopolskim funkcjonowały 652 podmioty – ponad dwukrotnie więcej niż dekadę wcześniej. Obserwuje się niemal rokroczny trend wzrostowy liczby tych podmiotów (zob. wykres 28).

Wykres 28. Podmioty w działalności B+R w województwie wielkopolskim w latach 2016-2023

Opracowanie własne na podstawie <https://bdl.stat.gov.pl>, dostęp: 16.02.2025

Spośród 60 podmiotów, które uzyskały od Ministra Rozwoju i Technologii status Centrum Badawczo-Rozwojowego, w województwie wielkopolskim zlokalizowane są 4 z nich:

- Alfavox Sp. z o.o. z siedzibą w Poznaniu,
- CHEMAT sp. z o.o. z siedzibą w Koninie,
- Hodowla Roślin Smolice sp. z o.o. - Grupa IHAR z siedzibą w Smolicach,
- Maciej Szymański Ośrodek Badawczo-Rozwojowy STER z siedzibą w Poznaniu³.

Województwo wielkopolskie zajmuje trzecie miejsce w kraju – po województwach mazowieckim i małopolskim – z największą liczbą wniosków przyjętych do finansowania przez Narodowe Centrum Nauki w latach 2011-2024. Największa część tych wniosków (43,2%) dotyczyła nauk o życiu, a więc obszaru biologii i medycyny (zob. tabela 9).

Tabela 9. Liczba wniosków przyjętych do finansowania przez NCN w poszczególnych województwach w latach 2011-2024

Wyszczególnienie	Nauki humanistyczne, społeczne i o sztuce	Nauki o życiu	Nauki ścisłe i techniczne	Suma
Polska	8 794	10 440	12 493	31 727
dolnośląskie	643	857	1 445	2 945
kujawsko-pomorskie	339	235	389	963
lubelskie	325	512	264	1 101
lubuskie	31	11	52	94
łódzkie	458	681	610	1 749
małopolskie	1 500	1 909	2 434	5 843
mazowieckie	3 463	2 652	3 906	10 021
opolskie	45	19	85	149

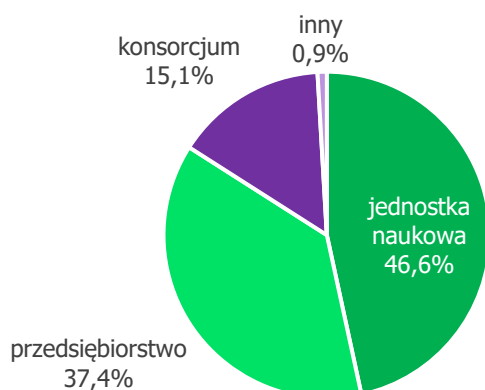
³ Wykaz CBR, <https://www.gov.pl/web/rozwoj-technologia/wykaz-cbr>, dostęp: 16.02.2025.

Wyszczególnienie	Nauki humanistyczne, społeczne i o sztuce	Nauki o życiu	Nauki ścisłe i techniczne	Suma
podkarpackie	51	85	73	209
podlaskie	122	251	151	524
pomorskie	259	786	805	1 850
śląskie	370	355	919	1 644
świętokrzyskie	19	30	75	124
warmińsko-mazurskie	75	401	67	543
wielkopolskie	982	1 523	1 020	3 525
zachodniopomorskie	112	133	198	443

Opracowanie własne na podstawie <https://www2.ncn.gov.pl/statystyki/>, dostęp: 16.02.2025

Według statystyk Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, w latach 2014-2024 podpisano w województwie wielkopolskim 776 umów na projekty wspierane przez NCBR. 46,6% beneficjentów tych projektów stanowiły jednostki naukowe, a 37,4% - przedsiębiorstwa (zob. wykres 29).

Wykres 29. Struktura beneficjentów projektów wspieranych przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju w województwie wielkopolskim (%)

Opracowanie własne na podstawie <https://www.gov.pl/web/ncbr>, dostęp: 16.02.2025

W tabeli 10 przedstawiono informacje na temat liczby innych projektów, finansowanych z MEiN, FNP oraz NAWA w województwie wielkopolskim.

Tabela 10. Liczba wniosków przyjętych do finansowania w programach MEiN, FNP i NAWA w województwie wielkopolskim

Program	Przedział czasowy	Liczba finansowanych projektów
Programy MEiN		
Narodowy Program Rozwoju Humanistyki	2018-2021	15
Perły nauki	2022	10
Programy FNP		
START Fundacji na rzecz Nauki Polskiej	2018-2022	59

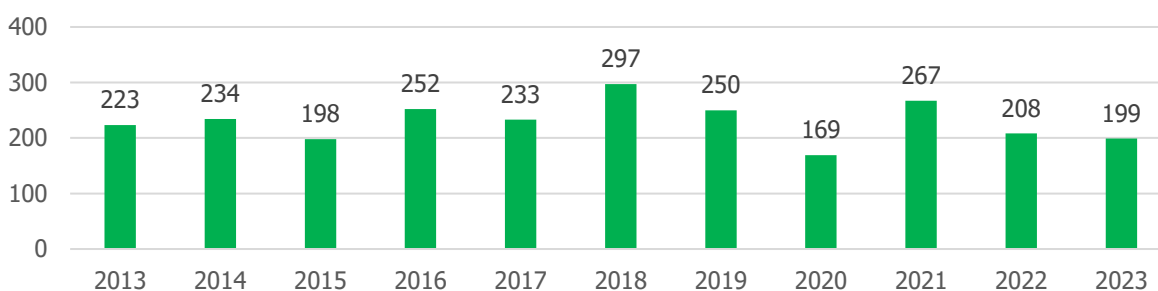
Program	Przedział czasowy	Liczba finansowanych projektów
Programy NAWA		
Polskie Powroty	2018-2022	5
Program im. Bekkera	2018-2022	61
Program im. Iwanowskiej	2018-2019	17
Program im. Ulama	2019-2022	17
Program im. Walczaka	2019, 2020, 2022	3
Granty interwencyjne	2018-2022	6

Opracowanie własne na podstawie: Nauka w Polsce 2022, Ośrodek Przetwarzania Informacji, Warszawa 2023, dostęp: 16.02.2025

Portal mapadotacji.gov.pl wskazuje, że z Programu Operacyjnego Innowacyjny Rozwój w województwie wielkopolskim prowadzono 1 622 projekty w perspektywie finansowej 2014-2020⁴.

Efektami działalności naukowej są patenty, artykuły i publikacje naukowe. Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej w latach 2013-2023 udzielał średnio 230 patentów rocznie podmiotom z województwa wielkopolskiego (zob. wykres 30). Województwo wielkopolskie w 2023 roku było 5. pod względem liczby udzielonych patentów na 100 tys. mieszkańców, po województwach mazowieckim, śląskim, lubelskim i małopolskim. W przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców wynik województwa wielkopolskiego był mniej korzystny niż wskaźnik dla kraju.

Wykres 30. Patenty udzielone przez Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej w województwie wielkopolskim w latach 2013-2023 (szt.)

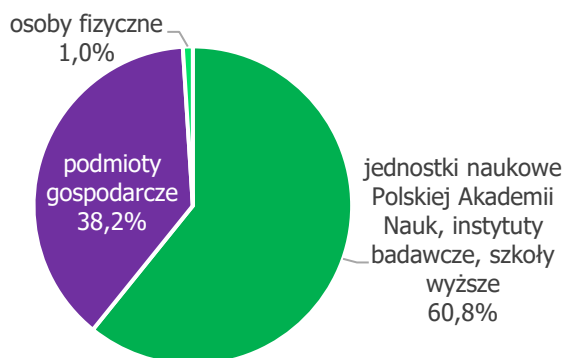

Opracowanie własne na podstawie <https://bdl.stat.gov.pl>, dostęp: 16.02.2025

W województwie wielkopolskim w 2023 roku 60,8% patentów udzielonych przez Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej dotyczyło jednostek naukowych Polskiej Akademii Nauk, instytutów badawczych i szkół wyższych (zob. wykres 31).

⁴ <https://mapadotacji.gov.pl/>, dostęp: 16.02.2025

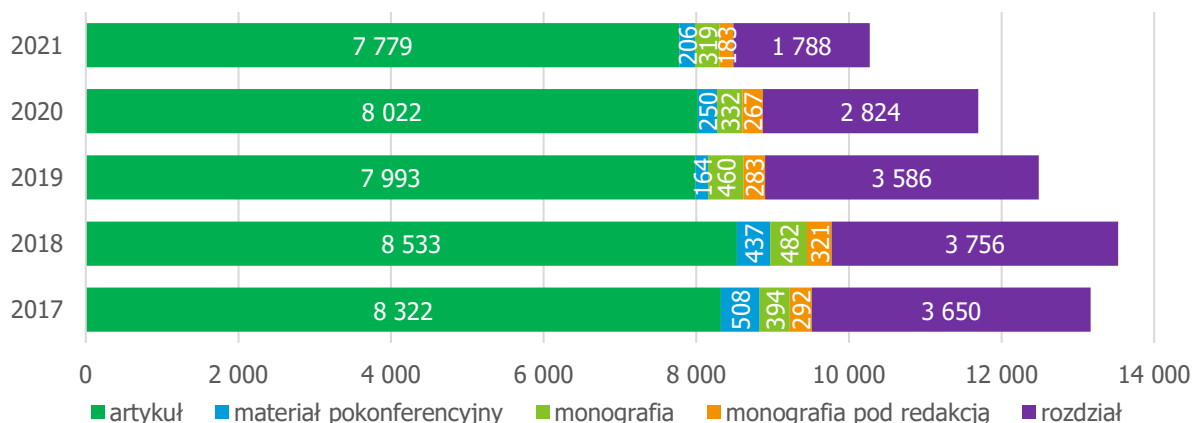
Wykres 31. Struktura patentów udzielonych przez Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej w województwie wielkopolskim według podmiotów w 2023 roku

Opracowanie własne na podstawie <https://bd.stat.gov.pl>, dostęp: 16.02.2025

Od 2018 roku spada liczba publikacji zgłaszanych w województwie wielkopolskim. W 2021 roku największą część publikacji (75,7%) stanowiły artykuły, a kolejne 17,4% rozdziały w publikacjach (zob. wykres 32). Na przestrzeni lat 2017-2021 w województwie wielkopolskim zgłoszonych zostało 61 151 publikacji, co plasuje je na czwartym miejscu w kraju – po województwach: mazowieckim, małopolskim i śląskim.

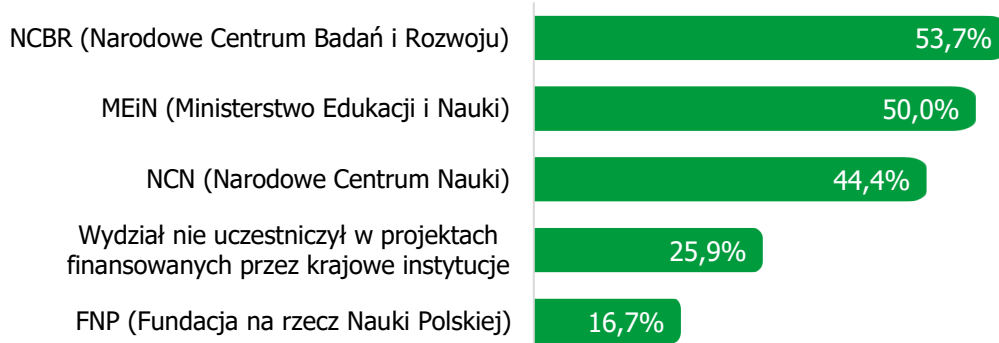
Wykres 32. Liczba zgłoszeń publikacji w województwie wielkopolskim w latach 2017-2021 (szt.)

Opracowanie własne na podstawie <https://radon.nauka.gov.pl/>, dostęp: 16.02.2025

Badane wydziały uczelni w ostatnich 5 latach najczęściej uczestniczyły w projektach finansowanych przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (NCBR) – 53,7% oraz Ministerstwo Edukacji i Nauki (MEiN) – 50%. Projekty realizowane w ramach Narodowego Centrum Nauki (NCN) deklarowało 44,4% wydziałów. Należy zauważyć, że co czwarta jednostka (25,9%) nie uczestniczyła w żadnych projektach finansowanych przez krajowe instytucje (zob. wykres 33).

Wykres 33. Uczestnictwo w projektach finansowanych przez krajowe instytucje w ostatnich 5 latach (N=54)

Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

W ostatnich latach ponad połowa wydziałów (51,9%) uczestniczyła w międzynarodowych programach badawczych, przy czym zdecydowanie częściej były to jednostki funkcjonujące w ramach uczelni publicznych (62,5% vs. 21,4% niepublicznych). Najczęściej realizowane projekty były finansowane w ramach programów NAWA (35,2%). W projektach finansowanych z programu Horyzont Europa uczestniczyło 18,5% wydziałów, a 14,8% brało udział w Programie Operacyjnym Inteligentny Rozwój 2014–2020 (zob. wykres 34).

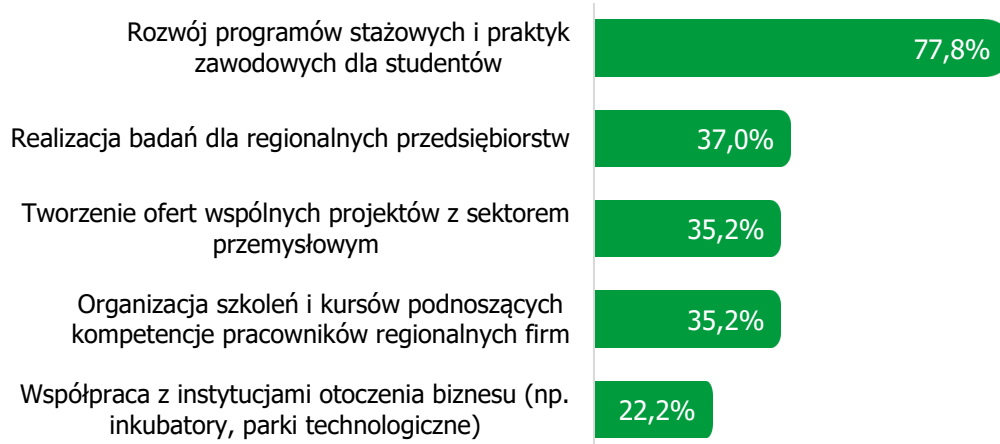
Wykres 34. Uczestnictwo w międzynarodowych programach badawczych (N=54)

Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

W zakresie działalności badawczo-rozwojowej (B+R) ukierunkowanej na potrzeby rynku pracy, najczęściej podejmowanym działaniem był rozwój programów stażowych i praktyk zawodowych dla studentów (77,8%). Realizację badań dla regionalnych przedsiębiorstw deklarowało 37% wydziałów. Tworzeniem ofert wspólnych projektów z sektorem przemysłowym oraz organizacją szkoleń i kursów dla pracowników regionalnych firm zajmowało się 35,2% jednostek (zob. wykres 35).

Wykres 35. Działania podejmowane przez wydziały w zakresie działalności B+R na potrzeby rynku pracy (N=54)

Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Blisko co czwarty wydział (24,1%) prowadzi działalność wydawniczą zarówno w zakresie naukowym, jak i popularnonaukowym lub wydaje publikacje wyłącznie o charakterze naukowym (22,2%). Oznacza to, że ponad połowa badanych jednostek nie zajmuje się działalnością wydawniczą (zob. wykres 36).

Wykres 36. Prowadzenie działalności wydawniczej (N=54)

Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Najważniejsze wnioski

- W ostatniej dekadzie liczba podmiotów prowadzących działalność badawczo-rozwojową w województwie wielkopolskim ponad dwukrotnie wzrosła, co wskazuje na rosnące zaangażowanie regionu w rozwój nauki i innowacji. Wielkopolska zajmuje trzecie miejsce w Polsce pod względem liczby wniosków przyjętych do finansowania przez Narodowe Centrum Nauk.
- W latach 2014-2024 w regionie podpisano 776 umów na projekty wspierane przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, z czego niemal połowa środków trafiła do jednostek naukowych.
- W 2023 roku województwo wielkopolskie zajmowało 5. miejsce pod względem liczby udzielonych patentów, po województwach mazowieckim, śląskim,

lubelskim i małopolskim. Od 2018 roku spada, podobnie jak w całym kraju, liczba publikacji zgłaszanych przez uczelnie z województwa wielkopolskiego.

- Wydziały uczelni intensywnie angażują się w rozwój programów stażowych i praktyk zawodowych, co pokazuje ich aktywną rolę w kształtowaniu kompetencji studentów zgodnych z wymaganiami rynku pracy. Istotnym obszarem w zakresie działalności B+R jest również realizacja badań dla przedsiębiorstw, tworzenie ofert wspólnych projektów z sektorem przemysłowym oraz organizacja szkoleń/kursów dla pracowników firm.
- Co czwarty badany wydział uczelni (25,9%) nie uczestniczył w ostatnim pięcioleciu w żadnych projektach finansowanych przez krajowe instytucje, a ponad połowa badanych jednostek nie zajmuje się działalnością wydawniczą.

WSPÓŁPRACA PODEJMOWANA PRZEZ WIELKOPOLSKIE UCZELNIE

Z badania ilościowego wynika, że najbardziej intensywna współpraca badanych wydziałów w ciągu ostatnich 5 lat realizowana była z innymi uczelniami, co wskazuje na silne powiązania akademickie i wymianę wiedzy oraz doświadczeń. Duża część wydziałów współpracowała również ze szkołami zawodowymi i ogólnokształcącymi. W przypadku dwóch jednostek na trzy istotnym partnerem okazał się sektor biznesu, a dla ponad połowy – podmioty administracji rządowej i samorządowej (zob. wykres 37). Analiza z względu na typ uczelni wykazała, że jednostki publiczne częściej współpracują z innymi uczelniami, podmiotami administracji rządowej i samorządowej oraz instytucjami kultury. Natomiast uczelnie niepubliczne wyraźnie częściej deklarowały współpracę z sektorem biznesu oraz fundacjami i organizacjami pozarządowymi.

Wykres 37. Współpraca wydziałów z instytucjami / podmiotami w ciągu ostatnich 5 lat (N=54)

Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Wielkopolskie uczelnie aktywnie rozwijają współpracę międzynarodową, wspierając mobilność akademicką, projekty badawcze oraz wymianę doświadczeń z zagranicznymi partnerami. Kluczowe działania koncentrują się na obsłudze programów wymiany, realizacji wspólnych badań oraz zwiększaniu stopnia umiędzynarodowienia uczelni. Wśród przykładowych wymienić można:

- Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu: prowadzi Centrum Wsparcia Współpracy Międzynarodowej, w ramach którego obsługiwane są programy Erasmus+, programy specjalne oraz międzynarodowa wymiana studentów, doktorantów i pracowników. Uczelnia wspiera również integrację zagranicznych studentów poprzez Welcome Center,
- Politechnika Poznańska: angażuje się w program European University for Customized Education (EUNICE), który obejmuje współpracę z dziesięcioma europejskimi uniwersytetami i umożliwia studentom dostęp do multidyscyplinarnych kursów, wymian krótkoterminowych oraz międzynarodowych staży we współpracy z przedsiębiorstwami. Uczelnia uczestniczy również w programie Erasmus+ oraz innych projektach mobilnościowych,
- Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu: współpracuje w ramach międzynarodowych programów badawczych, w tym programów Komisji Europejskiej oraz umów bilateralnych. Realizuje projekty badawcze we współpracy z zagranicznymi partnerami oraz umożliwia pracownikom udział w konferencjach, stażach i szkoleniach na całym świecie. Rocznie z tej możliwości korzysta około 500 pracowników, podróżując m.in. do Niemiec, Francji, Chin i Hiszpanii.

Wielkopolskie uczelnie aktywnie współpracują także z gospodarką regionu. Ich działania obejmują zarówno nawiązywanie partnerstw z przedsiębiorstwami, jak i realizację projektów badawczo-rozwojowych oraz transfer technologii. Oto przykłady takich kooperacji:

- Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu prowadzi szeroką współpracę z firmami z sektora IT, edukacji, sportu i infrastruktury IT, m.in. Apollogic, Capgemini, Beyond.pl czy KKS Lech Poznań. Współpraca ta umożliwia studentom zdobywanie praktycznych umiejętności, odbywanie staży i rozwój zawodowy. Dodatkowo, uczelnia posiada Radę Gospodarczą i Uczelniane Centrum Innowacji i Transferu Technologii, wspierające komercjalizację badań oraz uczestniczy w Wielkopolskiej Platformie Innowacyjnej, wzmacniającej powiązania nauki i biznesu,
 - Politechnika Poznańska oferuje wyszukiwarkę ekspertów i aparatury badawczej oraz współpracuje z biznesem poprzez Fundację na rzecz rozwoju Politechniki
-

Poznańskiej i Centrum Transferu Technologii. Ważnym elementem współpracy jest Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości, wspierający startupy, oraz Interdyscyplinarne Centrum Sztucznej Inteligencji i Cyberbezpieczeństwa, które realizuje projekty badawcze dla przemysłu. Uczelnia prowadzi również spółkę celową Politechnika Innowacje, zajmującą się komercjalizacją wyników badań poprzez tworzenie spin-offów,

- Uniwersytet Przyrodniczy angażuje się w Międzyuczelnianą Sieć Promotorów Przedsiębiorczości i Poznańskie Dni Przedsiębiorczości Akademickiej. Prowadzi Centrum Innowacji i Transferu Technologii oraz zakłady doświadczalne, gdzie realizuje badania z zakresu nauk rolniczych i leśnych. Uczelnia oferuje także usługi doradcze i analityczne dla biznesu, w tym w zakresie badań rejestracyjnych środków ochrony roślin oraz analiz chemicznych i biotechnologicznych⁵,
- Uniwersytet WSB Merito współpracuje z biznesem poprzez obejmowanie patronatem biznesowym kierunków i specjalności, co pozwala firmom wpływać na programy nauczania. Ponadto uczelnia organizuje staże i praktyki dla studentów, umożliwiając przedsiębiorstwom pozyskiwanie potencjalnych pracowników⁶,
- Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu: prowadzenie Klubu Partnera UEP, którego celem jest zbliżenie nauki z biznesem, obejmującego m.in. pakiety sponsorskie⁷. Uczelnia oferuje także usługi badawcze, badawczo-rozwojowe, opinie i ekspertyzy, a także szkolenia i doradztwo, dzięki czemu przedsiębiorstwa mogą korzystać z wiedzy i doświadczenia kadry naukowej UEP w celu rozwiązywania konkretnych problemów biznesowych oraz wdrażania innowacji⁸.

Współpraca wydziałów z innymi uczelniami w regionie, kraju i za granicą w ostatnich pięciu latach koncentrowała się głównie na organizacji konferencji naukowych i seminariów, zarówno na poziomie krajowym (57,4%), regionalnym (48,9%), jak i międzynarodowym (51,1%). Wspólne publikacje naukowe również stanowiły istotny element współpracy, szczególnie z uczelniami zagranicznymi (70,2%). Ważnym obszarem była mobilność kadry akademickiej, zwłaszcza na poziomie międzynarodowym (80,9%), w mniejszym stopniu zaś krajowym i regionalnym.

⁵ Wielkopolskie Obserwatorium Innowacji w strukturze Departamentu Gospodarki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego, *Analiza kierunków kształcenia w wielkopolskich uczelniach i szkołach w obszarze rozwoju inteligentnych specjalizacji regionu*, Poznań, 2024.

⁶ <https://www.merito.pl/poznan/wspolpraca-z-biznesem>, dostęp: 5.03.2025.

⁷ <https://ue.poznan.pl/universytet/klub-partnera-uep/>, dostęp: 5.03.2025.

⁸ <https://ue.poznan.pl/universytet/dla-biznesu/oferta-komercyjna/>, dostęp: 5.03.2025.

Mobilność studentów koncentrowała się na współpracy z uczelniami zagranicznymi (89,4% wydziałów), rzadziej natomiast z krajowymi i regionalnymi. Realizacja wspólnych projektów badawczo-rozwojowych odbywała się w podobnym zakresie z uczelniami krajowymi, zagranicznymi oraz regionalnymi. Inne formy współpracy były stosunkowo rzadkie (zob. tabela 11).

Tabela 11. Formy współpracy realizowane przez wydziały z innymi uczelniami w regionie, kraju i za granicą w ostatnich 5 latach (N=47)

Wyszczególnienie	Inne uczelnie w regionie	Inne uczelnie w kraju	Inne uczelnie za granicą	Wydział nie podejmował takiej współpracy
Realizacja wspólnych projektów badawczo-rozwojowych	36,2%	40,4%	38,3%	40,4%
Organizacja konferencji naukowych i seminariów	48,9%	57,4%	51,1%	17,0%
Tworzenie wspólnych kierunków studiów lub programów kształcenia	19,1%	12,8%	4,3%	68,1%
Mobilność kadry akademickiej (np. wymiany międzyuczelniane)	19,1%	27,7%	80,9%	14,9%
Mobilność studentów (np. program Erasmus+)	8,5%	10,6%	89,4%	6,4%
Wspólne publikacje naukowe	42,6%	48,9%	70,2%	19,1%
Inne	0,0%	4,3%	2,1%	95,7%

Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Współpraca wydziałów z innymi uczelniami w ostatnich pięciu latach przyniosła szereg pozytywnych efektów. Najczęściej wskazywanym rezultatem było poszerzenie kontaktów naukowych zarówno w kraju, jak i za granicą (80,9%). Znaczącym efektem było także wspólne organizowanie wydarzeń popularyzujących naukę (70,2%). Na zwiększenie liczby studentów biorących udział w programach mobilności oraz usprawnienie procesu dydaktycznego dzięki wymianie dobrych praktyk wskazało blisko dwóch na trzech respondentów (po 63,8%) (zob. wykres 38).

Wykres 38. Efekty współpracy z innymi uczelniami osiągnięte w ostatnich 5 latach (N=47)

Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Współpraca wydziałów z sektorem biznesu w ostatnich pięciu latach koncentrowała się głównie na działaniach realizowanych w skali regionalnej, rzadziej obejmując firmy z pozostałych części kraju i podmioty zagraniczne. Najczęściej przyjmowała formę organizacji praktyk i staży dla studentów oraz wspólnego tworzenia programów kształcenia z pracodawcami (zob. tabela 12).

Tabela 12. Formy współpracy realizowane przez wydziały z sektorem biznesu w regionie, kraju i za granicą w ostatnich 5 latach (N=35)

Wyszczególnienie	Sektor biznesu w regionie	Sektor biznesu w kraju	Sektor biznesu za granicą	Wydział nie podejmował takiej współpracy
Realizacja wspólnych projektów badawczo-rozwojowych	40,0%	34,3%	11,4%	48,6%
Organizacja praktyk i staży dla studentów	88,6%	42,9%	20,0%	0,0%
Tworzenie programów kształcenia we współpracy z pracodawcami	74,3%	31,4%	0,0%	17,1%
Transfer technologii i komercjalizacja wyników badań	17,1%	17,1%	2,9%	74,3%
Organizacja wydarzeń branżowych (np. targi pracy)	60,0%	17,1%	5,7%	34,3%
Współpraca w zakresie doradztwa naukowego lub technologicznego	31,4%	14,3%	5,7%	68,6%
Inne	0,0%	2,9%	0,0%	97,1%

Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Współpraca wydziałów z sektorem biznesu w ostatnich pięciu latach skutkowałą najczęściej zwiększeniem liczby studentów zatrudnionych w firmach partnerskich (77,1%) oraz wzrostem konkurencyjności oferty edukacyjnej oraz prestiżu uczelni (71,4%). Zwiększenie liczby kierunków studiów dostosowanych do rynku pracy zadeklarowało 60% wydziałów (zob. wykres 39).

Wykres 39. Efekty współpracy z sektorem biznesu osiągnięte w ostatnich 5 latach (N=35)

Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Na podstawie wypowiedzi przedstawicieli przedsiębiorstw reprezentujących inteligentne specjalizacje regionu można stwierdzić, że obecne formy współpracy pomiędzy wielkopolskimi uczelniami a sektorem biznesu są oceniane bardzo różnie – od pozytywnych przykładów zaangażowania w staże, projekty edukacyjne i inicjatywy promujące zawody i rynek pracy, po głosy wskazujące na brak realnych kontaktów czy trudności komunikacyjne. Współpraca najczęściej opiera się na organizowaniu praktyk/staży dla studentów, nieco rzadziej pojawiają się działania takie jak wspólne projekty badawczo-rozwojowe, konsultacje eksperckie czy wydarzenia edukacyjne i promocyjne.

W wielu wypowiedziach przewija się jednak krytyka niskiej otwartości uczelni na mniejsze, lokalne firmy (jako najłatwiej dostępnych partnerów) oraz niedostatecznego informowania biznesu o możliwościach współpracy. Respondenci

zwracali uwagę, że uczelnie często koncentrują się na relacjach z większymi, dobrze rozpoznawalnymi partnerami – najczęściej krajowymi lub zagranicznymi firmami o silnej pozycji rynkowej, co może prowadzić do marginalizowania mniejszych podmiotów lokalnych.

Myślę, że jest ciężko nawiązać współpracę, bo uczelnie często mają kilka wybranych dużych firm (...). Ciężko jest się tym mniejszym firmom przebić.

Źródło: wyniki badania jakościowego, grupa IV

Niektórzy rozmówcy zwracali uwagę, że większe podmioty zagraniczne mają większe zasoby i możliwości, stąd uczelnie mogą preferować kontakty z nimi. Z drugiej strony, byli też tacy, którzy zaprzeczali tej tezie, wskazując na dobrą współpracę uczelni z firmami krajowymi, również o mniejszej skali działania.

W opinii rozmówców współpraca pomiędzy przedsiębiorstwami a uczelniami przynosi szereg wzajemnych korzyści, wpływając pozytywnie na wszystkie zaangażowane strony. Przedsiębiorcy zyskują dostęp do wykwalifikowanej kadry, świeżych pomysłów i innowacyjnych rozwiązań, a także mogą skrócić czas rekrutacji i zatrzymać wartościowych pracowników już po stażach. Dla uczelni to szansa na zwiększenie atrakcyjności oferty edukacyjnej, lepsze dopasowanie programów do potrzeb rynku oraz realizację projektów badawczych w partnerstwie z biznesem. Studenci zdobywają praktyczne doświadczenie, łatwiej wchodzi na rynek pracy i rozwijają kompetencje zgodne z wymaganiami pracodawców.

W ciągu ostatnich pięciu lat wydziały współpracowały z różnymi podmiotami administracji rządowej i samorządowej, koncentrując się przede wszystkim na realizacji projektów na potrzeby rozwoju regionalnego. Kolejnym istotnym obszarem współpracy była organizacja wydarzeń edukacyjnych i kulturalnych. Najczęściej partnerami były urzędy gmin i miast, w mniejszym stopniu urzędy wojewódzkie i ministerstwa oraz agencje rządowe (zob. tabela 13).

Tabela 13. Formy współpracy realizowane przez wydziały z podmiotami administracji rządowej i samorządowej w ostatnich 5 latach (N=32)

Wyszczególnienie	Urzędy gmin/ miast	Urzędy wojewódzkie	Ministerstwa i agencje rządowe	Wydział nie podejmował takiej współpracy
Realizacja projektów na potrzeby rozwoju regionalnego	56,3%	40,6%	21,9%	28,1%
Organizacja wydarzeń edukacyjnych i kulturalnych	59,4%	34,4%	12,5%	31,3%

Wyszczególnienie	Urzędy gmin/ miast	Urzędy wojewódzkie	Ministerstwa i agencje rządowe	Wydział nie podejmował takiej współpracy
Konsultacje w zakresie polityki edukacyjnej i społecznej	46,9%	25,0%	12,5%	46,9%
Współpraca przy tworzeniu programów rozwoju regionu	43,8%	12,5%	9,4%	50,0%
Inne	3,1%	6,3%	3,1%	84,4%

Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Przykłady współpracy uczelni w województwie wielkopolskim z samorządem województwa to:

- przekazanie przez województwo do uczelni zrzeszonych w ramach „Szkoły wodorowej” zestawów edukacyjnych typu Horizon FCJJ-37, Horizon FCJJ-30 oraz Horizon Hydrofill Pro w 2021 roku,
- organizacja spotkania dla prorektora ds. Nauki i Współpracy z Zagranicą Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu z przedstawicielem Wspólnoty Wiedzy i Innowacji w zakresie zdrowia Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii (EIT Health) w 2021 roku,
- wsparcie przez samorząd województwa Uniwersytetu Przyrodniczego w poszukiwaniu konsorcjów Uniwersytetów Europejskich, do których UP mógłby dołączyć w 2022 roku.

Najczęściej wskazywanym rezultatem współpracy wydziałów z administracją rządową i samorządową w ostatnich pięciu latach była realizacja projektów wspierających lokalną społeczność (53,1%). Jednym z kluczowych efektów było również zwiększenie zatrudnienia absolwentów wydziału w regionie (37,5%) oraz zwiększenie dostępności programów kształcenia (34,4%) (zob. wykres 40).

Wykres 40. Efekty współpracy z administracją rządową i samorządową osiągnięte w ostatnich 5 latach (N=32)

Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Wyniki wywiadów przeprowadzonych z przedstawicielami jednostek samorządu terytorialnego w miastach, w których funkcjonują uczelnie, wskazują jednoznacznie, że współpraca między instytucjami samorządowymi a uczelniami jest powszechna. Samorządy aktywnie angażują się we wspieranie rozwoju lokalnych szkół wyższych. Współpraca z uczelniami przybiera różnorodne formy, dostosowane do lokalnych potrzeb i możliwości obu stron. Najczęściej realizowane działania obejmują wspólne projekty edukacyjne, takie jak klasy patronackie, warsztaty, dodatkowe zajęcia dla uczniów szkół średnich oraz wydarzenia popularnonaukowe – w tym festiwale nauki, pikniki czy otwarte wykłady. Współdziałanie obejmuje także przygotowywanie strategii rozwoju akademickiego czy współtworzenie strategii rozwoju miasta. Uczelnie angażują się w działania wspierające młodzież, np. przez fundowanie stypendiów dla zdolnych studentów.

Ważnym obszarem współpracy samorządu z szkolnictwem wyższym są wydarzenia promujące ofertę uczelni i miasta, w tym targi pracy oraz inne działania promujące miasto jako atrakcyjne miejsce do nauki. Ponadto uczelnie i samorządy współdziałają na rzecz lokalnych społeczności – oferując wydarzenia i programy edukacyjne dla dzieci, seniorów oraz uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych.

Mamy również wspólny projekt ze Stowarzyszeniem Dolina Lotnicza, z naszym klastrem lotniczym. Mamy uniwersytet dziecięcy i to robi miasto Kalisz, takie trójstronne porozumienie. Tutaj jest taka wytwórnia kreatywności, takie zajęcia właśnie z zakresu doradztwa zawodowego, z zakresu kształcenia technicznego na poziomie szkoły średniej, na poziomie szkoły wyższej, ale też mamy jakieś wspólne konferencje, wspólne badania, propozycje zajęć dla nauczycieli, zajęć dla dzieci ze szkół średnich, ze szkół podstawowych.

Źródło: wyniki badania jakościowego, grupa II

W ramach efektów współpracy wskazywano na możliwość kształcenia kadr zgodnie z potrzebami lokalnego rynku pracy – zarówno poprzez klasyczne programy studiów, jak i nowoczesne rozwiązania, takie jak studia dualne (Akademia Nauk Stosowanych im. Stanisława Staszica w Pile). Dzięki temu absolwenci uczelni są lepiej przygotowani do podjęcia zatrudnienia w lokalnych przedsiębiorstwach. Wskazywano także na wkład uczelni w rozwiązywanie lokalnych problemów – m.in. poprzez projektowanie przestrzeni. W ocenie respondentów, współpraca ta, choć nie zawsze spektakularna, przynosi realne, długofalowe i obopólne korzyści, zarówno dla lokalnej społeczności, jak i szkół wyższych w regionie.

Najważniejsze wnioski

- Najczęstszą formą współpracy wydziałów wielkopolskich uczelni jest kooperacja z innymi uczelniami, która koncentruje się głównie na organizacji konferencji naukowych i seminariów, zarówno na poziomie krajowym, regionalnym, jak i międzynarodowym. Głównymi rezultatami współpracy są poszerzenie kontaktów naukowych zarówno w kraju, jak i za granicą oraz wspólne organizowanie wydarzeń popularyzujących naukę.
- Wydziały najczęściej współpracują z firmami poprzez organizację praktyk i staży, a także wspólne tworzenie programów kształcenia. Działania te są realizowane głównie w skali województwa. Dzięki współpracy uczelni z firmami więcej studentów znajduje zatrudnienie w przedsiębiorstwach partnerskich, a programy kształcenia są lepiej dopasowane do potrzeb rynku. Wzrasta również konkurencyjność oferty edukacyjnej oraz prestiż uczelni.
- Wydziały najczęściej podejmują współpracę z urzędami miast i gmin, rzadziej z administracją regionalną czy rządową. Dominującymi formami współpracy są realizacja projektów na potrzeby rozwoju regionalnego oraz organizacja wydarzeń edukacyjnych i kulturalnych.
- Uczelnie publiczne częściej niż prywatne współpracują z innymi uczelniami, podmiotami administracji rządowej i samorządowej oraz instytucjami kultury, a niepubliczne – z biznesem oraz organizacjami pozarządowymi.
- Istniejące formy współpracy pomiędzy wielkopolskimi uczelniami a sektorem biznesu są oceniane bardzo różnie przez pracodawców reprezentujących inteligentne specjalizacje regionu – od pozytywnych przykładów zaangażowania w staże, projekty edukacyjne i inicjatywy promujące zawody i rynek pracy, po głosy wskazujące na brak realnych kontaktów czy trudności komunikacyjne.
- W opinii środowisk pracodawców w relacji z uczelniami warto byłoby zwiększyć otwartość uczelni na mniejsze, lokalne firmy oraz skutecznie informowanie biznesu o możliwościach współpracy.
- Korzyści wynikające ze współdziałania biznesu ze szkolnictwem wyższym dla przedsiębiorców to głównie dostęp do wykwalifikowanej kadry, świeżych pomysłów i innowacyjnych rozwiązań, a także sprawdzeni pracownicy już po stażach. Dla uczelni to szansa na zwiększenie atrakcyjności oferty edukacyjnej, lepsze dopasowanie programów do potrzeb rynku oraz realizację projektów badawczych w partnerstwie z biznesem. Studenci zdobywają praktyczne doświadczenie, łatwiej wchodzi na rynek pracy i rozwijają kompetencje zgodne z wymaganiami pracodawców.

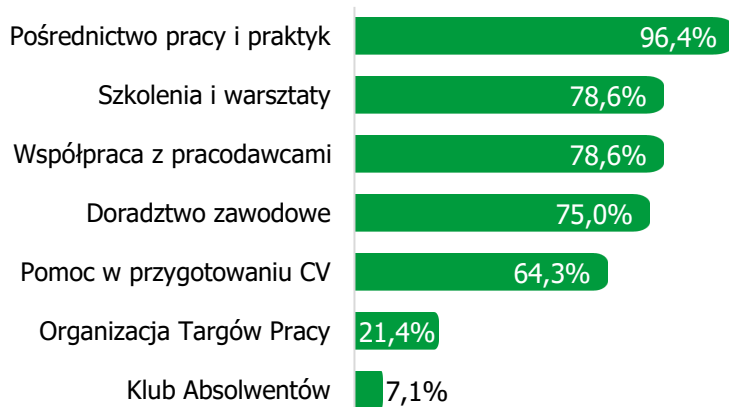
PIERWSZE KROKI ABSOLWENTÓW SZKÓŁ WYŻSZYCH W WIELKOPOLSCE

Funkcjonowanie akademickich biur karier

W województwie wielkopolskim działa 28 akademickich biur karier (ABK). Te z biur, które wzięły udział w badaniu ilościowym (N=13), oferują szeroki zakres usług wspierających studentów i absolwentów w planowaniu kariery oraz wejściu na rynek pracy. Najczęściej realizowaną usługą jest prowadzenie bazy ofert pracy, praktyk i staży (N=12), co wskazuje na kluczową rolę biur karier w łączeniu studentów z potencjalnymi pracodawcami. Większość ABK oferuje również pomoc w tworzeniu CV i przygotowaniu do rozmów kwalifikacyjnych (N=10), doradztwo zawodowe dla studentów (N=9) oraz pośrednictwo pracy i praktyk (N=9). Ponad połowa biur organizuje warsztaty i szkolenia (N=8), jednak mniej jednostek świadczy doradztwo skierowane do absolwentów (N=5) i organizuje targi pracy (N=5). Najmniej popularne jest wsparcie w rozwijaniu przedsiębiorczości (N=2), co sugeruje, że obszar ten nie jest priorytetowy w działaniach większości biur.

Analiza danych zastanych z zakresu działań i usług realizowanych przez akademickie biura karier na uczelniach województwa wielkopolskiego potwierdza, że większość jednostek prowadzi pośrednictwo pracy i praktyk, organizuje warsztaty i szkolenia, a także oferuje pomoc w zakresie doradztwa zawodowego oraz w tworzeniu CV i przygotowaniu do rozmów kwalifikacyjnych (zob. wykres 41).

Wykres 41. Działania i usługi realizowane przez akademickie biura kariery na uczelniach województwa wielkopolskiego

Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących ze stron internetowych uczelni

Wszystkie badane biura (N=13) deklarowały, że współpracują z pracodawcami, głównie w celu ułatwiania studentom dostępu do ofert pracy, staży i praktyk. Znacząca część biur (N=9) wskazywała, że prowadzi badania dotyczące losów absolwentów oraz współpracuje z instytucjami rynku pracy (N=8). Kooperację

z organizacjami pozarządowymi deklarowała ponad połowa ankietowanych ABK (N=7). Najrzadziej natomiast potwierdzano organizację programów mentoringowych (N=1).

Poza pozytywną oceną roli i zakresu działań w funkcjonowaniu uczelni, respondenci podkreślają istotną rolę w łączeniu środowiska akademickiego z interesariuszami zewnętrznymi. Wskazano również, że biuro tworzy sieć współpracy z wydziałami i pracodawcami, wspierając proces kształcenia i przygotowania studentów do rynku pracy. Jednocześnie pojawiły się głosy sugerujące, że zakres działań biura jest niewystarczający. Wśród wyzwań wskazano ograniczone zasoby kadrowe i niewielki zakres działań. Podkreślono, że większe wsparcie organizacyjne mogłoby pozwolić na skuteczniejsze dopasowanie oferty do potrzeb studentów.

Charakterystyka ofert pracy zgłaszanych do biur karier

Ofertami pracy najczęściej zgłaszanymi do akademickich biur karier były staże (N=8) oraz praktyki zawodowe (N=7). Mniej licznie wpływały oferty pracy stałej na część etatu (N=4), a jeszcze rzadziej pojawiały się propozycje stałego zatrudnienia na pełny etat (N=3) oraz pracy tymczasowej (N=3).

Oferty pracy najczęściej zgłaszane do akademickich biur karier pochodziły od pracodawców z branży usługowej oraz administracyjno-biurowej (N=7 w obu przypadkach). Wśród pozostałych pojawiły się również oferty reprezentujące branże: edukacyjną oraz medyczno-opiekuńczą (N=5 w obu przypadkach), transportowo-spedycyjno-logistyczną (N=4), elektro-energetyczną, finansowo-prawną, gastronomiczno-turystyczną, informatyczną, mechaniczno-motoryzacyjną i spożywczą (po 3 wskazania) oraz budowlaną, handlową i kulturalno-społeczną (N=2 w obu przypadkach).

Najczęściej oferowaną formą zatrudnienia w ofertach zgłaszanych przez pracodawców były staże i praktyki zawodowe (N=9), następnie oferty na umowę zlecenie (N=6) i na umowę o pracę na pełny etat (N=3). Najrzadziej zgłaszano pracę na część etatu oraz kontrakt B2B (odpowiednio 2 i 1 wskazanie).

Na przestrzeni ostatnich pięciu lat najczęściej wskazywano nieznaczny wzrost liczby ofert (N=4) wpływających do biur lub brak istotnych zmian (N=4) w ich liczbie, co sugeruje względną stabilność w dostępie do propozycji zatrudnienia dla studentów i absolwentów.

Najczęściej oferowanymi przez akademickie biura karier formami praktyk i staży są bezpłatne oraz płatne praktyki krajowe (odpowiednio 11 i 9 wskazań). Ponad połowa biur (N=8) pośredniczy w organizacji staży zawodowych w firmach, co wskazuje na ścisłą współpracę uczelni z pracodawcami w zakresie rozwijania kompetencji

zawodowych studentów i absolwentów. Znacznie rzadziej dostępne są płatne i bezpłatne praktyki zagraniczne oraz staże badawcze na uczelniach lub w instytucjach naukowych (po 1 wskazaniu).

Wolontariat nie jest powszechnie oferowany przez akademickie biura karier – ponad połowa badanych jednostek (N=7) wskazała brak takich ofert lub ich bardzo sporadyczny charakter. Pozostali badani najczęściej deklarowali możliwości zaangażowania się w organizacjach pozarządowych, instytucjach publicznych (np. szkołach, szpitalach) oraz podczas wydarzeń kulturalnych i sportowych (po 3 wskazania).

Doradztwo zawodowe i kariery

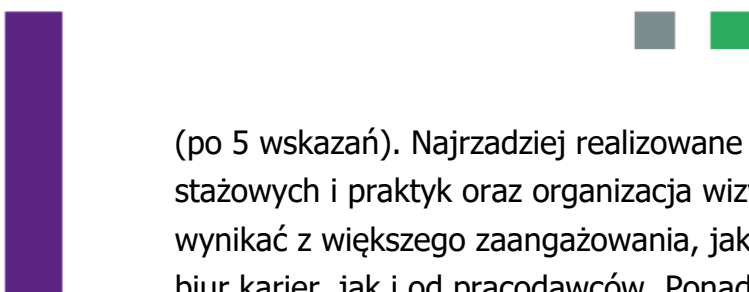
Oceny respondentów dotyczące wiedzy i umiejętności studentów w zakresie funkcjonowania na rynku pracy były podzielone. Najczęściej respondenci oceniali je „ani nisko, ani wysoko” (N=5). Co czwarty badany (N=3) uznał je jako niskie, a tyle samo osób – jako wysokie. Tylko dwóch ankietowanych oceniło ten aspekt bardzo wysoko, co sugeruje, że niewielka grupa młodych ludzi jest oceniana przez reprezentantów ABK jako odpowiednio przygotowana do poruszania się po rynku pracy.

Wśród działań doradczych prowadzonych przez biura najczęściej wskazywano szkolenia z umiejętności miękkich (N=9). Popularnością cieszyły się również spotkania z pracodawcami (N=8), które umożliwiały studentom nawiązywanie bezpośrednich kontaktów zawodowych i zdobywanie informacji o faktycznych wymaganiach rynku pracy. Ponad połowa biur (N=7) oferowała indywidualne konsultacje z doradcą zawodowym. Mniej powszechne były warsztaty z planowania kariery oraz analizy rynku pracy i dostosowania ścieżki zawodowej kariery (po 5 wskazań).

Główne cele działań akademickich biur karier koncentrują się na zwiększeniu szans studentów na zatrudnienie oraz ułatwieniu im nawiązywania kontaktów z pracodawcami (po 10 wskazań) oraz na rozwijaniu umiejętności (N=8). Ponad połowa jednostek (N=7) angażuje się w pomoc studentom w wyborze ścieżki kariery, co świadczy o istotnej roli doradczej tych instytucji. Najrzadziej jako cel wskazywano wsparcie w rozwijaniu przedsiębiorczości (N=2).

Współpraca biur karier z pracodawcami

Wszystkie badane ABK jako formę współpracy z pracodawcami wskazały pośrednictwo w rekrutacji studentów i absolwentów. Bardzo istotnym obszarem współpracy jest organizacja szkoleń i warsztatów (N=11). Mniej więcej co trzecie biuro organizuje targi pracy oraz prowadzi konsultacje dotyczące potrzeb rynku pracy

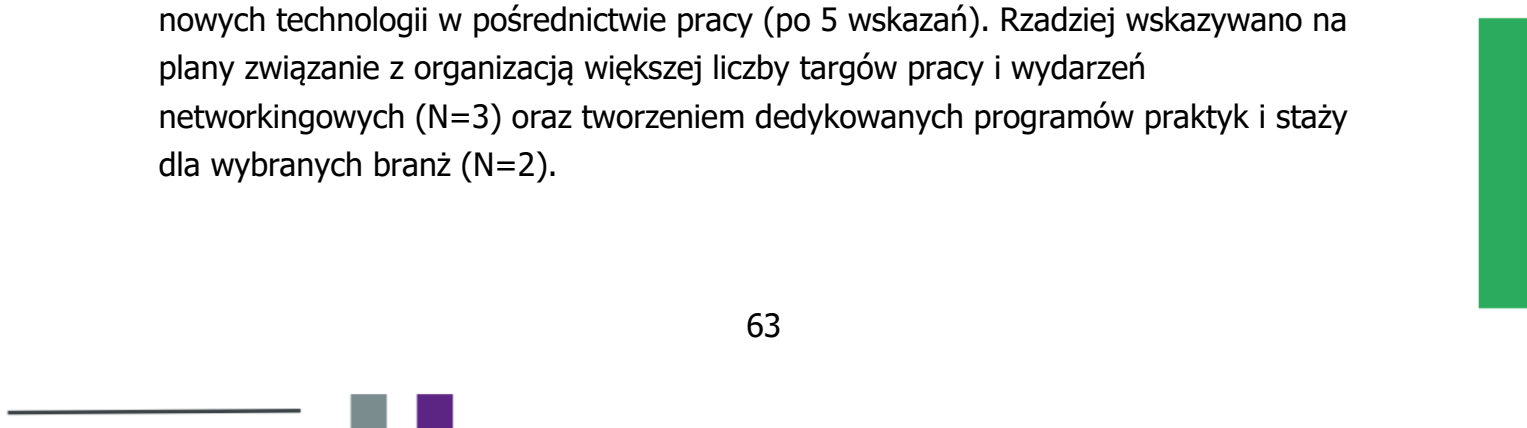
(po 5 wskazań). Najrzadziej realizowane formy współpracy to tworzenie programów stażowych i praktyk oraz organizacja wizyt studyjnych (po 3 wskazania), co może wynikać z większego zaangażowania, jakiego wymagają te inicjatywy, zarówno od biur karier, jak i od pracodawców. Ponadto, pojawiły się pojedyncze wskazania dotyczące organizowania „Dni z Biurem Karier”, konferencji poświęconych tematyce rynku pracy czy udziału w spotkaniach izby gospodarczej.

Większość badanych akademickich biur karier pozytywnie ocenia zaangażowanie pracodawców w ich działania. Najczęściej określano je jako wysokie (N=5) lub przeciętne (N=4). Mniej liczna grupa oceniła zaangażowanie bardzo wysoko (N=2). Tyle samo osób wskazało na niski poziom współpracy, co sugeruje, że nie wszystkie firmy dostrzegają wartość partnerstwa z uczelniami. Co istotne, żaden z respondentów nie określił zaangażowania jako bardzo niskie.

Współpraca między akademickimi biurami karier a pracodawcami najczęściej podejmowana jest w wyniku wspólnej inicjatywy obu stron (N=10). Oznacza to, że zarówno uczelnie, jak i firmy dostrzegają korzyści płynące ze wzajemnej współpracy i aktywnie angażują się w jej rozwój. Rzadziej współpraca inicjowana jest jednostronnie – w dwóch przypadkach to biura karier wychodzą z propozycją nawiązania relacji, podczas gdy współpracę z inicjatywy samych pracodawców wskazał jeden respondent.

Największą barierą utrudniającą współpracę akademickich biur karier z pracodawcami jest brak wystarczających zasobów kadrowych w biurach (N=7). Kolejnym istotnym problemem w odpowiedzi na zapotrzebowanie biznesu jest niedopasowanie kwalifikacji studentów do zgłaszanych ofert pracy (N=3), co sugeruje, że programy studiów nie zawsze odpowiadają aktualnym wymaganiom rynku pracy, a pracodawcy mogą mieć trudności ze znalezieniem odpowiednich kandydatów.

Plany akademickich biur karier dotyczące współpracy z pracodawcami do 2030 roku koncentrują się przede wszystkim na rozszerzeniu współpracy z regionalnymi przedsiębiorstwami (N=12). Istotnym elementem strategii jest także rozwój programów mentoringowych dla studentów (N=6). Ważnym kierunkiem rozwoju jest nawiązywanie współpracy z międzynarodowymi firmami i instytucjami, współpraca z pracodawcami przy tworzeniu nowych kierunków studiów oraz wykorzystanie nowych technologii w pośrednictwie pracy (po 5 wskazań). Rzadziej wskazywano na plany związane z organizacją większej liczby targów pracy i wydarzeń networkingowych (N=3) oraz tworzeniem dedykowanych programów praktyk i staży dla wybranych branż (N=2).

Wspieranie przedsiębiorczości osób młodych

Wsparcie przedsiębiorczości na uczelniach jest realizowane w ograniczonym zakresie – niemal połowa jednostek (N=6) wskazała brak działań w tym obszarze. Najczęściej oferowaną formą wsparcia są warsztaty z zakładania i prowadzenia własnej działalności gospodarczej (N=5). Niektóre uczelnie oferują także wsparcie mentorskie od ekspertów i praktyków oraz dostęp do funduszy i grantów na rozwój biznesu, jednak są to mniej powszechne inicjatywy (po 2 wskazania). Najrzadziej dostępne są inkubatory przedsiębiorczości, programy akceleracyjne dla młodych firm oraz konkursy na najlepsze pomysły biznesowe (po 1 wskazaniu).

Czynniki wpływające na szanse podjęcia pracy w zawodzie/ podjęcia dalszego kształcenia i rozwoju

Monitoring losów absolwentów jest prowadzony na zdecydowanej większości uczelni, w których funkcjonują badane akademickie biura karier – 12 jednostek deklaruje realizację takich działań. Świadczy to o dużym znaczeniu analizy ścieżek zawodowych absolwentów w ocenie skuteczności programów edukacyjnych oraz dostosowywaniu oferty uczelni do potrzeb rynku pracy. Monitoring losów absolwentów prowadzony jest głównie za pomocą badań ankietowych. Część jednostek przeprowadza dodatkowe analizy przy wykorzystaniu badań jakościowych. Niektóre biura korzystają z raportów pochodzących z platformy ELA (Ekonomiczne Losy Absolwentów).

Z badania wynika, że czas znalezienia zatrudnienia przez absolwentów uczelni jest zróżnicowany, jednak większość z nich znajduje pracę stosunkowo szybko.

Respondenci najczęściej wskazywali na zatrudnienie natychmiast po ukończeniu studiów oraz w ciągu 6 miesięcy od ukończenia studiów (po 4 wskazania).

Z deklaracji co czwartego ankietowanego (N=3) wynika, że absolwenci znajdują pracę w ciągu 3 miesięcy.

Największy wpływ na szanse absolwentów uczelni na podjęcie pracy w wyuczonym zawodzie ma dostępność ofert pracy w regionie (N=11). Nawet dobrze wykształceni absolwenci mogą napotykać trudności w zatrudnieniu, jeśli w ich lokalnym otoczeniu brakuje odpowiednich miejsc pracy. Bardzo istotnym czynnikiem jest również dysponowanie doświadczeniem zdobytym podczas studiów (N=10). Zgodność posiadanych kwalifikacji z oczekiwaniami pracodawców oraz posiadane kompetencje i umiejętności (po 9 wskazań) są kolejnymi kluczowymi elementami, które warunkują możliwości zatrudnienia absolwentów. Mniejsze znaczenie ma wsparcie akademickich biur karier oraz budowanie sieci kontaktów w trakcie studiów (po 4 wskazania).

Decyzja absolwentów o podjęciu dalszego kształcenia jest najczęściej motywowana potrzebą zdobycia dodatkowych kwalifikacji wymaganych na rynku pracy oraz chęcią

poszerzenia wiedzy w wybranej dziedzinie (po 9 wskazań). Duże znaczenie ma również wymóg prawny lub branżowy (np. konieczność certyfikacji) (N=5). Mniej istotnym czynnikiem jest dostępność programów studiów podyplomowych (N=4), specjalistycznych kursów i wsparcie finansowe na dalsze kształcenie (np. stypendia) (po 2 wskazania).

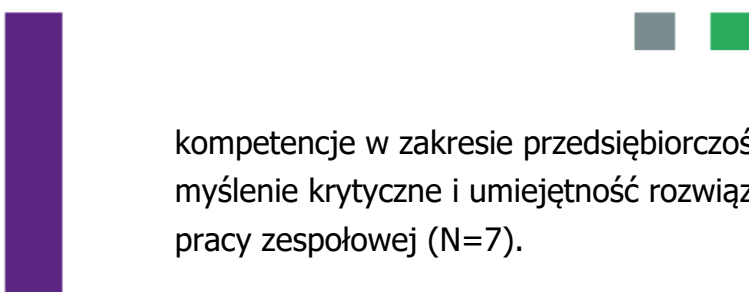
Problemy absolwentów na rynku pracy

Proces wchodzenia w dorosłość jest kształtowany przez wiele czynników - m.in. społecznych, ekonomicznych, kulturowych, środowiskowych i prawnych. Z badania pn. „Młodzi na wielkopolskim rynku pracy” wynika, że pozytywne aspekty obecnego procesu wchodzenia w dorosłość obejmują większy dostęp do edukacji, lepsze możliwości rozwoju zawodowego oraz większą elastyczność w wyborze ścieżki kariery. Młodzi ludzie mają również większe możliwości wyjazdu za granicę, co poszerza ich horyzonty i umożliwia zdobycie doświadczenia w różnych kulturach. Do aspektów negatywnych należą natomiast przede wszystkim mniejsze zaangażowanie młodych ludzi w podejmowanie pracy, szczególnie jeśli nie spełnia ona ich wysokich oczekiwań finansowych i zawodowych. Dodatkowo młodzież zmagają się z problemami społecznymi, takimi jak ograniczone relacje społeczne oraz brak umiejętności zarządzania czasem i finansami⁹.

Absolwenci uczelni, w których funkcjonują badane ABK napotykają na różne trudności na rynku pracy, jednak największymi wyzwaniami w zdobyciu zatrudnienia są zbyt wysokie oczekiwania w zakresie wynagrodzenia (N=6), brak wiedzy na temat oczekiwań pracodawców (N=5), niska liczba dostępnych ofert pracy zgodnych z wykształceniem oraz duża konkurencja w branży (po 4 wskazania). Na brak doświadczenia zawodowego wskazywał co czwarty przedstawiciel ABK (N=3). Mniej istotnym, ale nadal zauważalnym problemem są trudności w przygotowaniu dokumentów aplikacyjnych (N=2).

Aby programy nauczania szkół wyższych w Wielkopolsce lepiej odpowiadały wymaganiom regionalnego rynku pracy, należy położyć nacisk na rozwój umiejętności studentów. Wśród kompetencji podstawowych najczęściej wskazywaną przez przedstawicieli ABK była umiejętność rozumienia i tworzenia informacji, w tym komunikatywność (N=11). Umiejętności matematyczne (N=3) oraz znajomość języków obcych (N=2) wskazywane były zdecydowanie rzadziej, a umiejętności w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii – w ogóle. W zakresie umiejętności przekrojowych, których rozwój należałoby wzmocnić u studentów, wskazywano umiejętności osobiste, społeczne i w zakresie uczenia się (N=11) oraz

⁹ Wojewódzki Urząd pracy w Poznaniu, *Młodzi na wielkopolskim rynku pracy*, Poznań 2024, s. 64

kompetencje w zakresie przedsiębiorczości (N=10). Wysoko oceniono również myślenie krytyczne i umiejętność rozwiązywania problemów (N=9), umiejętność pracy zespołowej (N=7).

Najważniejsze wnioski

- Większość przedstawicieli akademickich biur karier pozytywnie oceniła rolę i zakres działalności świadczonej przez instytucję, którą reprezentują, podkreślając istotny wpływ na łączenie środowiska akademickiego z interesariuszami zewnętrznymi. Zwracano uwagę na bogatą ofertę wsparcia dla studentów i absolwentów oraz na sieciotwórczą rolę współpracy z wydziałami i pracodawcami, wspierającą proces kształcenia i przygotowania studentów do rynku pracy. Jednocześnie pojawiły się sugestie w zakresie zwiększania ograniczonych zasobów kadrowych celem zwiększenia efektywności ABK.
- Główne cele działań akademickich biur karier koncentrują się na zwiększeniu szans studentów na zatrudnienie oraz ułatwieniu im nawiązywania kontaktów z pracodawcami poprzez publikowanie ofert pracy, staży i praktyk oraz doradztwo w zakresie CV i rozmów kwalifikacyjnych. Wskazuje to, że kluczowym priorytetem tych instytucji jest wspieranie młodych osób w wejściu na rynek pracy i budowaniu relacji zawodowych.
- Najczęściej zgłaszane do biur karier oferty dotyczą staży i praktyk zawodowych. Wskazuje to preferencje pracodawców w zakresie nawiązywania form współpracy ze studentami i absolwentami.
- Spośród działań doradczych najczęściej organizowane są szkolenia z umiejętności miękkich, spotkania z pracodawcami oraz indywidualne konsultacje z doradcą zawodowym.
- Plany akademickich biur karier dotyczące współpracy z pracodawcami do 2030 roku koncentrują się głównie na rozszerzeniu współpracy z regionalnymi przedsiębiorstwami, rozwoju programów mentoringowych dla studentów i nawiązywaniu współpracy z międzynarodowymi firmami i instytucjami, współtworzeniu wraz z pracodawcami nowych kierunków studiów oraz wykorzystaniu nowych technologii w pośrednictwie pracy.
- Z zebranych w trakcie badania informacji wynika, że czas znalezienia zatrudnienia przez absolwentów uczelni jest zróżnicowany. Ich szanse na zatrudnienie zależą głównie od dostępności ofert pracy w regionie oraz doświadczenia zdobytego podczas studiów.
- Zdaniem przedstawicieli ABK co czwarty absolwent nie posiada wystarczających umiejętności i wiedzy w zakresie funkcjonowania na rynku pracy. Największym wyzwaniem po stronie osób młodych są zbyt wysokie oczekiwania finansowe oraz nieznamość oczekiwań pracodawców.

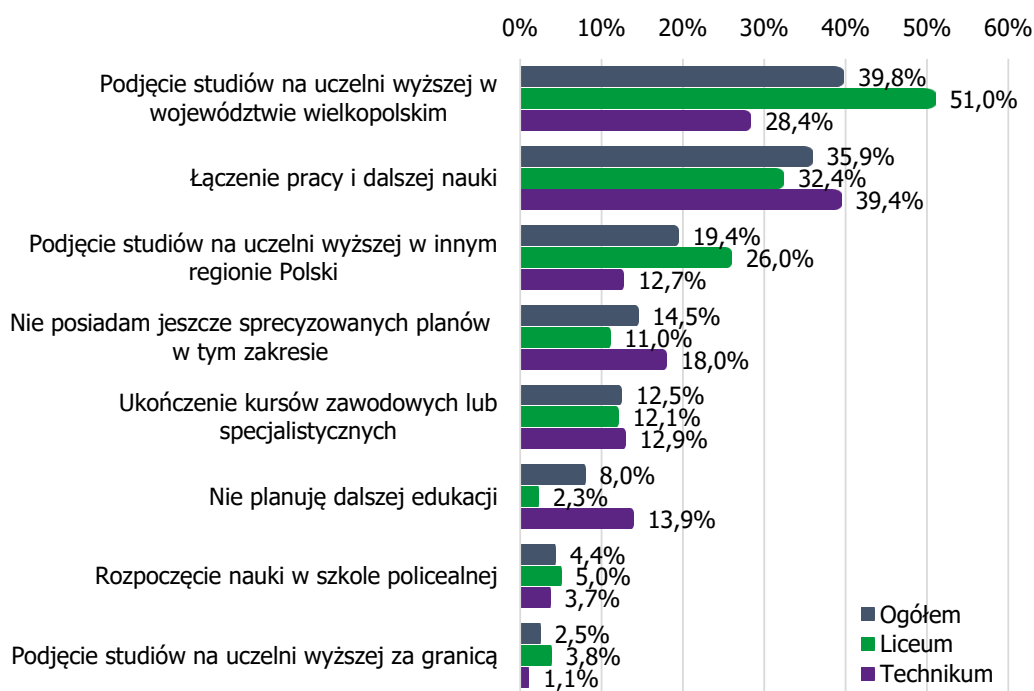
- Wszystkie badane akademickie biura karier prowadzą pośrednictwo pracy. Zdecydowana większość organizuje również szkolenia i warsztaty z udziałem firm. Jednak mniej niż 40% angażuje się w organizację targów pracy i prowadzi konsultacje dotyczące potrzeb rynku pracy. Współpraca między akademickimi biurami karier a pracodawcami najczęściej podejmowana jest w wyniku wspólnej inicjatywy obu stron.
- Największym wyzwaniem dla funkcjonowania biur karier jest brak zasobów kadrowych, a w zakresie realizacji pośrednictwa pracy – problem z niedopasowaniem kwalifikacji studentów do wymagań pracodawców.

ZAINTERESOWANIE MŁODZIEŻY KSZTAŁCENIEM WYŻSZYM

Plany edukacyjne uczniów szkół ponadpodstawowych

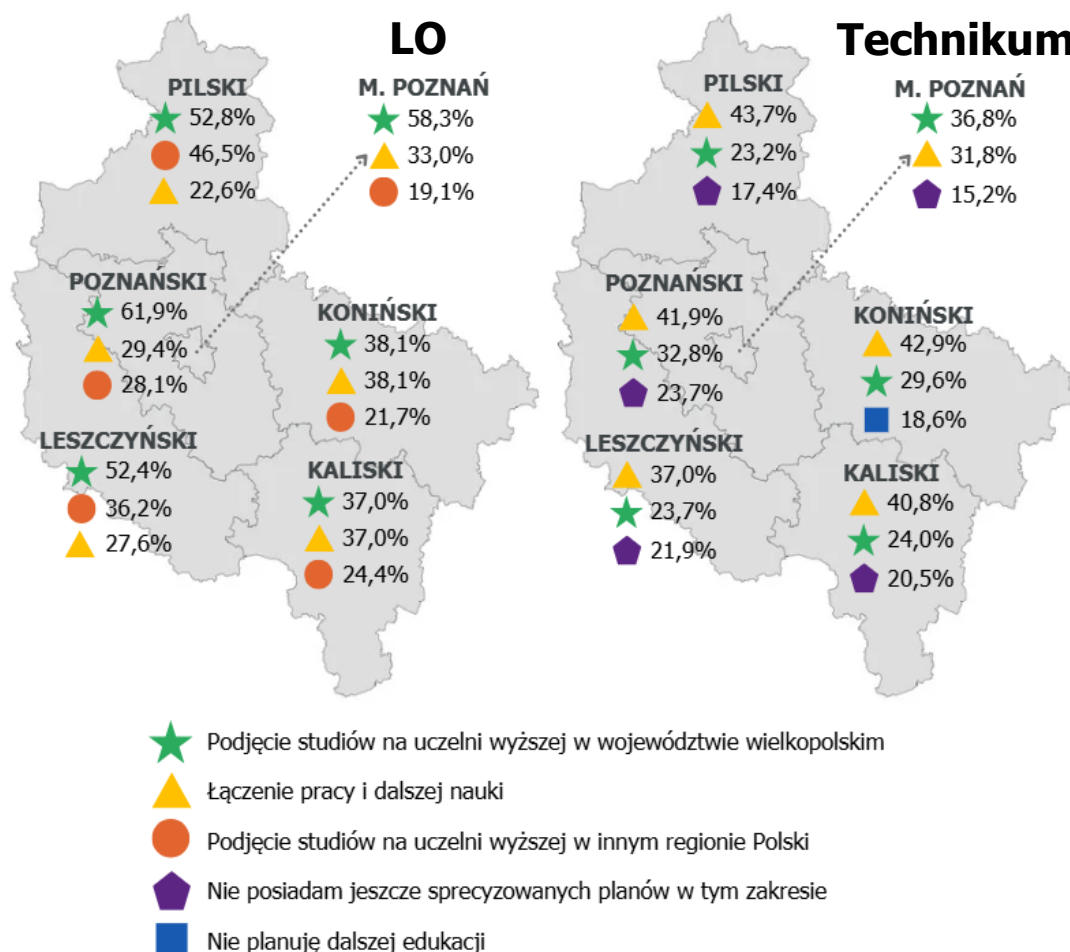
Analiza planów edukacyjnych uczniów szkół ponadpodstawowych pokazuje różnice między reprezentantami liceów ogólnokształcących i techników. Najczęściej deklarowaną ścieżką kształcenia jest podjęcie studiów na uczelni w województwie wielkopolskim (39,8%). Wyraźnie częściej wybierają ją uczniowie LO (51%) niż techników (28,4%). Podobna tendencja występuje w przypadku chęci studiowania w innym regionie Polski – 26% licealistów vs. 12,7% uczniów technikum. Przyszli absolwenci techników częściej niż licealiści planują łączyć pracę z dalszą nauką (39,4% vs. 32,4%) (zob. wykres 42 i rysunek 2).

Wykres 42. Plany edukacyjne uczniów po ukończeniu szkoły ponadpodstawowej (N=3 300)

Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Rysunek 2. Plany edukacyjne uczniów po ukończeniu szkoły ponadpodstawowej – dane szczegółowe (N=3 300)

Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

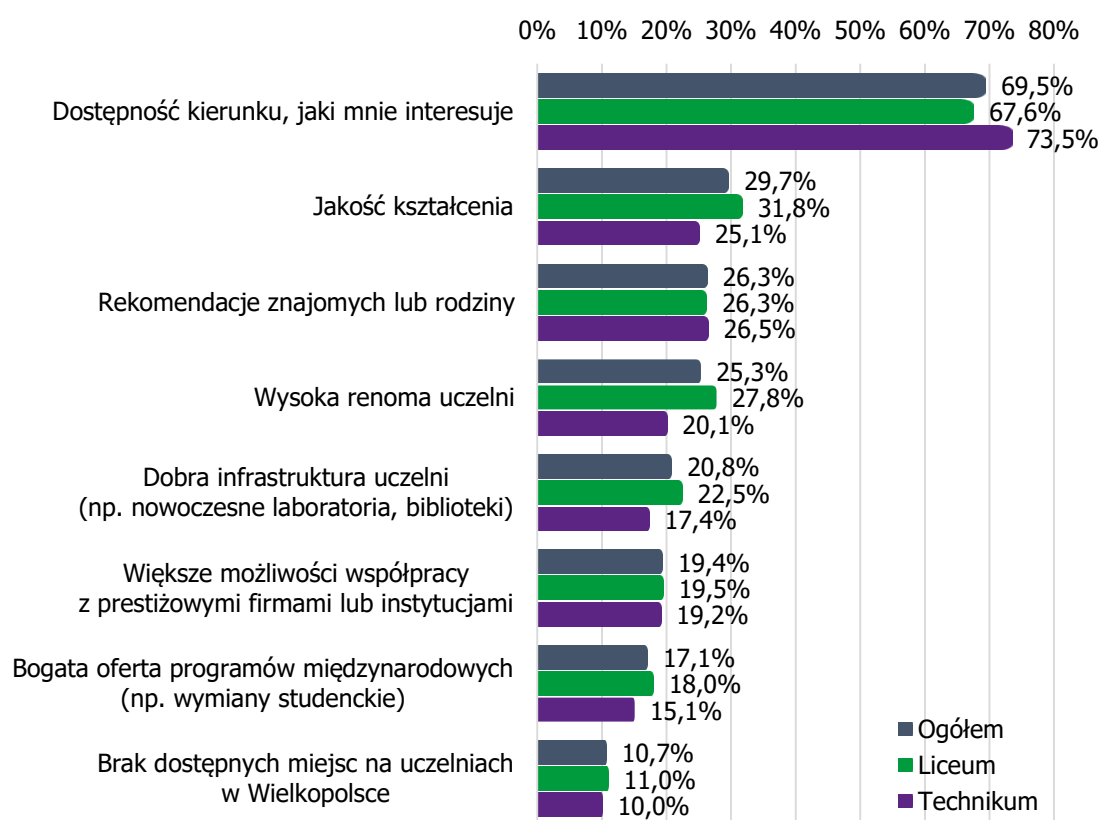
Wyniki badania jakościowego wśród przedstawicieli szkół ponadpodstawowych współpracujących z uczelniami potwierdzają zróżnicowane podejście uczniów do kontynuacji edukacji po ukończeniu szkoły średniej. Wypowiedzi badanych sugerują, że choć większość uczniów szkół ponadpodstawowych wykazuje zainteresowanie studiami, z ich perspektywy częściej dostrzegalny jest obecnie spadek zainteresowania dalszym kształceniem na uczelni, szczególnie widoczny wśród uczniów techników, którzy coraz częściej decydują się na podjęcie pracy zawodowej lub doksztalcenie w ramach kursów.

Jeszcze 3, 4, 5 lat temu, takie okresy przedpandemiczne, to faktycznie, jeżeli w klasie zadane było pytanie, co zamierzają uczniowie robić po maturze, to blisko 90% stwierdzało, że wybiera się na studia wyższe. Od jakiegoś czasu ta tendencja zdecydowanie maleje. W tej chwili myślę, że jest to około 50%.

Źródło: wyniki badania jakościowego, grupa III

Analiza powodów wyboru przez uczniów uczelni poza Wielkopolską pokazuje, że kluczowym czynnikiem wpływającym na opuszczenie dotychczasowego miejsca kształcenia jest dostępność kierunku studiów, który ich interesuje (69,5%). Czynniki ten był nieco częściej wybierany przez uczniów techników (73,5%) niż licealistów (67,6%). Jakość kształcenia stanowi kolejny ważny powód, szczególnie dla uczniów LO (31,8% vs. 25,1% w technikach). Rekomendacje znajomych i rodziny odgrywają podobnie istotną rolę w obu grupach (26,3% w LO i 26,5% w technikach). Wysoka renoma uczelni jest bardziej znacząca dla uczniów ostatnich klas LO (27,8%) niż techników (20,1%), podobnie jak dobra infrastruktura uczelni (22,5% vs. 17,4%) (zob. wykres 43).

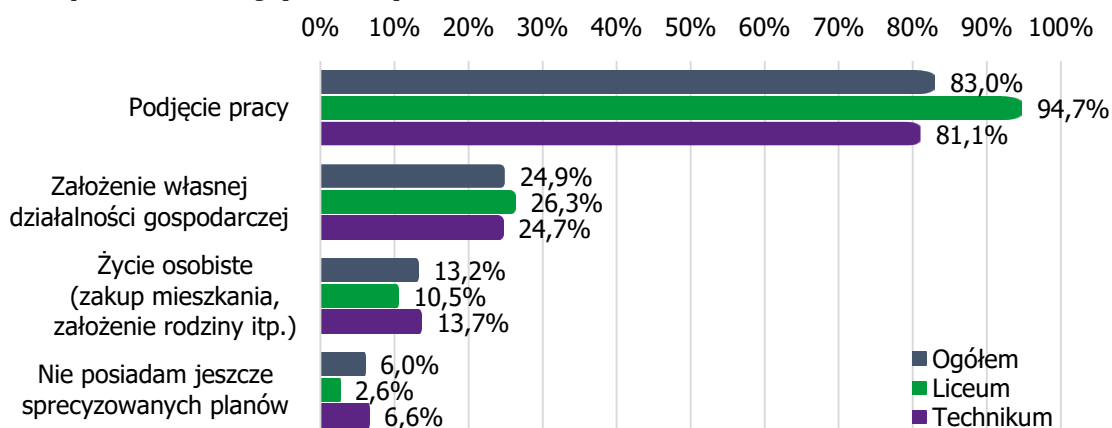
Wykres 43. Powody wyboru uczelni poza Wielkopolską (N=691)

Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Analiza planów uczniów szkół ponadpodstawowych, którzy nie planują dalszego kształcenia, wskazuje, że dominującym czynnikiem wpływającym na ich wybór jest chęć podjęcia pracy (83%). Częściej taki zamiar sygnalizują absolwenci liceów ogólnokształcących (94,7%) niż techników (81,1%). Założenie własnej działalności gospodarczej planuje co czwarty przyszły absolwent szkoły ponadpodstawowej (24,9%). W tym przypadku różnica między grupami jest niewielka (26,3% w LO vs. 24,7% w technikach) (zob. wykres 44).

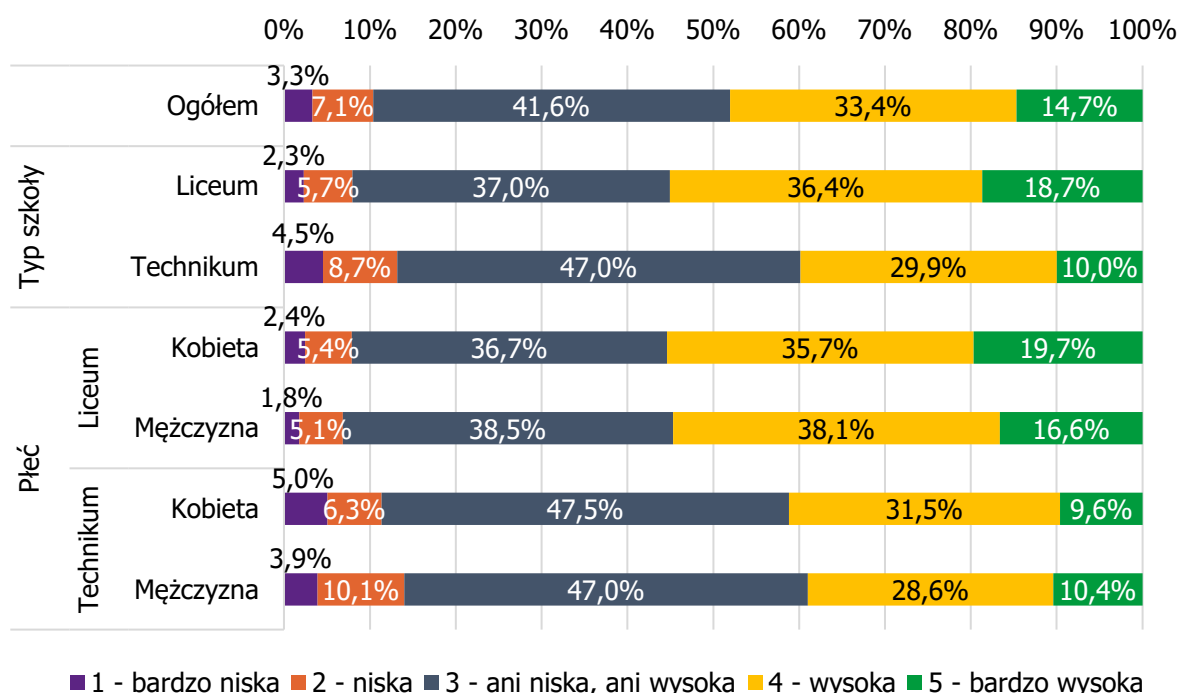
Wykres 44. Plany osób, które nie planują dalszej edukacji po ukończeniu szkoły ponadpodstawowej (N=265)

Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Wśród badanych połowa respondentów wskazywała na dużą motywację do dalszej edukacji (48,1%; w tym 33,4% ocen „wysoka” i 14,7% ocen „bardzo wysoka”). W gronie uczniów liceów ogólnokształcących odsetek ten był wyższy (55,1% vs. 39,9% w technikach) (zob. wykres 45).

Wykres 45. Ocena własnej motywacji do dalszego kształcenia (N=2 990)

■ 1 - bardzo niska ■ 2 - niska ■ 3 - ani niska, ani wysoka ■ 4 - wysoka ■ 5 - bardzo wysoka

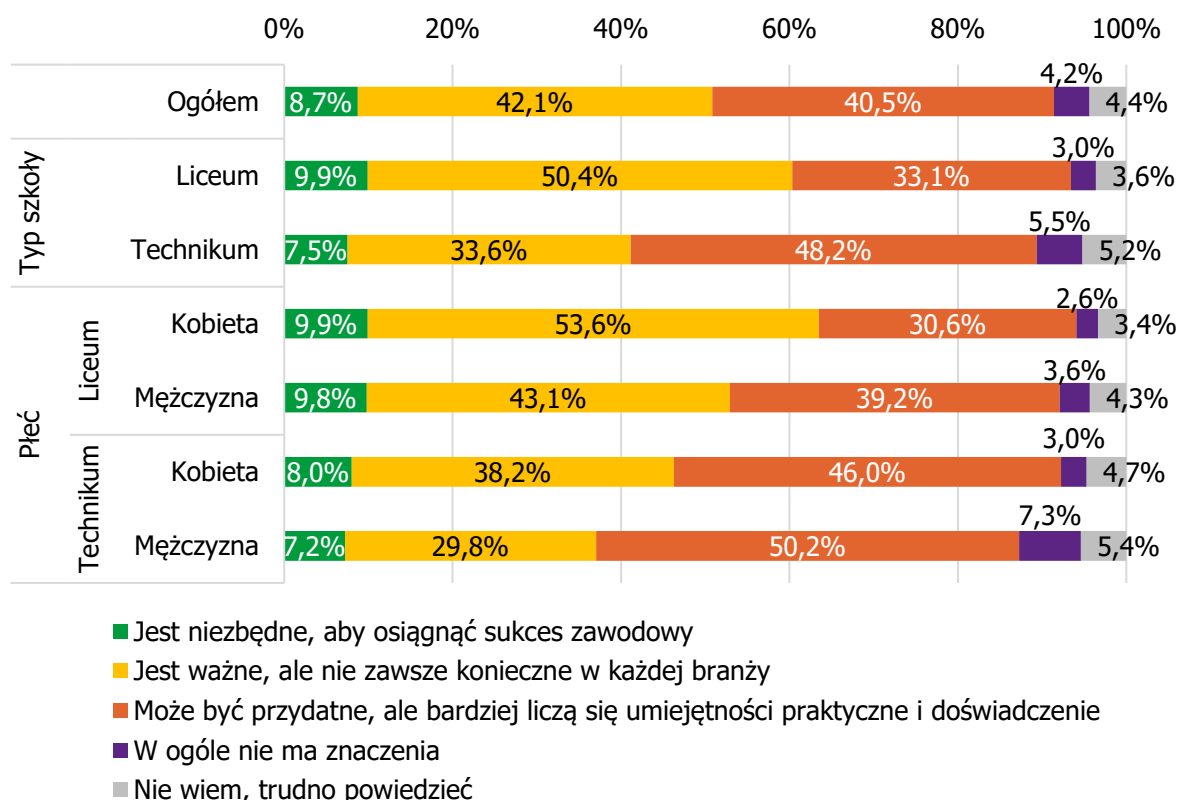
Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Opinie osób młodych na temat kształcenia wyższego

Wyniki dotyczące oceny znaczenia kształcenia wyższego w kontekście przyszłej pracy zawodowej pokazują, że większość respondentów dostrzega jego istotność w procesie kształtowania drogi zawodowej. Największa grupa badanych (42,1%)

uważa, że wykształcenie wyższe jest ważne, ale nie zawsze konieczne w każdej branży. Szczególnie podkreślają to uczniowie liceów (50,4% vs. 33,6% w technikach). Kolejne 40,5% respondentów sądzi, że kształcenie wyższe może być przydatne, ale ważniejsze są umiejętności praktyczne i doświadczenie zawodowe. Ten pogląd jest bardziej rozpowszechniony wśród uczniów techników (48,2%) niż wśród licealistów (33,1%) (zob. wykres 46).

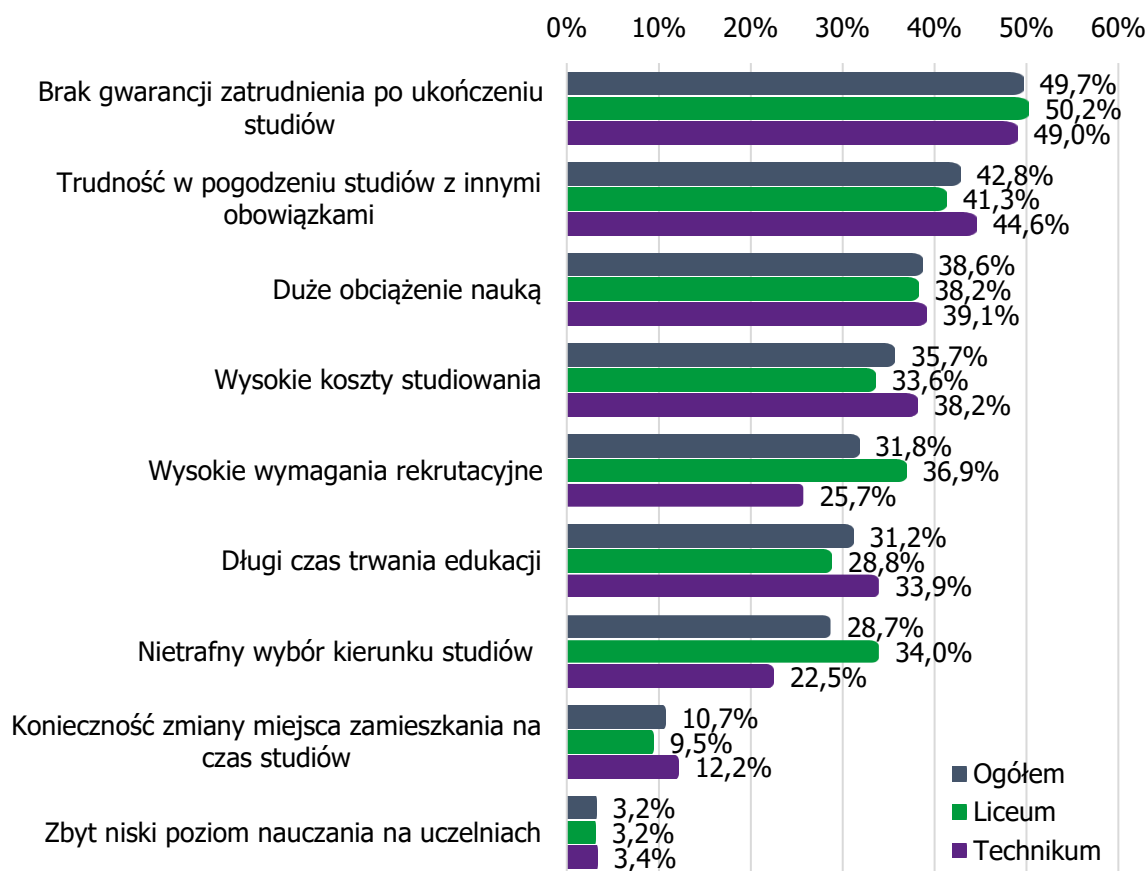
Wykres 46. Ocena znaczenia kształcenia wyższego w kontekście przyszłej pracy zawodowej (N=3 300)

Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Największe obawy respondentów, którzy planują dalszą edukację lub nie posiadają jeszcze sprecyzowanych planów w tym zakresie, dotyczą braku gwarancji zatrudnienia po ukończeniu studiów (49,7%). Jest to kwestia wskazywana zarówno przez uczniów liceów (50,2%), jak i techników (49,0%). Drugą istotną barierą jest trudność w pogodzeniu studiów z innymi obowiązkami (42,8%), którą częściej podkreślali uczniowie techników (44,6%) niż licealiści (41,3%) (zob. wykres 47).

Wykres 47. Główne obawy lub wątpliwości związane z kształceniem wyższym (N=2 990)

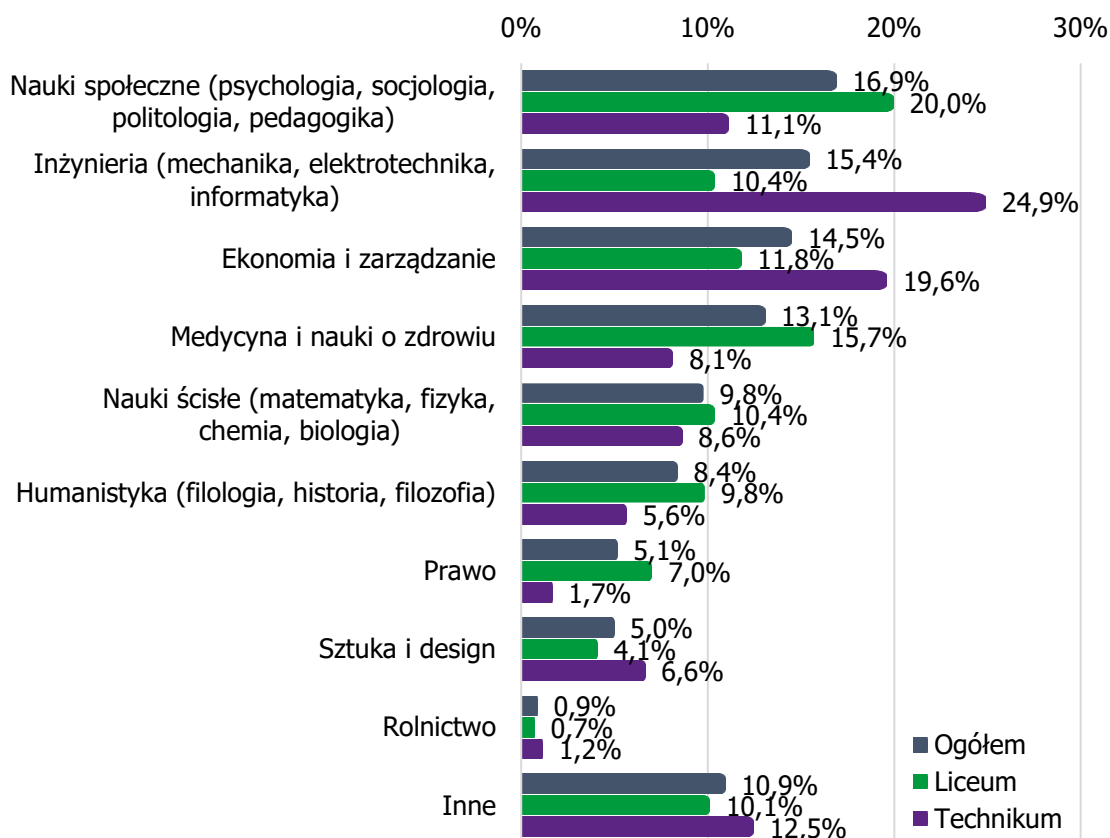

Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Czynniki, jakimi uczniowie szkół ponadpodstawowych będą się kierować podczas wyboru dalszej drogi rozwoju

Osoby planujące podjęcie studiów zostały poproszone o wskazanie dziedziny nauki, w ramach której planują się kształcić. Najczęściej wybieranym obszarem są nauki społeczne (16,9% ogółem). Ten kierunek jest szczególnie popularny wśród uczniów LO (20,0% vs. 11,1% w technikach). Inżynieria zajmuje drugie miejsce w ogólnej grupie badanych (15,4%) i jest to kierunek preferowany głównie przez uczniów techników (24,9% vs. 10,4% w LO) (zob. wykres 48).

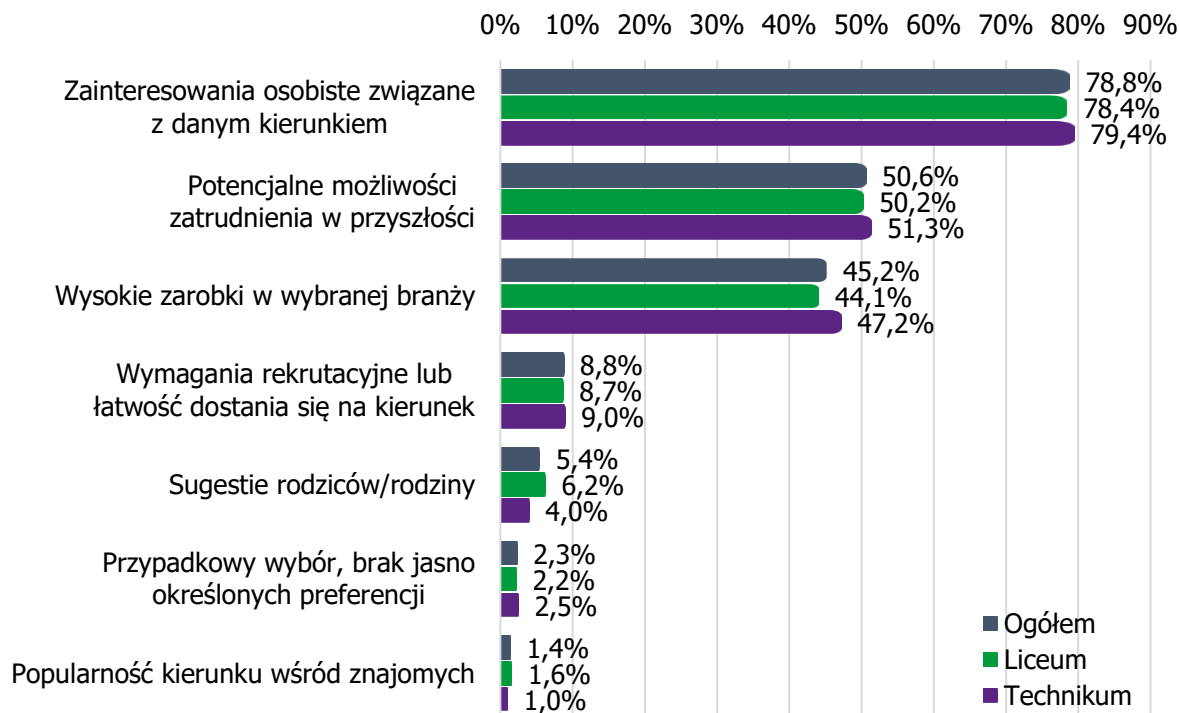
Wykres 48. Dziedziny nauki, którymi zainteresowani są uczniowie (N=1 729)

Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Na podstawie wyników badania dotyczących motywacji wyboru kierunku kształcenia można zauważyć, że kluczowym czynnikiem są zainteresowania osobiste (78,8%), co świadczy o dużym znaczeniu motywacji wewnętrznej i pasji w procesie podejmowania decyzji edukacyjnych. Odsetki takich wskazań były zbliżone w przypadku uczniów liceów ogólnokształcących (78,4%) i techników (79,4%). Na drugim miejscu uplasowały się potencjalne możliwości zatrudnienia w przyszłości (50,6%). Nieznacznie większe znaczenie miały one dla uczniów techników (51,3%) niż LO (50,2%) (zob. wykres 49).

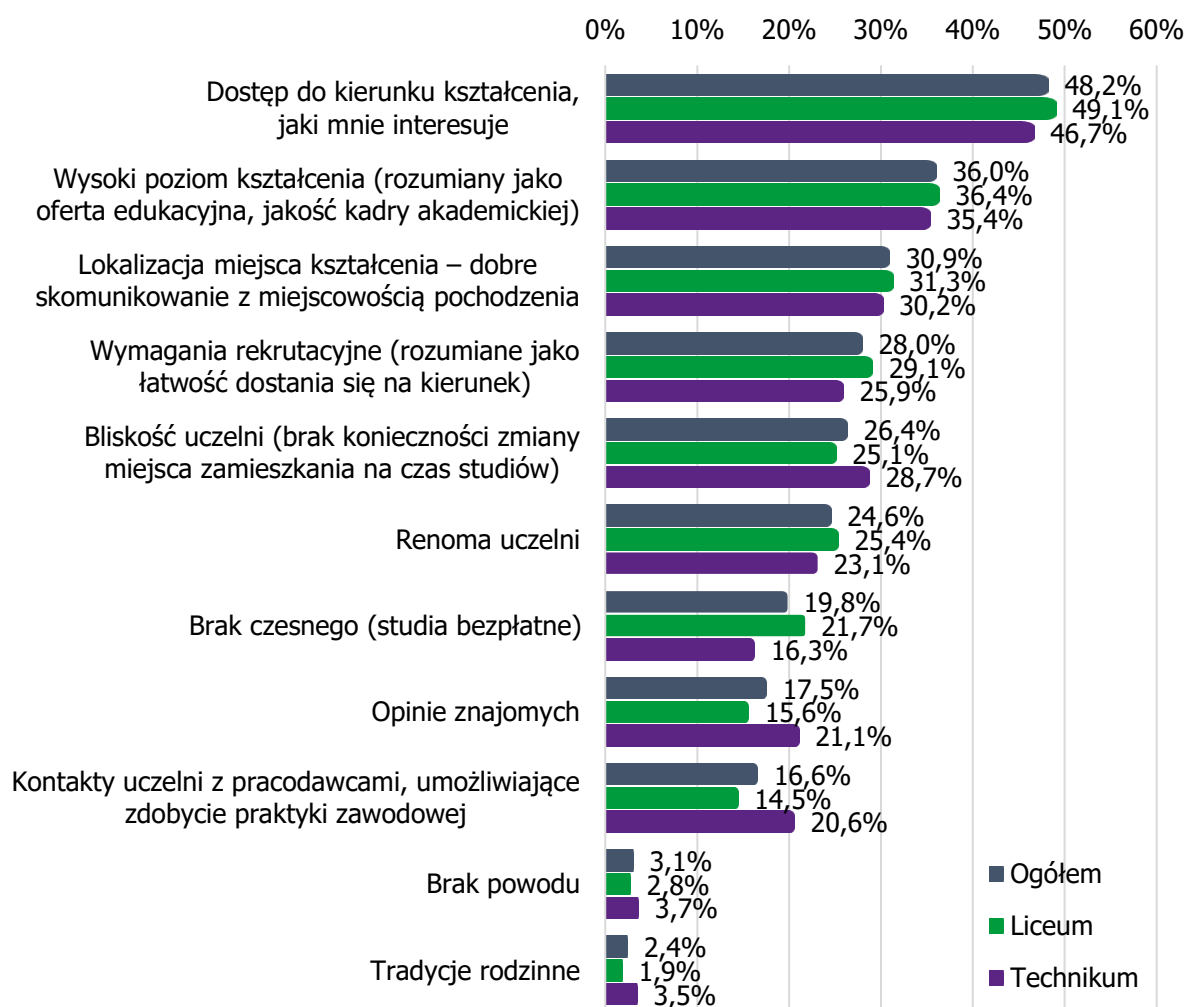
Wykres 49. Główne motywy wyboru kierunku kształcenia (N=1 729)

Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Wybór szkoły wyższej przez przyszłych studentów jest determinowany głównie dostępnością kierunku kształcenia zgodnego z ich zainteresowaniami (48,2%), przy czym nieznacznie częściej kierują się nim uczniowie liceów ogólnokształcących niż techników (49,1% vs. 46,7%). Na drugim miejscu znalazł się wysoki poziom kształcenia (36,0%), z niewielką przewagą uczniów LO (36,4%) w porównaniu do uczniów techników (35,4%). Istotnym czynnikiem jest także lokalizacja uczelni i jej dostępność komunikacyjna (30,9% ogółem; 31,3% w LO i 30,2% w technikach) (zob. wykres 50).

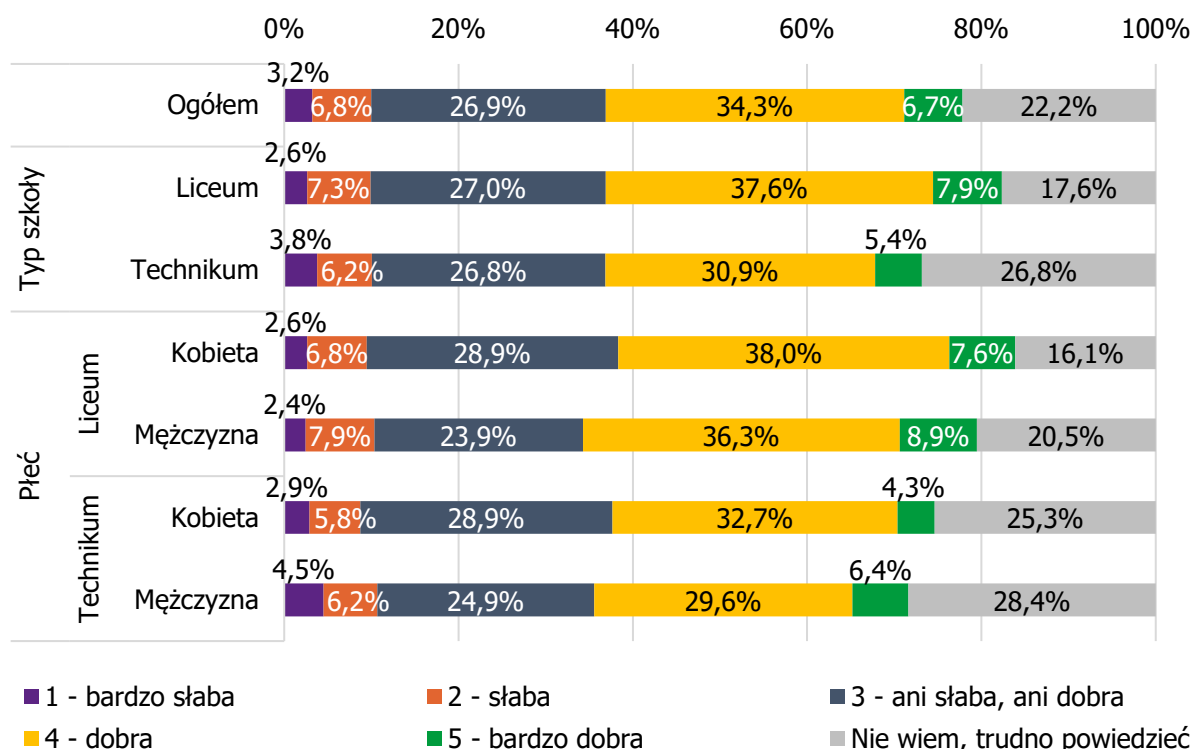
Wykres 50. Czynniki, jakimi będą się kierować uczniowie podczas wyboru uczelni (N=1 729)

Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Ocena uczniów dotycząca oferty wielkopolskich uczelni w zakresie kierunków studiów, jakimi są zainteresowani, najczęściej była dobra (34,3%). Nieco częściej pozytywnie oceniali ją uczniowie liceów ogólnokształcących (37,6%) niż techników (30,9%). Niewielka część badanych oceniła ofertę jako bardzo dobrą (6,7%), przy czym wśród uczniów LO odsetek ten był wyższy (7,9%) niż wśród uczniów techników (5,4%). Powyższe dane sugerują, że uczelnie w regionie w znacznej mierze odpowiadają na potrzeby i zainteresowania kandydatów (zob. wykres 51).

Wykres 51. Ocena oferty wielkopolskich uczelni w zakresie kierunków studiów, jakimi zainteresowani są uczniowie (N=3 300)

Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Badanie jakościowe wśród przedstawicieli szkół ponadpodstawowych współpracujących z uczelniami wskazało na kilka dodatkowych czynników determinujących decyzje uczniów w zakresie dalszej edukacji. Przede wszystkim kontynuacja nauki jest często związana z wybranym już zawodem, co potwierdzają wyniki badania ilościowego. Na ich wybory wpływ mają także realizowane projekty edukacyjne w regionie, które zwiększają zainteresowanie uczniów ofertą danej uczelni.

My, dzięki projektowi organizowanemu przez urząd marszałkowski, od wielu lat zaprzyjaźniamy uczniów z Politechniką Poznańską i od tej pory odnotowujemy wzrost zainteresowania.

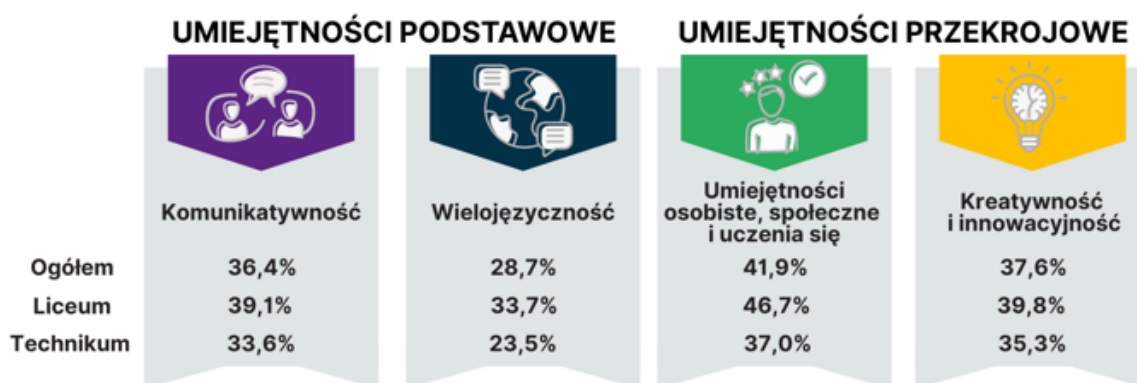
Źródło: wyniki badania jakościowego, grupa III

Zdaniem rozmówców znaczącą rolę w podejmowaniu decyzji odgrywa także aspekt finansowy. Uczniowie techników, którzy decydują się na studia, to często osoby o lepszej sytuacji materialnej. Wskazano również, że część uczniów rezygnuje ze studiów dziennych na rzecz zatrudnienia, wybierając jednocześnie naukę w trybie zaocznym, często finansowaną przez pracodawców.

Potencjał w obszarze kompetencji uczniów szkół ponadpodstawowych

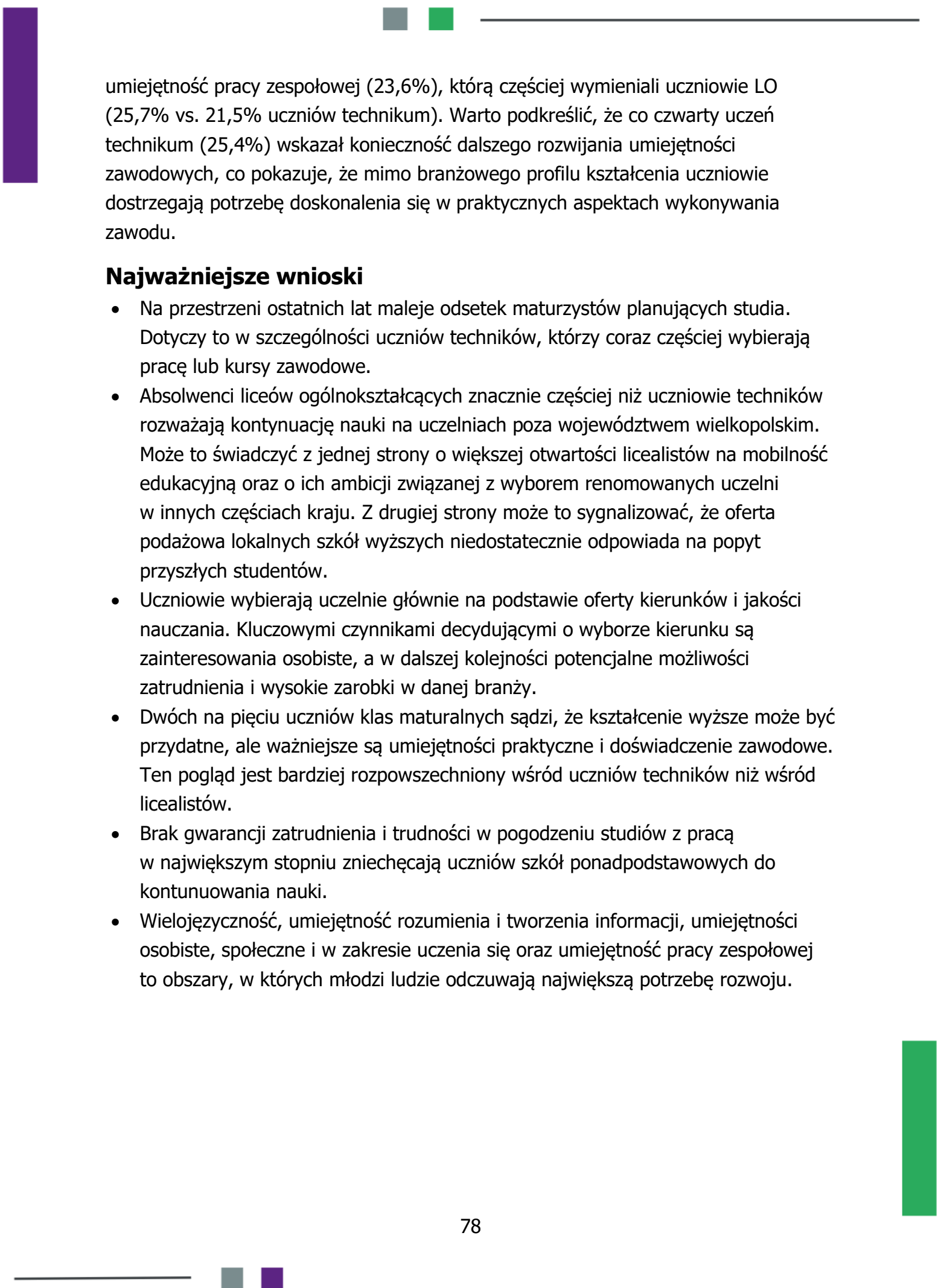
Wyniki badania dotyczącego samooceny umiejętności respondentów pokazują, że uczniowie liceów ogólnokształcących oraz techników różnią się w postrzeganiu swoich najmocniejszych kompetencji. Wśród umiejętności podstawowych najwyżej ocenianą przez uczniów była zdolność rozumienia i tworzenia informacji, obejmująca także komunikatywność – wskazało ją 36,4% badanych ogółem, w tym 39,1% uczniów LO i 33,6% uczniów techników. Na drugim miejscu znalazła się wielojęzyczność, którą wymieniło 28,7% ogółu uczniów, z wyraźną przewagą licealistów (33,7%) nad uczniami techników (23,5%). W kategorii umiejętności przekrojowych najwyższy wynik uzyskały umiejętności osobiste, społeczne i w zakresie uczenia się – wskazało je 41,9% uczniów ogółem, przy czym aż 46,7% licealistów i 37,0% uczniów techników. Na drugim miejscu uplasowała się kreatywność i innowacyjność, którą wskazało 37,6% badanych – w tym 39,8% licealistów i 35,3% uczniów techników (zob. rysunek 3).

Rysunek 3. Umiejętności uważane przez uczniów za swoje najmocniejsze w kontekście przyszłości zawodowej (N=3 300)

Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

W świetle wyników badań, najwięcej wyzwań w kontekście dalszego rozwoju umiejętności podstawowych dotyczy wielojęzyczności – aż 43,6% uczniów ogółem wskazało potrzebę pracy nad tą kompetencją, przy czym nieco częściej dotyczyło to licealistów (44,8%) niż uczniów techników (42,4%). Na drugim miejscu uczniowie samodiagnozowali potrzebę dalszego rozwoju rozumienia i tworzenia informacji, którą wskazało 25,4% ogółu badanych – 27,8% w liceach i 22,9% w technikach. W przypadku umiejętności przekrojowych, uczniowie najczęściej wskazywali na potrzebę rozwoju umiejętności osobistych, społecznych i w zakresie uczenia się (26,6%), przy czym szczególnie dotyczy to uczniów liceów (30,5% vs. 22,5% uczniów techników). Kolejną istotną kompetencją wymagającą wzmocnienia była

umiejętność pracy zespołowej (23,6%), którą częściej wymieniali uczniowie LO (25,7% vs. 21,5% uczniów technikum). Warto podkreślić, że co czwarty uczeń technikum (25,4%) wskazał konieczność dalszego rozwijania umiejętności zawodowych, co pokazuje, że mimo branżowego profilu kształcenia uczniowie dostrzegają potrzebę doskonalenia się w praktycznych aspektach wykonywania zawodu.

Najważniejsze wnioski

- Na przestrzeni ostatnich lat maleje odsetek maturzystów planujących studia. Dotyczy to w szczególności uczniów techników, którzy coraz częściej wybierają pracę lub kursy zawodowe.
- Absolwenci liceów ogólnokształcących znacznie częściej niż uczniowie techników rozważają kontynuację nauki na uczelniach poza województwem wielkopolskim. Może to świadczyć z jednej strony o większej otwartości licealistów na mobilność edukacyjną oraz o ich ambicji związanej z wyborem renomowanych uczelni w innych częściach kraju. Z drugiej strony może to sygnalizować, że oferta podaźowa lokalnych szkół wyższych niedostatecznie odpowiada na popyt przyszłych studentów.
- Uczniowie wybierają uczelnie głównie na podstawie oferty kierunków i jakości nauczania. Kluczowymi czynnikami decydującymi o wyborze kierunku są zainteresowania osobiste, a w dalszej kolejności potencjalne możliwości zatrudnienia i wysokie zarobki w danej branży.
- Dwóch na pięciu uczniów klas maturalnych sądzi, że kształcenie wyższe może być przydatne, ale ważniejsze są umiejętności praktyczne i doświadczenie zawodowe. Ten pogląd jest bardziej rozpowszechniony wśród uczniów techników niż wśród licealistów.
- Brak gwarancji zatrudnienia i trudności w pogodzeniu studiów z pracą w największym stopniu zniechęcają uczniów szkół ponadpodstawowych do kontynuowania nauki.
- Wielojęzyczność, umiejętność rozumienia i tworzenia informacji, umiejętności osobiste, społeczne i w zakresie uczenia się oraz umiejętność pracy zespołowej to obszary, w których młodzi ludzie odczuwają największą potrzebę rozwoju.

PERSPEKTYWY, PLANY I WYZWANIA W ZAKRESIE ROZWOJU SZKOLNICTWA WYŻSZEGO W WOJEWÓDZTWIE WIELKOPOLSKIM

Współczesne systemy edukacyjne muszą sprostać fundamentalnemu wyzwaniu – jak wyposażyć uczniów i studentów w kompetencje, które pozwolą im odnaleźć się w nieprzewidywalnej przyszłości. Funkcjonujemy bowiem w epoce niezwykle szybkich przemian społecznych, technologicznych i gospodarczych.

W obliczu nieustannych zmian, innowacji i rosnącego tempa życia, wyzwania, przed którymi stoi edukacja, stają się coraz bardziej złożone. Coraz większego znaczenia nabiera potrzeba całościowego spojrzenia na zachodzące procesy oraz zrozumienia ich wzajemnych powiązań i oddziaływań. Kluczowa staje się zdolność integrowania różnorodnych kompetencji, a edukacja wymaga dziś podejścia opartego na holistycznej wizji rozwoju człowieka¹⁰.

W kontekście idei uczenia się przez całe życie (lifelong learning, LLL) prognozuje się istotne zmiany w podejściu do edukacji i roli instytucji kształcenia. W społeczeństwie opartym na wiedzy, w jakim obecnie funkcjonujemy, uczenie się staje się procesem ciągłym i powszechnym, obejmującym wszystkie grupy społeczne – nie tylko młodych czy specjalistów, ale również osoby starsze, aktywne zawodowo oraz seniorów. Wzrasta znaczenie edukacji jako elementu strategii rozwoju osobistego, aktywności zawodowej i społecznej, a także fundamentu dla uczestnictwa w życiu obywatelskim. Rośnie zapotrzebowanie na pracowników kreatywnych, potrafiących samodzielnie rozwiązywać problemy i generować innowacje. Dlatego kluczowe staje się efektywne łączenie i aktualizowanie czterech rodzajów wiedzy: deklaratywnej (know-what), przyczynowo-skutkowej (know-why), proceduralnej, umożliwiającej działanie (know-how) oraz wiedzy o ekspertach, ułatwiającej dotarcie do osób mających interesującą nas wiedzę (know-who)¹¹.

W ramach analizy danych zastanych dokonano przeglądu strategii i statutów wielkopolskich uczelni w kontekście zawierania przez nie takich elementów korespondujących z przedstawionymi celami dla edukacji regionu jak:

- rozwój umiejętności kluczowych - dla aktywnego uczestnictwa obywateli w życiu społecznym i gospodarczym oraz umiejętności korzystania z technologii cyfrowych,
- współpraca z podmiotami zewnętrznymi – w szczególności z pracodawcami,

¹⁰ Instytut Badań Edukacyjnych, *Przyszłość edukacji. Scenariusze 2046*, Warszawa 2021, s. 32

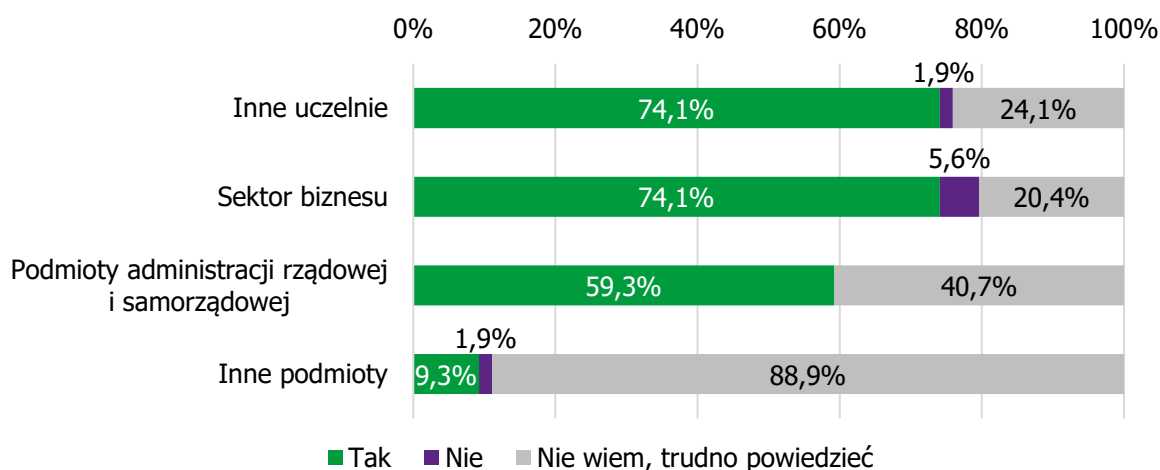
¹¹ Tamże, s. 50

- dostosowanie oferty kształcenia do potrzeb regionalnego rynku pracy,
- wyrównywanie szans w dostępie do rozwoju i edukacji na poziomie wyższym.

Największa liczba uczelni w województwie wielkopolskim – 29 z 32 – zawiera w swoich dokumentach strategicznych i statutowych zapisy dotyczące współpracy z podmiotami zewnętrznymi innymi niż pracodawcy. Współpracę z pracodawcami podkreśla w nich z kolei 25 z 32 uczelni. Kwestia wyrównywania szans w dostępie do rozwoju i edukacji znajduje odzwierciedlenie w dokumentach 25 z 32 uczelni wielkopolskich, przede wszystkim w ich statutach. Najmniejsza część uczelni – 22 z 32 – odnosi się w swoich dokumentach strategicznych i statutowych do dostosowania oferty kształcenia do potrzeb regionalnego rynku pracy.

Z badania ilościowego wynika, że plany rozwoju współpracy badanych wydziałów do 2030 roku obejmują przede wszystkim inne uczelnie oraz sektor biznesu, które wskazało 3/4 respondentów. Świadczy to o dążeniu do intensyfikacji działań w obszarze badań naukowych, wymiany doświadczeń akademickich oraz dostosowania kształcenia do potrzeb rynku pracy. Ponad połowa ankietowanych zadeklarowała również chęć rozszerzenia współpracy z administracją rządową i samorządową (zob. wykres 52).

Wykres 52. Plany wydziałów uczelni w zakresie rozwoju współpracy do 2030 roku (N=54)

Opracowanie własne na podstawie wyników badania ilościowego

Badanie jakościowe wykazało, że przedstawiciele organizacji branżowych i pracodawców dostrzegają wartość współpracy z uczelniami, jednak wskazują na potrzebę większej elastyczności i lepszego dostosowania programów kształcenia do realnych potrzeb rynku pracy. Kluczowe obszary wymagające wsparcia to kształcenie w niszowych zawodach oraz systemowa współpraca między uczelniami a biznesem.

Podkreślono konieczność systemowego podejścia do współpracy uczelni i biznesu. Zwrócono uwagę, że brakuje stałego ciała doradczego, które integrowałoby przedstawicieli uczelni, samorządów studenckich i organizacji pracodawców. Zdaniem uczestników badania mogłoby ono służyć do opracowywania strategii rozwoju kształcenia w kontekście rzeczywistych potrzeb rynku pracy.

Wydaje, że też brakuje takiego stałego ciała, które składałoby się z przedstawicieli różnych organizacji – zarówno po stronie pracodawców, jak i po stronie uczelni i samorządu studenckiego. Razem mogłyby ze sobą co jakiś czas popracować i wypracowywać pewne strategie czy jakieś rekomendacje zarówno dla rozwoju uczelni, jak i przedsiębiorstw w danym regionie, czy organizacji, które zrzeszają właśnie różne firmy ze sobą.

Źródło: wyniki badania jakościowego, grupa I

Kluczowe jest także budowanie świadomości wśród uczniów i studentów, że zdobycie wykształcenia nie powinno być celem samym w sobie, lecz narzędziem do rozwijania praktycznych umiejętności. Zwrócono uwagę, że kształcenie zawodowe wciąż jest postrzegane jako mniej prestiżowe w porównaniu do studiów wyższych, co w dłuższej perspektywie może powodować niedobory specjalistów w branżach technicznych. Wskazano, że choć istnieje rosnące zapotrzebowanie na specjalistów w niszowych dziedzinach, uczelnie nie zawsze dostosowują swoją ofertę do tych potrzeb.

Główne postulaty przedstawicieli organizacji branżowych i pracodawców skierowane do szkół wyższych w zakresie oferty kształcenia akademickiego obejmują rozwój nowych kierunków/specjalizacji, wprowadzenie zajęć przygotowujących do pracy zespołowej oraz zwiększenie liczby staży i praktyk w przedsiębiorstwach.

Jednym z kluczowych obszarów, który według uczestników badania wymaga uwzględnienia w ofercie akademickiej, jest kształcenie specjalistów ds. ochrony środowiska oraz pozyskiwania funduszy unijnych. Respondenci zauważyli, że obecnie brakuje kompleksowych programów edukacyjnych w tych dziedzinach, a jeśli już istnieją, to są dostępne jedynie w największych ośrodkach akademickich.

Podkreślono, że rosnące wyzwania związane ze zmianami klimatycznymi oraz konieczność finansowania innowacyjnych projektów sprawiają, że umiejętność skutecznego aplikowania o środki zewnętrzne staje się kluczowa dla rozwoju wielu organizacji.

Kolejnym ważnym postulatem jest większy nacisk na rozwijanie umiejętności pracy zespołowej podczas studiów. Przedstawiciele organizacji wskazali, że wielu

absolwentów ma trudności z funkcjonowaniem w zespołach oraz radzeniem sobie z krytyką. Zasugerowano, że studenci powinni mieć więcej zajęć warsztatowych oraz przedmiotów przygotowujących do realiów pracy w organizacji, adaptacji do środowiska pracy i radzenia sobie z trudnymi sytuacjami zawodowymi.

Student przechodzi przez studia i ma bardzo mało zajęć warsztatowych w grupie, czyli dużo oczywiście się uczy, zdaje egzaminy, ale mało pracuje, rozumiejąc też swoją rolę w zespole (...). To, co na pewno gdzieś tam wybija się na pierwszy plan, to jest to, że nowi pracownicy mają bardzo duży problem z ustępowaniem, z krytyką. Oni bardzo nie radzą sobie z tą krytyką.

Źródło: wyniki badania jakościowego, grupa I

Postulowano także wprowadzenie 3-4 miesięcznych programów stażowych lub praktyk, które pozwoliłyby studentom zdobyć praktyczne doświadczenie i lepiej przygotować się do wejścia na rynek pracy.

Chociażby jakieś 3-4 miesięczne staże, praktyki możliwe w zakładach pracy. To z jednej strony byłby plus dla przedsiębiorców, bo mieliby osoby, które mogłyby im pomagać na co dzień przez tych kilka miesięcy, jednocześnie się ucząc. A dla samego studenta wartością dodaną byłaby ta praktyka.

Źródło: wyniki badania jakościowego, grupa I

Zdaniem przedstawicieli organizacji branżowych i pracodawców uczelnie powinny aktywnie dostosowywać swoją ofertę edukacyjną do potrzeb rynku pracy. Jednym z kluczowych obszarów wymagających poprawy jest współpraca uczelni ze szkołami średnimi, zwłaszcza technikami i szkołami branżowymi. Podkreślono, że uczelnie powinny uwzględniać profile kształcenia na poziomie średnim i zapewniać płynną kontynuację edukacji, szczególnie w zawodach technicznych. Pracodawcy oczekują, że uczelnie będą nie tylko oferować kierunki zgodne z zapotrzebowaniem, ale również aktywnie promować te, które zwiększają szanse na zatrudnienie. Studenci powinni być informowani o perspektywach zawodowych jeszcze na etapie wyboru studiów. Popularyzacji powinna podlegać możliwość współpracy uczelni z biznesem, np. poprzez patronaty nad kierunkami.

Uczelnie powinny wziąć pod uwagę to, kogo kształci się tak naprawdę na poziomie szkół średnich, żeby tutaj szła kontynuacja kształcenia. Ja myślę, że to jest też duża rola właśnie jednostki odpowiedzialnej za kształcenie, czyli starosty, za współpracę właśnie

z uczelniami (...). Żeby to było spójne, muszą wszyscy mówić jednym głosem i po prostu zarządzać tą zmianą, która nadchodzi, czyli iść w jednym spójnym kierunku. Jeżeli Piła jest taka „metalowa”, no to stawiamy na metale, na maszyny.

Źródło: wyniki badania jakościowego, grupa I

Wyniki badania jakościowego wśród przedstawicieli inteligentnych specjalizacji regionu również wskazują, że szkoły wyższe powinny w większym stopniu dostosować swoje działania do realnych potrzeb rynku pracy i społeczeństwa. Obecny model edukacji jest zbyt teoretyczny, a absolwenci często nie posiadają umiejętności praktycznych wymaganych na rynku pracy. Jednym z najważniejszych postulatów było stworzenie bardziej efektywnego systemu współpracy uczelni z przedsiębiorstwami. Podkreślono konieczność organizowania spotkań z pracodawcami i prelekcji prowadzonych przez praktyków, aby studenci zdobywali kwalifikacje bezpośrednio dostosowane do potrzeb pracodawców. Zasadne byłoby większe zaangażowanie praktyków w proces dydaktyczny, zwłaszcza poprzez prowadzenie ćwiczeń i warsztatów przez specjalistów aktywnie pracujących w danej branży. Zwrócono również uwagę na potrzebę większej otwartości uczelni na otoczenie społeczno-gospodarcze. Sugerowano, aby uczelnie aktywnie wychodziły do firm i organizacji w celu lepszego zrozumienia ich potrzeb.

Więcej kierunków praktycznych, więcej praktyków w roli wykładowców. Jeżeli nie podczas wykładów, które są mocno teoretyczne, to podczas ćwiczeń i warsztatów, żeby to były osoby, które pracują w danych firmach, które mają doświadczenie z danej chwili.

Źródło: wyniki badania jakościowego, grupa I

Zaproponowano również zmianę modelu nauczania na bardziej praktyczny, w którym teoria jest ściśle powiązana z działaniami w rzeczywistym środowisku biznesowym. Szczególną uwagę zwrócono na konieczność rozwijania kompetencji miękkich, takich jak umiejętność pracy w zespole czy komunikacji. Podkreślono, że choć kompetencje twarde można zdobyć w toku kariery, to brak odpowiednich umiejętności interpersonalnych takich jak zdolność do współpracy w zespole, radzenie sobie z krytyką czy umiejętność adaptacji do nowych warunków może utrudniać młodym ludziom funkcjonowanie na rynku pracy.

Stawiać na większą praktyczną część nauczania. Nauczajmy przez doświadczanie, nauczajmy przez realny wpływ na eksperymenty, a nie tylko na obserwację, jak ktoś prowadzi eksperyment. Bo potem

ci studenci się boją maszyn, szkła, boją się pracować tak, jak faktycznie ta praca potem wygląda już poza książką.

Źródło: wyniki badania jakościowego, grupa IV

Istotnym postulatem było również zaostrenie kryteriów selekcji w naborze studentów. Część uczestników badania podkreśliła, że uczelnie powinny lepiej dostosować kryteria rekrutacyjne, aby dbać o prestiż i jakość kształcenia. Zaproponowano także weryfikację kadry akademickiej pod kątem jej aktualnych kompetencji.

Analiza wypowiedzi przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego miast, w których funkcjonują uczelnie wskazuje na zasadność powołania dedykowanego przedstawiciela uczelni odpowiedzialnego za bieżącą współpracę z samorządem i lokalnymi instytucjami. Zauważono, że dotychczasowe kontakty między uczelniami a administracją publiczną są ograniczone, ponieważ często spoczywają na barkach rektora. W opinii uczestników badania najpilniejsze potrzeby rynku pracy w kontekście współpracy z uczelniami to przede wszystkim kształcenie w zawodach deficytowych, szczególnie tych o znaczeniu lokalnym. Podkreślano znaczenie reagowania uczelni na potrzeby lokalnego rynku i dostosowywania oferty edukacyjnej do rzeczywistego zapotrzebowania biznesu. Zwracano także uwagę na rosnącą potrzebę przyciągania studentów zagranicznych – zarówno jako sposób na przeciwdziałanie skutkom zmian demograficznych, jak i na zwiększenie konkurencyjności uczelni – przy czym wskazywano na liczne bariery prawne, które utrudniają ten proces (np. trudności administracyjne przy wydawaniu dokumentów).

Kolejnym ważnym postulatem przedstawicieli JST było zwiększenie transferu wiedzy między uczelniami a przedsiębiorstwami. Szczególnie w regionach o niskim poziomie bezrobocia, takich jak Poznań, priorytetem powinno być wspieranie innowacyjności lokalnych firm poprzez ścisłą współpracę z uczelniami. Nie chodzi tu wyłącznie o kształcenie przyszłych pracowników, ale także o bezpośrednie wsparcie gospodarki poprzez transfer nowych technologii czy projektów badawczo-rozwojowych. Wskazywano na potrzebę tworzenia dedykowanych, praktycznych rozwiązań odpowiadających na realne problemy przedsiębiorstw – np. w obszarze usprawnienia procesów technologicznych czy modernizacji linii produkcyjnych. Uczelnie powinny także aktywniej angażować się w realizację projektów badawczo-rozwojowych odpowiadających na lokalne potrzeby, przy wsparciu m.in. izb gospodarczych i organizacji zrzeszających pracodawców.

Także przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego za najważniejsze wyzwania dla rozwoju szkolnictwa wyższego w Wielkopolsce uznali konieczność

lepszego powiązania oferty edukacyjnej z realiami rynku pracy i oczekiwaniami lokalnych przedsiębiorców. Uczelnie, choć dobrze przygotowują do kariery naukowej, w ocenie respondentów wciąż zbyt słabo przygotowują studentów do funkcjonowania w realiach biznesowych. Wskazywano również na potrzebę integracji środowiska akademickiego – poprzez współpracę uczelni i tworzenie zespołów, co mogłoby wzmocnić pozycję ośrodków akademickich w regionie na arenie krajowej i międzynarodowej. Jako kolejne wyzwania wymieniano: konieczność rozwijania kompetencji miękkich i przedsiębiorczych u studentów, większe zaangażowanie uczelni w dialog z otoczeniem gospodarczym oraz modernizację metod nauczania – w kierunku podejścia projektowego, interaktywnego i bardziej dopasowanego do zmieniającego się świata. Podkreślano także, że w obliczu pogłębiającego się niżu demograficznego uczelnie będą musiały konkurować o studentów jakością oferty i nowoczesnym podejściem do dydaktyki. Zwracano również uwagę na niewystarczającą ofertę dla seniorów oraz konieczność intensywniejszej promocji działań adresowanych do tej grupy. Aby uczelnie mogły utrzymać się w obliczu zmian demograficznych, powinny rozwijać i promować ofertę kształcenia ustawicznego, skierowaną do osób w wieku 50+, 60+ i starszych. Konieczne jest realne wdrażanie idei uczenia się przez całe życie – nie jako hasła, ale jako strategii działania. Wsparcie LLL (lifelong learning) powinno opierać się na świadomym dialogu z różnymi grupami zawodowymi oraz dostosowywaniu oferty do potrzeb starszych pokoleń. Wskazane jest tworzenie partnerstw z instytucjami miejskimi i samorządami, wspólna realizacja projektów aktywizujących osoby w wieku emerytalnym oraz działania promocyjne, które zachęcą tę grupę do dalszego kształcenia.

Najważniejsze wnioski

- Choć większość uczelni deklaruje współpracę z pracodawcami, nie wszystkie uwzględniają w swoich strategiach dostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb gospodarki regionu. Przedstawiciele organizacji branżowych i pracodawców sygnalizują, że brakuje specjalizacji odpowiadających na aktualne wyzwania rynku, zwłaszcza w niszowych i technicznych zawodach.
 - Współpraca uczelni z sektorem biznesowym oraz administracją jest niewystarczająca. Wskazano na brak stałego ciała doradczego, które integrowałoby środowisko akademickie, samorządy studenckie oraz przedstawiciele organizacji pracodawców. Funkcjonowanie takiego podmiotu umożliwiłoby systematyczne dostosowywanie oferty edukacyjnej do realnych potrzeb gospodarki oraz ułatwiłoby uczelniom wdrażanie programów odpowiadających na zmieniające się wymagania rynku pracy.
 - Absolwentom szkół wyższych brakuje umiejętności praktycznych oraz kompetencji miękkich, takich jak umiejętność pracy zespołowej, komunikacji czy
-

radzenia sobie z krytyką. Obecny system edukacji w niewystarczającym stopniu kładzie nacisk na zajęcia warsztatowe oraz nauczanie przez doświadczenie.

- Istnieje potrzeba bliższej współpracy uczelni ze szkołami średnimi, zwłaszcza technicznymi i branżowymi. Obecnie wiele uczelni funkcjonuje w oderwaniu od struktury szkolnictwa zawodowego, co powoduje brak spójnej ścieżki edukacyjnej dla uczniów chcących kontynuować naukę na poziomie wyższym. Kluczowe jest uwzględnianie profili kształcenia średniego w procesie projektowania programów studiów oraz tworzenie płynnych ścieżek edukacyjnych umożliwiających rozwój kompetencji w zawodach technicznych.
- Szkoły wyższe powinny aktywniej angażować się w dialog z otoczeniem społeczno-gospodarczym poprzez skuteczniejsze informowanie przedsiębiorstw oraz mieszkańców regionu o swojej ofercie i działalności. Wzmocnienie transferu wiedzy między uczelniami a biznesem, zwłaszcza w regionach o niskim poziomie bezrobocia, mogłoby przełożyć się na zwiększenie innowacyjności lokalnej gospodarki.
- Aby szkolnictwo wyższe w Wielkopolsce mogło skutecznie odpowiadać na wyzwania współczesności, niezbędne jest jego głębsze powiązanie z lokalnym rynkiem pracy i potrzebami przedsiębiorców, większa integracja środowiska akademickiego oraz rozwój nowoczesnych, praktycznych form nauczania. Uczelnie powinny również rozszerzać ofertę kształcenia ustawicznego, w tym również dla osób 50+, oraz aktywnie promować ideę uczenia się przez całe życie. Tylko poprzez elastyczne dostosowywanie się do zmian demograficznych i społeczno-gospodarczych możliwe będzie utrzymanie ich roli jako kluczowych ośrodków rozwoju regionu.

REKOMENDACJE

Tabela 14 zawiera rekomendacje opracowane na podstawie wyników badania i najważniejszych wniosków. Rekomendacje w głównej mierze bazują na propozycjach przedstawionych przez uczestników badań jakościowych. W tabeli zawarto rozwiązania, które potencjalnie mogą przyczynić się do wzmocnienia systemu koordynacji i monitorowania działań na rzecz kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie. Poniższe rekomendacje skierowane są do następujących grup odbiorców: samorządy lokalne, pracodawcy, uczelnie oraz szkoły ponadpodstawowe. Rekomendacje można podzielić na 2 grupy: o charakterze ogólnym dla uczelni oraz te, które dotyczą działań, jakie powinny zostać podjęte w obszarze współpracy z uczelniami i których realizacja może przyczynić się do budowy systemu koordynacji i monitorowania regionalnych działań na rzecz kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie w województwie wielkopolskim.

Tabela 14. Rekomendacje wraz z uzasadnieniem

Lp.	Rekomendacja	
SAMORZĄDY LOKALNE		
1	Tworzenie platform współpracy między uczelniami, administracją i biznesem (budowa systemu koordynacji)	Uzasadnienie: Funkcjonująca współpraca kształcenia wyższego, biznesu i administracji jest oceniana jako niewystarczająca. Mimo iż uczelnie próbują dostosować edukację do rynku pracy, to rzeczywiste dopasowanie jest trudne, wymagające czasu i ciągłego dialogu między instytucjami edukacyjnymi, pracodawcami oraz instytucjami administracyjnymi. Brakuje systemowego ciała doradczego, które integrowałoby funkcjonowanie ww. obszarów. Regularna współpraca między przedstawicielami uczelni, pracodawców i administracji z wykorzystaniem nowoczesnych technologii mogłaby wpłynąć na skuteczniejsze dostosowanie kierunków kształcenia do wymagań gospodarki regionalnej. Ponadto taka współpraca powinna rozwijać kształcenie i szkolenie zawodowe na wszystkich poziomach, w tym na poziomie szkolnictwa wyższego, oraz obejmować krótkoterminowe formy rozwoju kompetencji ukierunkowane na

Lp.	Rekomendacja
	niezwłoczne reagowanie na powstające deficyty umiejętności. Częściowo rolę taką pełnić może Wojewódzki Zespół Koordynacji, działający na rzecz koordynacji kształcenia ustawicznego.
2	Wspieranie transferu wiedzy i innowacji między uczelniami a firmami (budowa systemu koordynacji) Uzasadnienie: Uczelnie powinny aktywnie uczestniczyć w regionalnych inicjatywach rozwojowych poprzez wspólne projekty badawczo-rozwojowe z przedsiębiorstwami. Współpraca między środowiskiem akademickim a sektorem prywatnym może przyczynić się do zwiększenia innowacyjności lokalnych firm oraz przyspieszenia wdrażania nowych technologii. Wymaga to jednak usprawnienia procesów nawiązywania tego rodzaju współpracy. Z drugiej strony samorządy mogłyby wspierać ten proces poprzez organizację konkursów na innowacyjne projekty badawcze oraz promowanie dobrych praktyk w zakresie komercjalizacji wyników badań. Rozwiązaniem w tym zakresie są także doktoraty wdrożeniowe.
3	Promowanie kształcenia ustawicznego oraz łączenia edukacji z życiem zawodowym (budowa systemu koordynacji) Uzasadnienie: Wielu młodych ludzi poprzez wydłużanie edukacji, odwleka decyzję o wejściu na rynek pracy. Inni, szczególnie absolwenci szkół branżowych i techników, po uzyskaniu zawodu nie planują już przekwalifikowania lub rozwoju zawodowego. Wobec niedoborów siły roboczej ważne jest promowanie jak najwcześniejszego podejmowania aktywności zawodowej, informowanie na temat zalet takich rozwiązań. Jednocześnie ważne jest upowszechnianie wiedzy na temat elastyczności systemu kształcenia, możliwościach rozwoju po ukończonym poziomie edukacji czy na temat łączenia pracy zawodowej z dalszą edukacją, w tym w ramach studiów licencjackich, magisterskich, podyplomowych, doktoranckich.

Lp.	Rekomendacja	
PRACODAWCY		
4	Rozwój programów stażowych i mentoringowych we współpracy z uczelniami (budowa systemu koordynacji)	Uzasadnienie: W ramach współpracy biznesu z uczelniami firmy powinny zwiększyć zaangażowanie w proces kształcenia studentów poprzez organizowanie staży, praktyk oraz programów mentoringowych nastawionych przede wszystkim na kształtowanie umiejętności praktycznych potencjalnych pracowników w branżach wiodących w regionie. W tym zakresie warto nawiązywać współpracę z Akademickimi Biurami Karier. Pozwoli to na lepsze przygotowanie młodych ludzi do wejścia na rynek pracy i umożliwi im zdobycie praktycznych umiejętności wymaganych przez pracodawców. Tego typu inicjatywy zwiększają także szanse na zatrudnienie absolwentów w lokalnych firmach, skracając czas adaptacji do wymagań zawodowych. Działania te stanowią inwestycję w kapitał ludzki i w zainteresowanie potencjalnych kandydatów pracą w firmie.
5	Zaangażowanie w tworzenie programów studiów (budowa systemu koordynacji)	Uzasadnienie: W ramach współpracy uczelni z biznesem przedsiębiorcy powinni mieć realny wpływ na treści nauczania na uczelniach, aby dostosować programy studiów do aktualnych wymagań rynku. Współpraca firm z uczelniami w zakresie tworzenia programów nauczania pozwoli na wprowadzenie modułów praktycznych, które zwiększą konkurencyjność absolwentów na rynku pracy. Kolejnym rozwiązaniem jest realizacja studiów dualnych we współpracy z pracodawcami. Wymaga to jednak operatywnego zaangażowania sektora biznesu, w tym chociażby poprzez udzielanie się przedsiębiorców w roli wykładowców i organizacji praktycznego przygotowania do zawodu, dla uzyskiwania realnych korzyści

Lp.	Rekomendacja	
		w postaci przygotowania potencjalnych pracowników.
UCZELNIE		
6	Dostosowanie programów studiów do rzeczywistych potrzeb rynku pracy (budowa systemu koordynacji/rekomendacja ogólna)	Uzasadnienie: Analizy rynku pracy wskazują, że w niektórych sektorach gospodarki występują niedobory specjalistów, podczas gdy w innych absolwenci napotykają trudności w znalezieniu zatrudnienia. Uczelnie powinny regularnie monitorować potrzeby rynku i dostosowywać swoją ofertę edukacyjną, tak aby kształcić absolwentów w zawodach, na które istnieje rzeczywiste zapotrzebowanie. Może to obejmować modyfikację istniejących programów, wprowadzenie nowych specjalizacji lub otwieranie nowych kierunków. Działanie to powinno być kierowane pod potrzeby konkretnych branż czy dziedzin gospodarki, w mniejszym stopniu pod samo miasto czy region, ze względu na to, że uczelnie nie kształcą specjalistów wyłącznie na dany rynek pracy. Działanie powinno obejmować uwzględnianie w programie – poza podstawą teoretyczną – także zajęć pozwalających na rozwój umiejętności kluczowych i podstawowych oraz praktycznego zastosowania wiedzy.
7	Działania w celu zahamowania tendencji spadkowej w tradycyjnych formach kształcenia oferowanych przez uczelnie (rekomendacja ogólna)	Uzasadnienie: Spadek liczby studentów wynikający nie tylko ze zmian demograficznych, ale także zmian preferencji edukacyjnych młodych ludzi będzie coraz mocniej wymuszał modyfikację podejścia do organizowania kształcenia wyższego. Dotychczasowe podejście do świadczenia pracy jako wykonywania konkretnej profesji/zawodu może w przyszłości zostać zastąpione kumulacją kompetencji wykształconych w toku studiów, które pracownik wykorzystuje selektywnie do wybranych zadań (także zawodowych). Dotychczas funkcjonujący

Lp.	Rekomendacja
	model: edukacja – zatrudnienie – kariera może się zdezaktualizować na rzecz kompetencji o znaczeniu przekrojowym, które będą mogły być zastosowane przez pracownika w zmiennych warunkach i na wielu różnorodnych stanowiskach pracy.
8	Działania w celu zahamowania tendencji spadkowej w pozostałych formach kształcenia oferowanych przez uczelnie (rekomendacja ogólna) Uzasadnienie: Wielkopolskie uczelnie odczuwają spadek liczby uczestników studiów podyplomowych, z kolei rynek i szybko zmieniająca się rzeczywistość wymagają od pracowników rozwoju poszczególnych kompetencji. Celem działań powinno być zwiększenie rangi pozostałych krótkotrwałych form kształcenia (studiów podyplomowych, studiów doktoranckich, kursów i szkoleń). Uczelnie powinny skupić się na dywersyfikacji świadczonej oferty kształcenia, w tym zintensyfikować działania w zakresie jej rozwoju i promocji. Oferta krótkotrwałych form kształcenia kończących się mikropoświadczeniami może w najbliższej przyszłości stanowić ciekawą alternatywę w zakresie kształcenia pracowników. Pozostała oferta kształcenia uczelni może uzupełniać tradycyjne formy kształcenia, tak aby podejmowane działania mogły zwiększyć elastyczność i interdyscyplinarność procesu kształcenia. Stąd wskazane jest przygotowywanie oferty także dla osób posiadających już wykształcenie wyższe, ale poszukujących uzupełnienia wiedzy i kwalifikacji w określonych dziedzinach.
9	Wprowadzenie większej liczby zajęć warsztatowych rozwijających kompetencje praktyczne (rekomendacja ogólna) Uzasadnienie: Wielu absolwentów ma trudności z adaptacją do środowiska pracy. Kluczowe kompetencje, takie jak umiejętność pracy zespołowej czy komunikacja w środowisku zawodowym, nie są w zadowalającym stopniu rozwijane w trakcie kształcenia wyższego. Zwiększenie liczby zajęć warsztatowych i praktycznych pozwoliłoby

Lp.	Rekomendacja	
		studentom zdobywać doświadczenie w realnych warunkach i lepiej przygotować się do faktycznych wyzwań zawodowych. Wymagać to jednak będzie promowania i zachęcenia studentów celem zapewnienia ich uczestnictwa w tych zajęciach, a po stronie pracowników akademickich – rozwój warsztatu dydaktycznego.
10	Aktywne wspieranie studentów w rozwijaniu przedsiębiorczości (rekomendacja ogólna)	Uzasadnienie: Wielu studentów ma pomysły na własne firmy, ale brakuje im odpowiedniego wsparcia w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej. Biura karier powinny rozszerzyć swoją ofertę o szkolenia i doradztwo dla studentów planujących założenie własnego biznesu. Może to obejmować organizację warsztatów z zakresu finansowania start-upów, zarządzania projektami, marketingu czy prawa gospodarczego. Wsparcie w tym zakresie mogłoby mieć wpływ na rozwój innowacyjnej przedsiębiorczości w regionie i stworzenia nowych miejsc pracy.
11	Wyjście naprzeciw oczekiwaniom odbiorców usług (rekomendacja ogólna)	Uzasadnienie: Zauważalne aktualnie trendy społeczne pokazują, że osobom podejmującym kształcenie wyższe coraz częściej zależy na stworzeniu warunków dla szybkiego dostępu do rozwoju kompetencji, umożliwiającego zarówno przystosowanie się do zachodzących zmian, jak również do zręcznego wykorzystywania nowoczesnych technologii (drugorzędna staje się kwestia zdobycia dyplomu czy kwalifikacji pełnych). Ponadto nieadekwatność w kontynuowaniu ścieżki zawodowej na poziomie szkolnictwa wyższego nierzadko zraża młodych ludzi do kontynuacji dalszej nauki i kieruje bezpośrednio do podejmowania pracy zawodowej, aby tam nabywać niezbędnych na rynku umiejętności i doświadczenia praktycznego. Rozwiązaniem

Lp.	Rekomendacja
	w tym zakresie powinna być oferta krótkotrwałych form, pozwalających na uzupełnianie kwalifikacji, oferta dodatkowych kursów dla studentów oraz rozwój kompetencji kadry akademickiej w zakresie dydaktyki.
12	Rozwój kompleksowej oferty uczenia się przez całe życie (LLL) jako strategicznego kierunku działania szkół wyższych (rekomendacja ogólna) Uzasadnienie: W kontekście dynamicznych zmian demograficznych i rosnącej potrzeby aktualizacji kompetencji, uczelnie powinny aktywnie rozwijać i promować ideę uczenia się przez całe życie (lifelong learning, LLL). Oznacza to konieczność tworzenia elastycznych form edukacji: kursów, szkoleń, studiów podyplomowych czy mikropoświadczeń, dostępnych dla osób dorosłych – także po 50. roku życia. Ważne jest również dostosowanie treści i metod dydaktycznych do potrzeb tej grupy oraz prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych, które przełamią bariery i stereotypy dotyczące późniejszej edukacji. Taka strategia umożliwi nie tylko pełniejsze wykorzystanie potencjału starszych pokoleń na rynku pracy, ale także pozwoli uczelniom utrzymać i poszerzać swoją bazę odbiorców w obliczu niżu demograficznego. Wskazane są także wszelkie akcje promujące naukę i jej zastosowania w codziennym życiu.
13	Rozwój kompleksowej strategii umiędzynarodowienia uczelni wyższych w celu przyciągania i utrzymania studentów zagranicznych (rekomendacja ogólna) Uzasadnienie: W kontekście pogłębiającego się niżu demograficznego istotnym kierunkiem rozwoju szkolnictwa wyższego w Wielkopolsce jest aktywne przyciąganie studentów z zagranicy. Uczelnie powinny wdrażać strategię umiędzynarodowienia, obejmującą nie tylko ofertę edukacyjną w języku angielskim, ale także działania promocyjne, wsparcie administracyjne i społeczne dla cudzoziemców oraz rozwój wielokulturowego środowiska akademickiego. Kluczowe znaczenie ma eliminowanie barier formalnych (np.

Lp.	Rekomendacja	
		uproszczenie procedur przyjęć, pomoc w uzyskaniu wiz i pozwoleń na pracę), a także tworzenie programów integracyjnych i mentoringowych. Zwiększenie liczby studentów zagranicznych to nie tylko sposób na wypełnienie luki demograficznej, lecz także impuls do podnoszenia jakości nauczania, wymiany wiedzy i budowania globalnych kompetencji wśród całej społeczności akademickiej.
SZKOŁY PONADPODSTAWOWE		
14	Rozszerzenie współpracy ze szkołami wyższymi poprzez klasy akademickie (budowa systemu koordynacji)	Uzasadnienie: Obecna współpraca często ogranicza się do okazjonalnych wykładów. Wprowadzenie klas akademickich, w ramach których uczniowie regularnie uczestniczyliby w szerokiej ofercie zajęć na uczelni, mogłoby zwiększyć szanse na podejmowanie przez nich decyzji w zakresie dalszego kształcenia oraz skutecznie ich przygotowanie do studiów.
15	Promowanie nauk ścisłych i technicznych poprzez wspólne projekty szkół i uczelni (budowa systemu koordynacji)	Uzasadnienie: Kierunki techniczne i inżynierskie cieszą się mniejszą popularnością niż kierunki społeczne i humanistyczne. Organizowanie konkursów, projektów badawczych i wydarzeń popularyzujących nauki ścisłe zachęci uczniów do wyboru tych kierunków. Działalność tą mogą wspierać także koła naukowe.

BIBLIOGRAFIA

W ramach niniejszej analizy wykorzystano poniższe źródła danych:

- Polski Instytut Ekonomiczny, *Absolwenci uczelni na polskim rynku pracy*, Warszawa 2024,
- Wielkopolskie Obserwatorium Innowacji w strukturze Departamentu Gospodarki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego, *Analiza kierunków kształcenia w wielkopolskich uczelniach i szkołach w obszarze rozwoju inteligentnych specjalizacji regionu*, Poznań 2024,
- Fundacja Rektorów Polskich, *Edukacja dla przyszłości – jakość kształcenia*, Warszawa 2019,
- Instytut Badań Edukacyjnych, *Przyszłość edukacji. Scenariusze 2046*, Warszawa 2021,
- Ośrodek Przetwarzania Informacji, *Nauka w Polsce 2022*, Warszawa 2023,
- Wykaz kategorii naukowych przyznanych w 2022 r. podmiotom systemu szkolnictwa wyższego i nauki w poszczególnych dyscyplinach naukowych przez Ministra Edukacji i Nauki,
- Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego, *Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku*, Poznań 2020,
- Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego, *Strategia Wielkopolska Edukacja 2023-2030*, Poznań 2023,
- Wojewódzki Urząd pracy w Poznaniu, *Młodzi na wielkopolskim rynku pracy*, Poznań 2024
- dokumenty strategiczne i statusowe wielkopolskich uczelni,
- raporty o stanie województwa,
- strony internetowe wszystkich uczelni wyższych w Wielkopolsce,
- <http://www.shanghairanking.com/rankings/arwu/2024>,
- <https://2024.ranking.perspektywy.pl/ranking/ranking-uczelni-akademickich>,
- <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start>,
- <https://ela.nauka.gov.pl/pl>,
- <https://mapadotacji.gov.pl>,
- <https://nawa.gov.pl/>,
- <https://polon.nauka.gov.pl/>,
- <https://radon.nauka.gov.pl/>,
- <https://www.aplikuj.pl/porady/42/najwieksi-pracodawcy-w-wielkopolsce>,
- <https://www.gowork.pl/poradnik/17/pracodawcy/najwieksi-pracodawcy-w-poznaniu/>,
- <https://www.gowork.pl/poradnik/17/pracodawcy/najwieksi-pracodawcy-w-wielkopolsce>,

-
-
-
-
- <https://www.ncn.gov.pl/>,
 - <https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings/2024/world-ranking>,
 - www.gov.pl/web/ncbr.

SPIS TABEL

Tabela 1. Wykaz działających w Wielkopolsce szkół wyższych	7
Tabela 2. Wykaz filii szkół wyższych działających w Wielkopolsce	8
Tabela 3. Wykaz instytucji naukowych działających w województwie wielkopolskim .	9
Tabela 4. Struktura etatów nauczycieli akademickich w poszczególnych województwach w 2023 roku według stanowisk	11
Tabela 5. Liczba studentów i absolwentów uczelni na 10 tys. ludności w poszczególnych województwach w 2013 i 2023 roku	13
Tabela 6. Kierunki odpowiadające deficytom i nadwyżkom na rynku pracy wg prognozy na 2024 rok oraz kierunki z największą liczbą absolwentów w 2022 roku w województwie wielkopolskim.....	21
Tabela 7. Liczba kierunków studiów związanych bezpośrednio oraz częściowo lub pośrednio z inteligentnymi specjalizacjami województwa wielkopolskiego	21
Tabela 8. Działania podejmowane w ostatnich 5 latach na rzecz rozwoju oraz podniesienia atrakcyjności kształcenia na wydziałach (N=54).....	29
Tabela 9. Liczba wniosków przyjętych do finansowania przez NCN w poszczególnych województwach w latach 2011-2024	44
Tabela 10. Liczba wniosków przyjętych do finansowania w programach MEiN, FNP i NAWA w województwie wielkopolskim	45
Tabela 11. Formy współpracy realizowane przez wydziały z innymi uczelniami w regionie, kraju i za granicą w ostatnich 5 latach (N=47)	53
Tabela 12. Formy współpracy realizowane przez wydziały z sektorem biznesu w regionie, kraju i za granicą w ostatnich 5 latach (N=35)	54
Tabela 13. Formy współpracy realizowane przez wydziały z podmiotami administracji rządowej i samorządowej w ostatnich 5 latach (N=32)	56
Tabela 14. Rekomendacje wraz z uzasadnieniem	87

SPIS WYKRESÓW/RYSUNKÓW

Wykres 1. Struktura etatów nauczycieli akademickich w województwie wielkopolskim w 2023 roku według stanowisk (etat, %)	11
Wykres 2. Liczba studentów uczelni w województwie wielkopolskim w latach 2013-2023 (os.)	12
Wykres 3. Liczba absolwentów uczelni w województwie wielkopolskim w latach 2013-2023 (os.)	13
Wykres 4. Struktura studentów i absolwentów uczelni w województwie wielkopolskim w 2023 roku według płci (%)	14
Wykres 5. Struktura studentów uczelni w województwie wielkopolskim w 2023 roku według dziedzin studiów (%)	15
Wykres 6. Struktura kierunków studiów oferowanych przez szkoły wyższe w województwie wielkopolskim (l. kierunków, %)	16
Wykres 7. Oferta kierunków studiów na badanych wydziałach (N=54)	17
Wykres 8. Poziom zainteresowania kandydatów na studia prowadzonym przez wydziały kierunkami na przestrzeni ostatnich 5 lat (N=54)	18
Wykres 9. Zmiany w liczbie cudzoziemców studiujących na wydziałach na przestrzeni ostatnich 5 lat (N=54)	18
Wykres 10. Ocena poszczególnych aspektów kształcenia na badanych wydziałach (N=54)	19
Wykres 11. Działania podejmowane na rzecz kształcenia na potrzeby regionalnego rynku pracy (N=54)	23
Wykres 12. Metody monitorowania jakości i efektywności działań stosowane na wydziałach (N=54)	26
Wykres 13. Czynniki brane pod uwagę podczas projektowania programów nauczania (także nowopowstałych kierunków) (N=54)	26
Wykres 14. Działania projakościowe podejmowane w celu poprawy jakości kształcenia na wydziałach (N=54)	27
Wykres 15. Formy zarządzania jakością kształcenia stosowane na wydziałach (N=54)	27
Wykres 16. Czynniki wyróżniające uczelnię na tle innych uczelni o podobnym profilu kształcenia (N=54)	28
Wykres 17. Działania podejmowane w celu podnoszenia umiejętności i rozwoju studentów (N=54)	30
Wykres 18. Możliwości uczestnictwa w kołach naukowych i organizacjach studenckich (N=54)	31
Wykres 19. Specjalne programy lub inicjatywy dla studentów są realizowane na wydziałach (N=54)	31

Wykres 20. Działania podejmowane przez wydziały w zakresie indywidualizacji nauczania, wspierania studentów zdolnych, wyrównywania szans edukacyjnych (N=54)	33
Wykres 21. Zapewnianie studentom dostępu do wsparcia psychologicznego (N=54)	34
Wykres 22. Działania podejmowane w celu promocji podjęcia kształcenia na wydziałach (N=54)	36
Wykres 23. Działania podejmowane przez wydziały w zakresie popularyzacji nauk (N=54)	36
Wykres 24. Oferta programów edukacyjnych dla osób spoza grona studentów (N=54)	38
Wykres 25. Działania popularyzujące naukę realizowane przez wydziały w środowisku lokalnym (N=54)	40
Wykres 26. Działania na rzecz popularyzacji nauki realizowane przez wydziały (N=54)	41
Wykres 27. Formy społecznej odpowiedzialności realizowane przez wydziały (N=54)	41
Wykres 28. Podmioty w działalności B+R w województwie wielkopolskim w latach 2016-2023	44
Wykres 29. Struktura beneficjentów projektów wspieranych przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju w województwie wielkopolskim (%)	45
Wykres 30. Patenty udzielone przez Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej w województwie wielkopolskim w latach 2013-2023 (szt.)	46
Wykres 31. Struktura patentów udzielonych przez Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej w województwie wielkopolskim według podmiotów w 2023 roku	47
Wykres 32. Liczba zgłoszeń publikacji w województwie wielkopolskim w latach 2017-2021 (szt.)	47
Wykres 33. Uczestnictwo w projektach finansowanych przez krajowe instytucje w ostatnich 5 latach (N=54)	48
Wykres 34. Uczestnictwo w międzynarodowych programach badawczych (N=54) ..	48
Wykres 35. Działania podejmowane przez wydziały w zakresie działalności B+R na potrzeby rynku pracy (N=54)	49
Wykres 36. Prowadzenie działalności wydawniczej (N=54)	49
Wykres 37. Współpraca wydziałów z instytucjami / podmiotami w ciągu ostatnich 5 lat (N=54)	50
Wykres 38. Efekty współpracy z innymi uczelniami osiągnięte w ostatnich 5 latach (N=47)	54

Wykres 39. Efekty współpracy z sektorem biznesu osiągnięte w ostatnich 5 latach (N=35)	55
Wykres 40. Efekty współpracy z administracją rządową i samorządową osiągnięte w ostatnich 5 latach (N=32)	57
Wykres 41. Działania i usługi realizowane przez akademickie biura kariery na uczelniach województwa wielkopolskiego.....	60
Wykres 42. Plany edukacyjne uczniów po ukończeniu szkoły ponadpodstawowej (N=3 300)	67
Wykres 43. Powody wyboru uczelni poza Wielkopolską (N=691)	69
Wykres 44. Plany osób, które nie planują dalszej edukacji po ukończeniu szkoły ponadpodstawowej (N=265).....	70
Wykres 45. Ocena własnej motywacji do dalszego kształcenia (N=2 990).....	70
Wykres 46. Ocena znaczenie kształcenia wyższego w kontekście przyszłej pracy zawodowej (N=3 300)	71
Wykres 47. Główne obawy lub wątpliwości związane z kształceniem wyższym (N=2 990)	72
Wykres 48. Dziedziny nauki, którymi zainteresowani są uczniowie (N=1 729)	73
Wykres 49. Główne motywy wyboru kierunku kształcenia (N=1 729).....	74
Wykres 50. Czynniki, jakimi będą się kierować uczniowie podczas wyboru uczelni (N=1 729)	75
Wykres 51. Ocena oferty wielkopolskich uczelni w zakresie kierunków studiów, jakimi zainteresowani są uczniowie (N=3 300).....	76
Wykres 52. Plany wydziałów uczelni w zakresie rozwoju współpracy do 2030 roku (N=54)	80
 Rysunek 1. Umiejętności przekrojowe studentów uważane za najlepiej rozwinięte..	32
Rysunek 2. Plany edukacyjne uczniów po ukończeniu szkoły ponadpodstawowej – dane szczegółowe (N=3 300).....	68
Rysunek 3. Umiejętności uważane przez uczniów za swoje najmocniejsze w kontekście przyszłości zawodowej (N=3 300).....	77